Digitized by Google

V. 345

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ANONYMI
INTRODUCTIO
ANATOMICA
GR. ET LAT.

ITEM

HYPATUS
DE PARTIBUS CORPORIS,
GR. ET LAT.

CUM NOTIS

DAN. WILH. TRILLERI

ET

JO. STEPH. BERNARD.

Accedunt Figuræ Anatomicæ cum explicatione Græca, nunc primum ex Codice MS. Bibliothecæ Leidenſis editæ.

LUGDUNI BATAVORUM,

APUD PHILIPPUM BONK, 1744.

Digitized by Google

Digitized by Google

LECTORI BENEVOLO

S. D. P.

JOANNES STEPHANUS BERNARD.

Expoſui in Præfatione ad Demetrium Pepagomenum conſilium me cepiſſe, Veteres Medicos Græcos, qui pedem jam ſtruebant ac Eruditorum oculis ſeſe ſubducebant, denuo edendi, ut eos quaſi ex fuga retraherem ac poſtliminio revocarem. Nihil autem intereſſe putavi, quemnam ſcriptorem primum, quem deinceps

typis deſcribendum curarem: ſed prout quisque ſe mihi offerret aut mihi ipſi inſtructior viderer, illos eligere ac divulgare conſtitui. Siſto itaque Tibi Anonymi Introductionem Anatomicam, cui ob argumenti ſimilitudinem ſubnectere viſum eſt Hypatum de Partibus Corporis Humani.

Quis autem auctor iſte Anonymus fuerit, ultro me neſcire profiteor. Fuerunt, quibus neutiquam antiquus viſus eſt, ſed a Petro Laurembergio, qui primus eum edidiſſe creditur, confictus atque ſuppoſitus exiſtimatur. Refert hoc Hermannus Conringius in Introd. in Univ. Artem Med. p. 153. *Non poſſumus non hoc loco mentionem etiam facere* Εἰσαγωγῆς Ἀνατομικῆς, *quam ante non adeo multos annos Hamburgi excudi curavit* Petrus Laurembergius, *ex Ariſtotele præter duos aut ad ſummum tres locos ad verbum exſcriptæ. Non deſunt tamen quibus id ſcriptum ſuſpectum eſt & a* Laurembergio *ſuppoſitum exiſtimatur: quod nos in medio relinquimus.*

Fateor equidem eſſe nonnulla, quæ hanc ſuſpicionem augere atque firmare videntur. Non enim conſtat unde Laurembergius Anonymum nactus ſit, niſi quod illum *ex florentiſſimo Galliarum regno ſecum attulerit*, ut memorat Joach. Morſius in Dedicat. Totus au-

autem libellus, ut notant Conringius loc. cit. & Cl. Douglas in Specimin. Bibliograph. Anatom. p. 214. ed. L. B. *ex Ariſtotele præter duos aut ad ſummum tres locos ad verbum deſcriptus eſt.* Sane quæ ſparſim in Philoſophi ſcriptis leguntur, noſter ἔνθεν κἀκεῖθεν ἠρανισμένος excerpſit; plures tamen eſſe, quam duos aut tres probe ſcio. Quodſi præterea rerum ſeriem totiusque libelli ordinem conſideres, videntur arguere neotericum omnino fuiſſe auctorem noſtrum.

Verum enim vero non video quibus rationibus permotus Laurembergius fumum nobis vendidiſſet, quamquam ejusmodi impoſtores extitiſſe mihi ignotum non ſit. Sequitur quidem auctor noſter Ariſtotelem, at non ita ut ne latum quidem unguem ab eo recedere audeat. Qui Philoſophum & noſtrum inter ſe comparabit, is inveniet hunc aliquoties Magiſtri ſui veſtigia deſerere. Sic capite XLIII. pag. 86. Auctor noſter in ea eſt ſententia partem potus in aſperam arteriam delabi, quam ſententiam explodit & rejicit Philoſophus. Poſſet tamen quis ſuſpicari Laurembergium eum in finem contrarium ſtatuiſſe, ut fœtui ſuo ὑποβολιμαίῳ antiquitatis quandam ſpeciem conciliaret. Aſt ſi hæc graviora & majoris momenti tam audacter ac impudenter mutare non erubuit Laurembergius, cur i-

dem ille alia leviora, &, ut ipſi aliiſque Viris Doctis videbantur, manifeſte falſa atque conrupta non emendavit. Ariſtoteles lib. 1. H. A. c. 17. & Noſter capite XVII. pag. 30. ὑπὲρ τὸ διάζωμα ſplenem eſſe ſitum dicit, quod vertit Laurembergius *ſub ſepto transverſo*, Theodorus Gaza vero, *ſuper ſeptum transverſum*, quem propterea acerbe ac falſe perſtringit Scaliger. Apparet exinde Laurembergium exiſtimaſſe legendum eſſe ὑπὸ non ὑπὲρ. Miror autem cur, cum alia mutaſſe credatur, non ediderit ὑπὸ τὸ διάζωμα, præcipue cum ſic ſcribendum eſſe, fidenter ſatis præcipiat Scaliger; ſed bonum factum quod vulgatam lectionem non ſollicitaverit. Vide quæ ad hunc locum notamus. Exſtiterunt autem olim multi, qui optimos quosque auctores contrahere ac in compendium redigere inſtituerunt, de quibus in Præf. ad Feſtum queritur Magnus Scaliger, quam ſortem etiam experti ſunt Medici. Sic ex divino Galeni opere de Uſu partium, Anatomica ſua concinnavit Oribaſius, ex aliis ejus ſcriptis Palladius promſit Synopſin ſuam de febribus, & ex plurimis Medicis librum ſuum de morborum curatione conſarcinavit Nonus. Quid igitur mirum aut novum, fuiſſe quendam, qui ex Ariſtotele Introductionem Anatomicam excerperet,

præ-

præcipue ſi animo reputemus, quanta olim auctoritate valuerit Philoſophus, qui oracula fundere credebatur. Adhæc aliquot in locis Laurembergius quædam in verſione expreſſit, quæ in Græco textu omittuntur, cur ergo, ſi illa abeſſe ſine ſenſus detrimento non poſſe arbitraretur, ex Ariſtotele non intruſit, ſi penes ipſum ſtetit, ita Anonymum effingere ac exornare, prout ipſi luberet. Plura quæ hanc ſententiam everterent ac enervarent commemorare poſſem, ſi id mihi tanti videretur, aut tempus diſperdere vellem.

Quamvis autem nihil penitus mihi de auctore conſtet, librùm tamen hunc a Laurembergio eſſe ſuppoſitum, a me ipſo impetrare nequeo, ut credam: qua in re conſentientem habeo Virum Celeberrimum Trillerum.

Inter Ariſtotelis libros recenſentur a Diogene Laërtio ἀνατομῶν libri octo, quibus addit Anonymus auctor Vitæ Ariſtotelis Menagii ἀνατομὴν ἀνθρώπου, quam eandem eſſe hanc Anonymi Introductionem ſuſpicatur Menagius. Verum nihil certi hac de re dici poteſt. nam ſi Ariſtotelis hic liber, ſibi ipſi non ſemel non adverſaretur, & quæ tam acriter in Hiſt. Animal. & in reliquis libris propugnaverat, ea hic omnia ſubverteret, niſi quis hanc Introductionem prius eſſe conſcriptam a Philoſopho

arbitretur, qui poſtea quædam, meliora nempe edoctus, emendaverit. Etenim ubi noſter Philoſophum deſerit, plerumque errat & in pejus labitur.

Primum Autor noſter prodiiſſe fertur a Conringio, Fabricio, & Douglaſſio, Hamburgi Anno 1616. Sed licet omnem moverim lapidem, ut editionem illam nanciſcerer, ac ſedulo per amicos inquiſiverim, nullus tamen fuit, qui illam a ſe viſam aut alicubi repertam mihi ſignificaverit; qua propter parum abeſt, quin credam Conringium, cui alii deinceps nimis facile & ἀβασανίστως fidem adhibuerunt, memoria lapſum eſſe, uti etiam cenſet Cl. Trillerus. Facile autem fieri potuit, ut Conringius Hamburgi autorem illum vulgatum eſſe putaverit, cum conſtet Laurembergium ibi Profeſſoris munere functum eſſe. Præterea tradit Morſius Introductionem hanc *primum ſuis auſpiciis ac ſumptibus in lucem eſſe editam*, neque mihi admodum veri ſit ſimile, ſi Anno 1616. editus fuerit hic liber, Morſium biennio poſt eam *in mille aliquot exemplaria transfundi* curaſſe, ut refert in Dedicat.

Semel itaque prodiit noſter Lugduni Batav. A. 1618. apud Elzevirios. vid. Lindenius de Script. Med. quam editionem, licet erroribus typographicis refertam, ſequi debui.

Ver-

Verſionem quam hic quoque adjunxi, adornavit Petrus Laurembergius, Vir Eruditiſſimus, ſtrenue tamen Theodori Gazæ verbis utitur. Quamvis vero minime omnibus numeris abſoluta ſit hæc verſio ac multa emendari deberent, nolui tamen quicquam mutare. Placent enim quæ de ejusmodi interpolationibus monet Virorum maximus Cl. Salmaſius Præf. ad Achillem Tatium. *Si plus otii adſuiſſet, novam verſionem adjunxiſſem. Hoc cum non potuerim, melius judicavi, relinquere integram quæ jam prodiit, quamvis infinitis locis vitioſam & a mente Græci auctoris longiſſime recedentem, quam eam interpolare. Nunquam probavi ejusmodi interpolatores alienarum curarum, qui, facili negotio defuncti, ex paucis & nullius interdum momenti mutationibus gloriam verſionis, quæ nihil ad ſe pertinet, in ſe transmovent. Sive bene, ſive male alicui ceſſerit ſtudium auctoris alicujus Græci in Latinum convertendi, cur ignorare poſteros hoc nolumus, quid quisque in eo genere recte an ſecus ediderit? Si plura bona malis in verſione erunt, ita illa cenſeo laudanda, ut de his admonere lectores rudiores putem neceſſarium, non tamen ut licentiam hanc mihi permittam, qua unum opus de meo & alieno, pæne rem monſtro ſimilem, componam.*

Præ-

Præter verſionem hanc, qua ſuum Anonymum inluſtravit Laurembergius, etiam Commentationes eum edidiſſe in Iſagogen hanc Anatomicam memorat Lindenius de Script. Med. p. m. 529. quas tamen ſe nunquam oculis uſurpaſſe mihi ſignificavit Erud. Trillerus, nec ego illis potiri potui.

Cum vero animum ad ſuccinctam hanc & elegantem tractationem, ut hunc Anonymi librum vocat Celeb. Fabricius Biblioth. Græc. Vol. II. p. 186. vulgandam adjeciſſem, conſilium meum expoſui Viro Celeberrimo ac de literis optime merito, DANIELI WILHELMO TRILLERO, eumque rogavi, quo majorem novæ huic editioni ſplendorem conciliarem, ſi quid haberet, quo auctor hic magis inluſtraretur ac ornatior prodiret, ut id mecum communicaret. Non tantum literis humaniſſimis ac animum ejus erga me benevolum teſtantibus, mihi reſpondit, ſed etiam notas ſuas ad me transmiſit: quæ ejus humanitas nunquam ſatis digne laudari poterit. Arctiſſimo quidem temporis ſpatio eas conſcripſit, ejusmodi tamen illas eſſe, quæ non temere ab alio niſi a Viro harum literarum peritiſſimo proficiſci queant, facile credo Tu, Lector, mecum agnoſces. Utere itaque illis ac quodcunque utilitatis exinde ad Te redundabit, id Eruditiſſimo

ſmo earum Auctori acceptum referas velim.

Neceſſum jam erit indicare, quid ipſe in notis præſtiterim. Summa cura contuli noſtrum cum Philoſopho, quem tantum non omnia ex limpidiſſimis Ariſtotelis fontibus hauſiſſe jam notaverant Conringius & Cl. Douglaſſ. Sunt tamen quædam quæ noſtræ diligentiæ ſe ſubduxerunt, quæ forte aliud agentes deinceps ſumus inventuri. Nimis autem anxie ea perſequi nec vacabat nec operæ pretium videbatur, præcipue ubi auctoris noſtri verba ſana ac integra videbantur. Fortaſſe vero hæc alibi quam in ſcriptis Ariſtotelis erunt quærenda. Indicavi ſemper loca, unde noſter ſua hauſerit, adeo ut nullo negotio cum Ariſtotele conferri poſſit. In textu ipſo nihil mutavi, præter illa, quæ manifeſte originem ſuam incuriæ Typographorum debebant. quæ ab auctoris manu profecta videbantur, licet quædam ſint, quæ ὦτα πεπαιδευμένα forte offendent, intacta & lectori dijudicanda reliqui. Cum vero noſtrum explicarem aut corrigerem, arrepta occaſione etiam aliis ſcriptoribus medicinam facere ſtudui. Coactus autem fui aliquando a Viris hujus ſæculi Eruditiſſimis recedere, quod non idcirco a me factum arbitretur quisquam, ut laudibus tantorum Virorum, quos revereri ac maximi facere non deſinam, aliquid detraherem, quam

maxime enim a vitiligationibus abhorreo meque profiteor

Μηδὲ κακῶν ἑτάρον, μηδ' ἐσθλῶν νεικητῆρα.

Sed ſententiam tantum meam protuli, memor triti illius πολλάκις καὶ κηπουρὸς μάλα καίρια εἶπεν. liberum tamen unicuique faciens, ſi quid minus aptum aut congruum videatur, iſtud damnare obelisque configere. Sed hæc de Anonymo ſufficiant.

Anonymo huic propter argumenti affinitatem comitem adjunxi Hypatum de Partibus Corporis Humani, quem primum publici juris fecit Vir inter Theologos ἀνὰ τοὺς πρώτους Stephanus le Moyne Tom. I. Varior. Sacror. p. 513. Edidit autem eum ex Codice MS. Antonii Eparchi, de quo vid. Fabricius Biblioth. Græc. Vol. x. p. 477. & Celeb. le Moyne Prolegom. ad Var. Sacr. Vixit Hypatus A. C. 1450. Fuit autem Conſul Romanus ac Comes Lateranenſis, unde Hypatus dictus, quod eſt nomen dignitatis, ut Joannes Zachariæ Fil. Actuarius, adpellatur. vocatur enim Hypatus noſter Georgius Sanginaticius. vid. Celeb. Fabricii Biblioth. Græc. Tom. xII. p. 781. Scripſit etiam verſibus politicis ad Nicolaum V. Papam ὀνομασίας τῶν μελῶν τοῦ ἀν-

θρώ-

Digitized by Google

θρώπυ, quas citat du Cange in Gloſſario ex Cod. Reg. 1510. qui Codex nunc eſt 2276. vid. Catalogus MSStorum Bibliothecæ Regiæ Tom. II. p. 475. Memoratur præterea a du Cange & in Catalogo loc. cit. ejus liber de pulſibus.

Adjeci verſionem Steph. le Moyne, non quod illam probem aut ſine illa Hypatum obſcurum judicem, ſed ne quid omiſiſſe viderer & illis facerem ſatis, apud quos auctores absque verſione vulgare nefas habetur. Poſſemus facile verſione illa carere, quæ non tam auctorem explicat, quam potius ſenſum ejus invertit. Id enim perſuaſum habeo, fore ut illi, qui eam tantum inſpicient, nihil cernant ac tenebris ſe premi querantur, cum e contrario Græca nuda ac plana ſint ut vel a tyronibus intelligi queant.

Supereſt ut de Tabulis Anatomicis, quas ex Codice MS. Bibliothecæ Leidenſis edidi, quædam dicam. Audiveram primum ejusmodi Figuras exſtare in Codice quodam MS. Flagrabam tunc deſiderio cognoſcendi quales eſſent hæ Tabulæ, quod cum exponerem Viro Clariſſimo ABRAHAMO GRONOVIO, effecit Vir Humaniſſimus ſua commendatione ac patrocinio apud ILLUSTRISSIMOS Academiæ CURATORES, ut Codicis illius uſus mihi concederetur.

** 2 Gra-

Gratias itaque primum ago maximas AMPLISSIMIS Academiæ CURATORIBUS, pro ſingulari hoc beneficio, deinde etiam Viro Celeberrimo, pro præſtita mihi hac in parte opera.

Eſt Codex ex illis, qui ex pecunia legati Perizoniani empti ſunt. vid. Catalogus Biblioth. Lugd. Batavæ in Appendice pag. 527. Primum in eo occurrunt Scholia in Apollonii Rhodii Argonautica, deinde in Pindari Nemea, tandem habentur Nicandri Theriaca & Alexipharmaca cum Scholiis, quæ excipiunt Tabulæ hæ, quas edimus, & nomina menſium, quibus a variis gentibus nuncupantur.

Ætatem hujus Codicis exacte definire non licet, cum nulla adſint veſtigia nec etiam nomen librarii, unde eſſet colligere, quo tempore fuerit exaratus. Ab alia manu præterea, ſed ut videtur antiquiore proficiſcuntur Figuræ. Cum vero omnium Tabularum, quantum ſcio, antiquiſſimæ ſint illæ, quas edidit Jacobus Berengarius Carpenſis Bononiæ 1523. haud ſane vereor adſeverare, has Tabulas omnes, quotquot publici juris factæ ſunt, vetuſtate ſuperare. Veteres tamen quoque illis delectatos fuiſſe credibile eſt, quemadmodum Ariſtotelem jam ſcripta ſua Tabulis exornaſſe, non vane colligit Cl. Schultzius Hiſt. Med. Period. II. c. 11. p. 357.

Li-

Licet autem partium externarum tantum figuram ac nomina exhiberent, aut loca indicarent, ubi intus viſcera reconduntur, dignas tamen eas judicavi, quæ in lucem prodirent, tum quod earum inſpectio non injucunda videbatur, tum quod eam non omni prorſus utilitate deſtitutam arbitrarer. Rudes quidem ſunt nec adeo perpolitæ, ut illæ quæ noſtra tempeſtate lucem aſpiciunt, ſed nolui quicquam mutare, aut eas exornare, ne quid de pretio earum decederet, aut de genuina pulchritudine periret. Ubi literas incidi curavi, ibi ſive Auctor ſive librarius nomina inſcripſerat, quædam etiam in margine collocaverat. Neceſſarium adhuc eſt, ut verbo indicem quid in Explicatione mutaverim, ne ſi quis poſtea Codicem hunc verſaret, me temere ac pro lubitu quædam immutaſſe ſuſpicetur. Fig. I. pro ῥίνες legebatur ῥίνεεις. pro χεῖλος, χῆλος. πνεύμων, πνεύμον. ζώνη, ζόνη. βραχίων, καὶ τὰ ἔτερα, βραχίων καὶ τὰ αἴτερα. Fig. II. τένων, τένον. ἱερὸν ὀστοῦν, ἱερὸς ὀστοῦν. γλουτοὶ οἱ αὐτοὶ καὶ ἐφέδρανα, γλουτοὶ οἵ αὐτι καὶ ἐψέδρανα. Hæc ſunt quæ aliter leguntur, quæ idcirco emendanda cenſui, ne Lectorem forte remorarentur. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τοιαῦτα. Tu itaque B. L. his noſtris conatibus utere ac nobis fave. Vale. Scribebam Lugduni Batavorum Calend. Maji MDCCXLIV.

DEDICATIO

JOACHIMI MORSI.

MAGNIFICIS, AMPLISSIMIS, CELEBERRIMIS AC PRUDENTISSIMIS

VIRIS DOMINIS CONSULIBUS ET SENATORIBUS,

INCLYTÆ REIPUBL. AMSTELODAMENSIS DOMINIS MOECENATIBUS PERPETIM HONORANDIS.

Irreligioſum arbitratus ſum, Viri primorum principes, *denuo urbem urbium veſtram adire*, *nec vobis* Numinibus *ejus* Tutelaribus, *de-*

deſerre officia mea & cultum. Utinam vero debito donario Genium Humanitatis Veſtræ, adorare poſſem, votorum meorum faſtigium conſequutum me gloriarer! frivola vero mea excutienti, nihil vobis dignum occurrit. De alieno igitur liberalis ſum. Obſero vobis Anonymi hujus doctiſſimam Anatomiam. Quam excellentiſſimus Philoſophus & Medicus Petrus Laurembergius, *amicus meus ſummus, ex florentiſſimo Galliarum Regno ſecum attulit, ac appoſita verſione eruditiſſima, meis auſpiciis & ſumptibus, in mille aliquot exemplaria transfudit: cui elegantiſſimo operi ſi in Æde Muſarum & Apollinis, Bibliotheca veſtra publica, locum aliquem haud illibentes conceſſeritis, animus mihi adjicietur, ad* Theophilum, Sextum Ruffum, Oribaſium, *cæteroſque deſideratiſſimos veteres Anatomicos producendos.* Deus Deorum *ſtator & auctor ac defenſor* lau-

laudatiſſimæ Reip. veſtræ, ſervet & tueatur Patrum plebiſque concordiam, diuturnam pacem firmet, cruentas graſſantium bellorum clades clementer averruncet, omnia mala tam communia, quam privata a vobis ſociiſque veſtris, amicis, fœderatis, & Eccleſia ſua, ejusque amantibus, quam benigniſſime amoliatur. Valete, Viri Magni, *atque me & mea ſtudia utilitati Rei litterariæ inſervientia, quam commendatiſſima vobis habetote. Dabam manu febrili Amſtelrodami. Anno æræ Chriſtianæ* MDCXVIII. *Menſ. Novemb.*

Veſter

Omni obſequio, obſervantia, fide.

JOACHIMUS MORSIUS.

AN-

ΑΝΩΝΥΜΟΥ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ.

ANONYMI
INTRODUCTIO
ANATOMICA.

Digitized by Google

ἈΝΩΝΥΜΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ.

ΚΕΦ. Α΄.

[2] Τῶν ἐν τοῖς ἀνθρώποις μορίων τὰ μὲν ἐστὶν ἀσύνθετα, τὰ δὲ σύνθετα. Ἀσύνθετα, ὅσα διαιρεῖται εἰς ὁμοιομερῆ, οἷον σάρκες εἰς σάρκας· Σύνθετα δ', ὅσα εἰς ἀνομοιομερῆ· οἷον ἡ χεὶρ οὐκ εἰς χεῖρας διαιρεῖται· Πάντα δὲ τὰ ἀνομοιομερῆ σύγκειται ἐκ τῶν ὁμοιομερῶν· οἷον χεὶρ ἐκ σαρκὸς, νεύρων, καὶ ὀστῶν. [3] Μέγιστα δὲ τῶν μερῶν, εἰς ἃ διαιρεῖται τὸ σῶμα τὸ σύνολον, τάδε ἐστί. Γαστὴρ, θώραξ, κεφαλὴ, καὶ κῶλα.

1. ἈΝΩΝΥΜΟΥ. Quæ de auctore hujus libelli erant dicenda & ſciri poterant, ea in præfatione expoſui, ad quam nunc Lectorem ablego.

2. *Τῶν ἐν τοῖς.* Ariſtoteles lib. 1. H. A. c. 1. de di-

Digitized by Google

ANONYMI
INTRODUCTIO
ANATOMICA.

Caput I.

Partium humani corporis aliæ incompoſitæ ſunt, aliæ compoſitæ. Incompoſitæ dicuntur, quæ dividi poſſunt in ſimiles ſibi particulas, caro in carnes: Compoſitæ, quæ in diſſimiles, ut manus non in manus alias ſecatur. Omnis vero pars diſſimilaris ex ſimilaribus compoſita eſt, ut manus ex carne, nervis, oſſibus. Cæterum ſummæ partes in quas integrum corpus diſtribuitur, ſunt venter, thorax, caput & artus.

diviſione autem partium vide Gorræi Definit. Medic. Voc. μέρος. & Nemeſium de Nat. Homin. c. 4. p. m. 63.

3. Μέγιστα Ariſtot. lib. cit. c. 7.

ΚΕΦ. Β΄.

¹ Ἡ Γαστὴρ μετὰ τὸν θώρακα ἐν τοῖς προσθίοις· καὶ ταύτης ῥίζα ὀμφαλός· Ὑπόρριζον δὲ τὸ μὲν διφυὲς, λαγών· Τὸ δὲ μονοφυὲς τὸ μὲν ὑπὸ τὸν ὀμφαλὸν, ἦτρον· Τούτου δὲ τὸ ἔσχατον, ² ἐπίσιον· Τὸ δὲ ὑπὲρ τὸν ὀμφαλὸν, ὑποχόνδριον· Τῶν δ' ὄπισθεν διάζωμα μὲν ³ ἡ ὀσφύς· Τοῦ δὲ διεξοδικοῦ τὸ μὲν οἷον ⁴ ἐφ' ἕδραν ὄν, γλουτός.

ΚΕΦ.

1. Ἡ γαστήρ. Integrum hoc caput legitur loc. cit. c. 13.

2. Ἐπίσιον. Laurenberg. *aqualiculus*. ſic etiam Theodorus. verto cum Scaligero *pubes* ſive *pecten*.

3. Ἡ Ariſtot. ἡ. Emendemus autem hac occaſione Polemonem de Phyſiognomia p. m. 89. de ſignis timidi: σκέλη λεπτὰ, ὀφρὺς μακρά. στέρνα ἀσθενῆ, χεῖρες μακραὶ, φωνὴ λιγυρὰ μαλακή. pro ὀφρὺς lege ὀσφύς. Adamantius p. 104. σκέλη λεπτὰ, ὀσφὺς μακρὰ κ. τ. λ. pro μακρὰ autem apud utrumque leg. μικρά. Ariſtoteles Phyſiogn. c. 3. ὀσφὺς δὲ μικρὰ καὶ ἀσθενής.

4. Ἐφ' ἕδραν ὄν. Theod. Gaza corrigit ἐφεδρεῖον, monui autem in notis ad Demetrium Pepag. legendum eſſe ἐφέδρανον, quod tamen antea, ut poſtmodum cognovi, jam viderat Doct. Sylburgius. Rufus Epheſ. lib. 1. p. 32. πυγαὶ δὲ τὰ μετὰ τὴν ὀσφὺν σαρκώδη καὶ ἐφέδρανα, ἐφ' ὧν καθιζόμεθα· ἄλλοι δὲ γλουτοὺς καλοῦσι. conf. p. 52. & Pollux lib. 11. c. 4. S. 184. Hac ratione autem ſæpius librarii negligentes autores contaminarunt. Julianus Imp. Orat. 1. p. 70. edit. Petavii. τῶν θεραπευομένων δὲ παρ' αὐτὰ τὴν τιμωρίαν ὑπεχόντων. corrigit Petavius παραυτίκα, minori vero mutatione lege παραυτά. hoc quoque mendo laborat Alex.

Caput II.

Ventris ſitus eſt ſub thorace parte priori, cujus radix Umbilicus. Sub umbilico, gemina ſunt utrimque Ilia. At vero unicum illud, quod ſubeſt umbilico, abdomen dicitur. Hujus poſtremum eſt Aqualiculus. Supra umbilicum, eſt Hypochondrium. In poſteriori parte eſt præcinctura vel lumbi. Parti vero excretoriæ, quod inſtar ſtraguli ſubjectum jacet, eſt geminus Clunis.

lex. Trall. lib. I. p. 78. ζιγγιβέρεως βραχὺ ἔνθες εἰς τοὺς μυκτῆρας, καὶ παρ' αὐτὰ πιτεῖται. & p. 79. καὶ παρ' αὐτὰ ἀνασήσει). leg. πάραυτα. Nonus c. 36. qui hæc deſcripſit, habet παραυτίκα. Actuarius lib. 1. de Dignot. morb. c. 42. Λειεντερία ---- ὁμοίως τοῦ συμβαίνοντος ὄντος τοῖς ἐπτισμὸν παθοῦσι τοῦ στομάχου, οἱ μηδὲν τι διαμαρτυρήσαντες αὖθις κατὰ τὰ πεπονθότα ἀνάγουσιν. ita legitur hic locus in MS. Lugd. Bat. pro διαμαρτυρήσαντες legendum, ut edidit Henr. Stephanus in Diction. Medic. p. 393. διακαρτερήσαντες· pro κατὰ τὰ πεπονθότα vero, quod etiam invenit Stephanus, legend. τὰ καταποθέντα, quod interpres confirmat. Aliquando ex pluribus vocibus nobis unam cuderunt librarii; Nonus c. 264. p. 299. ἡ θελξίπου διαταθεῖσα εἰς τὴν θύραν ἐκδιώκει αὐτάς. quis non videt præter interpretem legend. θρὶξ ἵππου? Democritus, Geopon. lib. XIII. c. II. unde hoc habet Nonus. Κώνωπας διαφθείρει θρὶξ ἱππεία διαταθεῖσα εἰς τὴν θύραν καὶ διὰ μέσου τοῦ οἰκήματος. Idem etiam factum videtur apud Ariſtænetum lib. I. Ep. VI. p. 42. ἡ δὲ κόρη φησί· σίγα πρὸς θεῶν, ὦ σωφρόνη. videtur legendum ὡς ἄφρων εἶ. *quam ſtulta es.*

ΚΕΦ. Γ΄.

Τῶν δὲ μερῶν τὰ μὲν συνίσχοντα, τὰ δὲ ἰσχόμενα. Τῶν συνισχόντων πρῶτον ἡ ἐπιδερμὶς τῷ δέρματι [1] ἐπιτιθεῖσα. [2] Ἔνεστι γὰρ ἐν τοῖς δέρμασι πᾶσι γλισχρότης μυξώδης. [3] Καὶ γίνεται ἡ ἐπιδερμὶς καθάπερ ἐπὶ τοῖς ἑψήμασιν [4] ἡ καλυμμένη [5] γραῦς. Οὐ μόνον δὲ διὰ τὸ ἔσχατον συμβαίνει αὐτῆς ἡ γένεσις, ἀλλὰ καὶ διότι ἐπιπολάζει τὸ γλισχρὸν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἐξατμίζειν.

ΚΕΦ. Δ΄.

[6] Τὸ δέρμα πάντων λεπτότατον ἄνθρωπος ἔχει, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐν τῇ κεφαλῇ. [7] Τοῦ γὰρ δέρματος τοῦτο παχύτατον. Αἰσθητὸν δ' ἐστὶ μάλιστα τὸ ἐν τῷ ἀκρωτηρίῳ. [8] Τῶν συνε-

χῶν

1. Ἐπιτιθεῖσα. leg. ἐπιτεθεῖσα vel, quod etiam placuit Erud. Reiske, ἐπιταθεῖσα.

2. Ἔνεστι. lib. III. H. A. c. 11.

3. Καὶ γίνεται. lib. II. de G. A. c. 6. de cute autem hoc dicit Ariſtoteles, quod noſter de epidermide.

4. Ἡ καλυμμένη γραῦς. Optime hoc Scholiaſtes Nicandri ad Alexiph. p. 70. γραῦς, ὁ ἐπὶ τοῦ γάλακτος γιγνόμενος πάγος· ἐπειδὴ ῥυτιδοῦται, (ὥσπερ ταῖς γραυσὶ τὸ σῶμα συμβαίνει ῥυτιδοῦσθαι,) τὸ ἐπιπολάζον τοῦ γάλακτος. conf. & Heſych. in γραῦς, item in ζώη & ζόη, ſic enim etiam vocabatur pinguis illa ſupernatans pellicula & Siculis σύφαρος, ſeu σύφαρ, te-

ſte

CAPUT III.

Partium ventris, aliæ ſunt continentes, aliæ contentæ. Inter continentes, primo ſe obfert Cuticula, cuti veræ ſuperimpoſita. Cuilibet enim cuti mucoſus quidam lentor inhæret. Fitque cuticula quemadmodum in polentis cruſtula, quam vetulam indigetant. Neque ſolum generatio ejus propter extremum evenit, ſed etiam quia lentor quidam reſidet, quum nequit evaporare.

CAPUT IV.

Cutim homo omnium tenuiſſimam habet, præterquam in capite. Heîc namque craſſiſſima. Senſu exquiſito pollet, imprimis ea, quæ eſt in digitorum extremitate. Contex-

ſte eodem. Vide, ſi tanti, quæ diximus nuper in Obſerv. Crit. p. 289. *Trillerus.*

5. Γραῦς. Heſychius. γραῦς, τὸ συναγόμενον καὶ ἐπιπηγνύμενον ἐπάνω, ὅταν γάλα ἕψηται, ἤ τι τοιοῦτον ὑγρόν.

6. Τὸ δέρμα. lib. III. H. A. c. 11.

7. Τοῦ γὰρ. lib. III. de G. A. c. 3.

8 Τῶν. lib. III. H. A. c. 11. Nemeſius de Nat. Hom. c. 28. Καὶ τὸ δέρμα δὲ σκέπασμα γέγονε καὶ τῆς ἁπαλῆς σαρκὸς καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν ἔνδοθεν Quæ ſequuntur verba, mutila ſunt ac corrupta, quæ idcirco hic afferam, ut ſi fieri poſſit, iis opem feramus. ἔστι δὲ τὴν φύσιν ἡ σὰρξ ὑπό τε τοῦ περιέχοντος τῶν συγγομιλούντων σω.

χῶν δ' ἐστὶν ἐν ἅπασι τοῖς ζώοις, καὶ ταύτῃ διαλείπει, ἤτε οἱ κατὰ φύσιν πόροι [1] ἐξικμάζονται, καὶ κατὰ τὸ στόμα καὶ ὄνυχας. Ἡ δὲ ἁφὴ ἐν τούτῳ ἐγγίνεται μέρει. [2] Τὸ δὲ δέρμα ἐκ φλεβὸς καὶ νεύρου καὶ ἀρτηρίας· ἐκ φλεβὸς μὲν ὅτι κεντηθὲν αἷμα ἀναδίδωσιν· ἐκ νεύρου δὲ, ὅτι ἀφὴν ἔχει· ἐξ ἀρτηρίας δὲ, ὅτι διαπνοὴν ἔχει· Πόρους δ' ἔχει πλείους, [3] ἀλλὰ τοῖς μὲν μανὸν, τοῖς δὲ πυκνόν. [4] Αἱ δὲ τρίχες ἐκ τοῦ δέρματος γίνονται, ἀναθυμιωμένου ἐν αὐτοῖς τοῦ ὑγροῦ· διὸ παχεῖαι μὲν ἐκ τοῦ παχέος· λεπταὶ δ' ἐκ τοῦ λεπτοῦ δέρματος. [5] Αἴτιον δὲ τῶν χρωμάτων τὸ δέρμα τοῖς ἄλλοις ζώοις· (τῶν μὲν γὰρ λευκῶν, λευκὸν τὸ δέρμα·) ἐπὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν αἴτιον τὸ δέρμα· καὶ γὰρ οἱ λευκοὶ σφόδρα μελαίνας ἔχουσιν· διότι οὐδὲν ἰσχύει πρὸς τὴν τῶν τριχῶν μεταβολὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσθένειαν τὸ δέρμα καὶ μεταβάλλει αὐτὸ τὴν χρόαν, καὶ γίνεται ὑπὸ ἡλίου καὶ πνευμάτων μελάντερον· αἱ δὲ τρίχες οὐδὲν συμμεταβάλλουσιν· [6] Τὸ δὲ δέρμα γίνεται σκληρότερον καὶ παχύτερον πρεσβυτέρων γιγνομένων· ξη-

σωμάτων τυλωθεῖσα. ſic legitur hic locus in edit. Ellebodii, hac enim ſola utor. Vertit Ellebodius. *Carnis autem natura tum ab aëre, tum ab iis, quæ ad eam ſe applicant corporibus calloſa eſt.* totus autem locus ſic mihi legendus videtur. ἔστι δὲ τὴν φύσιν ἡ σὰρξ ἁπαλὴ, ὑπὸ δὲ τοῦ περιέχοντος δὲ καὶ τῶν προσομιλούντων σωμάτων πιλωθεῖσα.

1. Ἐξικμάζονται. Laurember-

textu perpetuo in omnibus animalibus continuatur, nec interſtinguitur alibi, quam ubi meatus naturales ſolent exſiccari, atque etiam in ore & unguibus. Hæc pars eſt tactus organon. Cutis compoſitionem tria ingrediuntur, vena, nervus, arteria. Vena, quia conpuncta ſanguinem ſtillat: Nervus, quia tendi poteſt. Arteria, quia perſpirationem habet. Meatibus plurimis pervia eſt: ſed nonnullis rarior: aliis denſior. Ex cute progenerantur pili, cum humor in iis exhalat. Capilli craſſi ex cute craſſa: tenues ex tenui. Quod pilorum varii ſint colores, in cæteris quidem animalibus, a cute proficiſcitur; (alborum enim alba eſt cutis,) at in hominibus nihil confert huc cutis. Sunt enim, qui cute candidiſſima nigros alunt capillos: cutis igitur nihil valet ad pilorum mutationem, quin potius ipſa propter imbecillitatem quandoque immutat colorem, & modo a Sole, modo a ventis redditur nigrior, pilis nihil alteratis. Evadit quoque cutis durior & craſſior adpropinquante ſenectute: quod ideo fit, quia

bergius vertit *exſiccari*, Th. Gaza *evaporare*, optime Scaliger *exhalare*.

2. Τὸ δὲ δέρμα. lib. de ſpiritu c. 5.

3. Ἀλλὰ τοῖς. lib. III. de G. A. c. 3.

4. Αἱ δὲ τρίχες. lib. v. de G. A. c. 3.

5. Αἴτιον δὲ. lib. v. de G. A. c. 5.

6. Τὸ δὲ δέρμα. lib. v. de G. A. c. 3.

ξηραίνεται γάρ. Καὶ τὸ γῆρας ἐστὶ κατὰ τοὔνομα γηρὸν, διὰ τὸ ἀπολείπειν τὸ θερμὸν, καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ ὑγρόν.

ΚΕΦ. Ε'.

[1] Ἡ δὲ πιμελὴ γίνεται μεταξὺ δέρματος καὶ σαρκὸς, ἐξ αἵματος καθαροῦ. [2] Ἡ γὰρ καθ' αὐτὸ πέψις αἵματος, στέαρ καὶ πιμελή ἐστιν. [3] Ἐστὶ γὰρ περίττωμα δι' οὐσίαν ὑγιεινόν. [4] Διότι καὶ τὰ πίονα καθαρὸν μὲν ἔχει, ὀλίγον δὲ τὸ αἷμα. Καὶ πότερα γινόμενα ἀναιμότερα. Ἄναιμον γὰρ τὸ πῖον· ἐπεὶ ἐκ τοῦ αἵματος ἡ πιμελή. [5] Καὶ οἱ πίονες ἀγονώτεροι φαίνονται, καὶ ἧττον σπερματικοὶ τῶν μὴ πιόνων, καὶ γυναῖκες, καὶ ἄνδρες. Αἴτιον δὲ ὅτι καὶ ἡ πιμελὴ περίττωμά ἐστιν, καθάπερ τὸ σπέρμα, καὶ πεπεμμένον αἷμα. Ὥστ' εὐλόγως εἰς τὴν πιμελὴν ἀνηλωμένης τῆς περιττώσεως, ἐλλείπει τὰ περὶ τὴν γονήν. Ἡ δὲ γαστὴρ ἀεί τινα ἔχει πιότητα, ἐὰν μὴ κάμνῃ τινὶ νόσῳ. Αἴτιον δὲ τούτου ὅτι ἐγγύς ἐστι τῆς τροφῆς. [6] Ἡ δὲ πιμελὴ, ὅλως οὐκ ἐστὶ φύσει, ἀλλ' ἐπίκτητον καὶ οὐ τῶν ἀναγκαίων μερῶν.

1. Ἡ δὲ πιμελή. lib. III. c. 6. H. A. c. 17.
2. Ἡ γάρ. lib. II. de P. A.
3. Ἐστὶ γάρ. lib. I. de G. A. c. 18.

quia exſiccatur paullatim. Et ſane ſenectus ipſa, (quod & nomen innuit) terreæ conditionis eſt, quippe deſtituta calore: calore vero imminuto, etiam humor defluit.

Caput V.

Pinguedo inter cutim & carnem naſcitur ex puriori ſanguine. Sanguinis enim concoctio per ſe eſt adeps ac pinguedo. Eſtque excrementum ratione propriæ ſubſtantiæ non inſalubre. Quam ob cauſam præpinguia omnia ſanguinem quidem laudabilem, at paucum, habent. Et quo plus pinguedinis, eo minus ſanguinis. Exſangue enim eſt, quidquid pingue eſt: ſiquidem ſanguis in pinguedinem faceſſit. Præterea obeſi infœcundiores eſſe videntur, quam minus pingues, ſeu fœminæ ſint ſeu viri. Cujus rei ratio, quod, non ſecus ac ſemen, ſic quoque pinguedo excrementum eſt laudabile, & ſanguis concoctus. Itaque ratione optima evenit, ut cum materia ſupervacua in pinguedinem abſumpta eſt, ſemen deficiat. Venter ſemper pinguedine obſitus eſt, niſi morbo laboret: quoniam ex vicino poſitus eſt cibo. Pin-

4. Διότι ϰ. lib. III. H. A. c. 19.

5. Καὶ εἰ π. lib. I. de G. A. c. 19.

A. c. 19.

6. Ἡ δὲ πιμελή. Hoc latius quondam oſtendere co-

ρῶν· ¹ Διὸ καὶ γηράσκει ταχέως τὰ λίαν πίονα· Ὀλίγαιμα γὰρ, ἅτε εἰς τὴν πιότητα ἀναλισκομένου τοῦ αἵματος· Τὰ δ' ὀλίγαιμα ἤδη προωδοποίηται εἰς τὴν φθοράν· ἡ γὰρ φθορὰ ὀλιγαιμία ἐστί· καὶ τὸ ὀλίγον παθητικὸν, καὶ ὑπὸ ψυχροῦ τοῦ τυχόντος, καὶ ὑπὸ θερμοῦ· ² Τῶν δὲ μεγαλοκοιλίων οὐδὲν, οὐδὲ τῶν μεγαλοφλεβῶν πιόν ἐστι κατὰ σάρκα· ἀλλὰ τὰ πάντα, ἢ τὰ πλεῖστα τούτων, ἀδηλόφλεβα, καὶ μικροκοίλια φαίνεται· ³ Πᾶν δὲ λιπαρὸν, θερμόν· πέττει γὰρ ἡ θερμότης.

ΚΕΦ. ϛ'.

⁴ Ὁ δὲ ὑπὸ τὴν πιμελὴν ὑμὴν σαρκώδης τὸ σῶμα τὸ σύνολον περιβάλλει.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ἐν δὲ τῇ γαστέρι ἀμφοτέρωθεν μύες εἰσὶν τέσσαρες· Ἅπαντες δ' ἐς τένοντας τελευτῶσιν στρογγύλους ἀκριβῶς, συντεταγμένοι ἐκ σαρκὸς, καὶ ἰνίων, καὶ φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν, καὶ

conati ſumus in peculiari Diſſertatione de *pinguedine, ceu ſucco nutritio ſuperfluo*, Halæ 1718. publicata & defenſa. *Trillerus.*

1. Διὸ καὶ. lib. II. de P. A. c. 5.

2. Τῶν δὲ. lib. III. de P. A. c. 4.

3. Πᾶν δὲ. lib. III. de P. A. c. 9.

4. Hoc & tria ſequentia capita, nondum in ſcriptis Philoſophi inveni.

Pinguedo vero, abſolute loquendo non eſt res propria naturæ, ſed adventitium quiddam & haut multum neceſſaria. Unde & præpinguia ſubito ſeneſcunt: quippe quibus paucus ſanguis eſt, abſumpta ſcilicet copia ad pinguedinem. Quæ vero parum ſanguinis habent, ea jam inde procliviora ſunt ad interitum. Eſt enim interitus ſanguinis quidam defectus. Quodque parum eſt, id tum a frigore quovis obvio, tum a calore, affici facile poteſt. Inter illa quæ ventriculis aut venis ſunt amplioribus, nullum eſt obeſum per carnem aut opimum: ſed vel omnia, vel major ſaltem eorum pars, quæ ita pingueſcunt, occultas habere venas, & parvum ventriculum deprehenduntur. Cæterum omne pingue, calidum eſt. Calor enim concoquit.

CAPUT VI.

Panniculus carnoſus pinguedini ſubjectus, totum corpus incingit.

CAPUT VII.

In ventre muſculi quatuor utrimque numerantur, qui omnes in tendinem deſinunt perfecte rotundum. Compoſiti ſunt ex fibris, carne, venis, arteriis, nervis, propriaque

 mem-

καὶ νεύρων, καὶ ὑμένος ἰδίου. Ἔστι ὄργανα κινήσεως τῆς καθ' ὁρμὴν οἱ μύες πεφύκασιν.

ΚΕΦ. Η'.

Ὑπὸ δὲ τοὺς μύας κεῖται τὸ περιτόναιον σκέπασμα, περιτεταμένον τοῖς τροφῆς ἀγγείοις. Πάντα δὲ τὰ σπλάγχνα ἐν τῷδε ὑμένι ἐστί. Περιβολῆς τε γὰρ δεῖ πρὸς τὸ ἀπαθῆ εἶναι, καὶ ταύτης ἐλαφρᾶς. Ὁ δ' ὑμὴν τὴν φύσιν τοιοῦτος· πυκνὸς μὲν γὰρ, ὥστε ἀποστέγειν· ἄσαρκος δὲ, ὥστε μὴ ἕλκειν, μηδ' ἔχειν ἰκμάδα. Λεπτὸς δὲ, ὥστε κοῦφος, καὶ μηδὲν ποιεῖν βάρος.

ΚΕΦ. Θ'.

Ἀλλὰ τῶν ἰσχουμένων μορίων, τὰ μὲν, διὰ τὴν θρέψιν, τὰ δὲ, διὰ τὴν γένεσιν. Διὰ τὴν θρέψιν, τὸ ἐπίπλοον, τὰ ἔντερα, τὸ μεσεντέρειον, τὸ πάγκρεας, οἱ νεφροὶ, οἱ οὐρητῆρες, ἡ κύστις οὐροδόχος, ὁ σπλὴν, τὸ ἧπαρ, αἱ φλέβες, ἡ κύστις χοληδόχος, ἡ κοιλία.

ΚΕΦ. Ι'.

[1] Ἔστι δὲ καὶ τὸ ἐπίπλοον ὑμήν· τοῖς μὲν στέαρ ἔχουσι, στεατώδης· τοῖς δὲ πιμελὴν, πιμε-

1. Ἐστὶ δὲ καὶ. integrum hocce caput legitur apud

membrana. Sunt vero Muſculi inſtrumenta ſpontanei motus.

CAPUT VIII.

Muſculis ſubjacet Peritonæum, ſubtenſum vaſis alimentariis. Hac membrana viſcera omnia continentur, quibus tegumento opus erat, quo ſervarentur illæſa, eoque leviori. Hujus indolis eſt membrana, utpote & denſa ſatis, ut poſſit cohibere; & carne vacans, ut nec attrahat vaporem, nec contineat: & denique tenuis, ut levis ſit, nec prægravet magno pondere.

CAPUT IX.

Partium contentarum imo Ventre, aliæ ad nutricatum faciunt, aliæ ad generationem. Nutricatui ſerviunt Omentum, Inteſtina, Lactes, Pancreas, Renes, Ureteres, Veſica urinaria, Splen, Jecur, Venæ, Veſicula bilis, Ventriculus.

CAPUT X.

Omentum nihil aliud quam membrana eſt, ſevoſa in iis, quæ ſevum habent: quæ adipem,

μελώδης· Ἔχει δ' ἐπίπλοον ἅπαντα τὰ ἔναιμα· Ἐπέχει δὲ τό τε λοιπὸν τῆς κοιλίας, καὶ τὸ τῶν ἐντέρων πλῆθος· Καταχρῆται δὲ ἡ φύσις αὐτῷ πρὸς τὴν εὐπεψίαν τῆς τροφῆς· ὅπως ῥᾷον πέττῃ, καὶ θᾶττον, τὴν τροφὴν τὰ ζῶα· Τὸ μὲν γὰρ θερμὸν πεπτικόν· Τὸ δὲ πῖον θερμόν· Τὸ δὲ ἐπίπλοον πῖον· Καὶ διὰ τοῦτο, ἀπὸ μέσης ἤρτηται τῆς κοιλίας· ὅτι τὸ ἐπέκεινα τὸ μέρος συμπέττει τὸ παρακείμενον ἧπαρ.

ΚΕΦ. ΙΑ'.

1 Δι' ἣν αἰτίαν ἔχει τὰ ἔντερα τῶν ζώων ἕκαστον, Φανερὸν πᾶσι· Καὶ γὰρ δέξασθαι τὴν εἰσελθοῦσαν τροφὴν, καὶ τὴν ἐξικμασμένην ἐκπέμψαι ἀναγκαῖον· καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τόπον εἶναι τοῦ τε ἀπέπτου, καὶ τοῦ περιττώματος·

pud Ariſtotelem lib. IV. de P. A. c. 3 Rufus Epheſ. lib. II. p. 63. ἄνωθεν τοῖς ἐντέροις ἐπίκειται διεκτεταμένος ὁ ἐπίπλους, σῶμα πιμελῶδες καὶ ὑμενῶδες, διῃρημένος· κατεσκεύασται δὲ ὡς ἂν ἐπὶ πλεῖον τοῖς ἐντέροις εἴη μάλαγμα, πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ περιέχοντος αὐτὰ σκληρείαν περιτοναίου. pro ἐπὶ πλεῖον leg. ἐπιπλέον vel ἐπιπολαῖον. Pollux lib. II. c. IV. Segm. 212. ἐκ μὲν δὴ τοῦ περιφεροῦς τῆς κοιλίας ἐκπέφυκεν αὐτή τε καὶ μέρος τοῦ ἄλλου ἐντέρου καλύπτον, τὸ ὀνομαζόμενον ἐπίπλοον. Ex Rufo Eph hæc habet Pollux: ita autem ille lib. I. p. 39. τὸ δὲ ἐκπεφυκὸς μὲν ἐκ τοῦ περιφεροῦς τῆς γαστρὸς, καλύπτον δὲ αὐτήν τε καὶ μέρος τι τοῦ ἄλλου ἐντέρου ἐπίπλοον, unde apparet recte conjectaſſe Jurgerman-

pem, adipoſa. Omentum ineſt cunctis animalibus præditis ſanguine. Continetque quidquid in ventre reliquum eſt, ipſaque adeo inteſtina. Abuti eo ſolet natura ad meliorem alimenti coctionem: ſcilicet ut & facilius & citius cibus percoquatur. Calor enim coquendi vim habet. Pingue autem calidum eſt. Omentum vero pingue eſt. Hanc ob cauſam de medio fere ventriculo ſuſpenſum eſt, cujus partem reliquam jecur accumbens fovet.

CAPUT XI.

In quem finem inteſtina acceperit animal quodlibet, nemini non notum eſt. Recipere enim cibum ingeſtum & ejicere evaporatum, neceſſum erat: neque fas eodem loco contineri tam cibum nondum coctum, quam excre-

mannum pro αὐτῇ apud Pollucem legend. eſſe αὐτῶν. poſt μέρος quoque addendum τι. Plura autem Pollux ex Rufo in ſuum Onomaſt. tranſtulit, aliquando iisdem plane verbis: ſic lib. II. c. IV. Segm. 79. τὰ δὲ ἑκατέρωθεν ἐπὶ τὰ μῆλα τείνοντα ὀςώδη, ῥινὸς ῥάχις. quæ totidem verbis leguntur apud Rufum lib. I. p. 25. & lib. cit. Segm. 146. τὰ δ' ἔνδοθεν τῶν δακτύλων πέρατα, ῥάγες τι καὶ κορυφαί. habentur apud Rufum lib. I. p. 30. apud quem τι omittitur, quod ex Polluce forte revocandum, & pro ἔνδοθεν legitur ἔσωθεν.

1. Δι' ἥν. lib. III. de P. A. c. 14.

τος· Ἓν μὲν ἐστιν ἔντερον τὴν συναφὴν, [1] τελευτῶν ἀπὸ τῆς κοιλίας πρὸς τὴν ἔξοδον τῆς τροφῆς, καὶ τὸ καλούμενον ἀρχὸν· ἀλλὰ πολυμερὲς τῇ οὐσίᾳ, καὶ χρείᾳ, καὶ σχήματι· Ἐστὶ δὲ τὸ μὲν μικρὸν καὶ λεπτὸν, τὸ δὲ μέγα καὶ παχυλόν· οἷον τὸ Δωδεκαδάκτυλον [2] ἡ γαστρὸς εἰς τὰ ἔντερα ἔκφυσις· [3] ἡ καλουμένη Νῆστις, μεταξὺ [4] τῆς κοιλίας ἄνω, ἐν ᾗ ἄπεπτον, καὶ τῆς κάτω, ἐν ᾗ τὸ ἄχρηστον ἤδη περίττωμα· τὸ Εἰλεόν· [5] πρὸς τούτοις τοῦ ἐντέρου Τυφλόν τι καὶ ὀγκῶδες, τὸ καλούμενον Κῶλον· τὸ Εὐθυέντερον, [6] ὅτι πρὸς τὴν ἔξοδον

1. Τελευτῶν lib. II. H. A. c. 17.

2. Ἡ. interpres *ubi* vertit. forte legit ᾗ, legendum vero ἡ vel ἣ. ſic autem plerumque vocatur duodenum. vide quæ ad Oribaſii Anat. p. 94. in addend. notavit Cl. Dundaſſ. Theophilo lib. II. c. 7. dicitur δωδεκαδάκτυλος ἔκφυσις.

3. Ἡ καλουμένη. lib. III. de P. A. c. 14.

4. Τῆς κοιλίας ἄνω. lege τῆς ἄνω κοιλίας.

5. Πρὸς τούτοις. Ariſt. lib. III. de P. A. c. 14. ſic autem ibi leguntur hæc, καὶ τὸ καλούμενον κῶλον ἔχουσι καὶ τοῦ ἐντέρου τυφλόν τι καὶ ὀγκῶδες. Noſter autem prava diſtinctione laborat, poſt ὀγκῶδες nimirum major diſtinctio ponenda, primum numerat inteſtinum cœcum, deinde colòn, tandem rectum.

6. Ὅτι. apud Ariſtotelem l.c. ἰθὺ, unde ſic quoque apud noſtrum legendum vel ὁ ἰθύ. Potuit autem facile ex affinitate pronunciationis hic error ortus eſſe, unde haud pauci dimanarunt. Hac ratione corruptus Ammonius V. Τεχνίτης βάναυσος ἤ, ὁ δι' ἀλόγου τινὸς ἐπιτηδεύματος. ſic ex emendatione Scaligeri edidit Erud. Valckenaerius, ſuſpicor autem Ammonium ſcripſiſſe

crementa. Unum ſolummodo Inteſtinum eſt, cujus initium a ventriculo, & finis prope cibi exitum, partemque illam, quæ podex appellatur. Multiplex tamen, ſi ſubſtantiam ſpectes & uſus varios, & figuram. Hinc dividuntur Inteſtina in exilia ſeu tenuia: & majuſcula ſeu craſſa. Hæc omnium eſt ſeries. Duodenum, ubi exortus ventriculi ad Inteſtina: Jejunum, medium inter ventrem ſuperiorem, in quo cibus crudus adhuc, & inferiorem, in quo ſupervacua excrementa: Ileum: Præterea de inteſtino cœcum quid ac prætumidum, quod Colon dicitur: Rectum,

pſiſſe βάναυσος ἐστὶ, ὁ δίχα λόγου τινὸς ἐπιτηδεύματος ſc. ἔμπειρος καθεστώς. contra δίχα male pro διὰ legitur apud Rufum Epheſium lib. I. p. 40. τοῦτο μὲν δὴ οἷόν ἐστιν, αἱ ἀνατομαὶ δίχα δείξουσιν. leg. διαδείξουσιν. Redit mihi quoque in mentem locus Ariſtæneti lib. II. epiſt. x. p. 236. καὶ κινδυνεύω τὴν ἐμὴν προσαπολέσαι ψυχὴν, διὰ τυχὸν ἐρωμένην. Cl. Pauw legit διὰ τύπον ἐρωμένης. Sed pace ejus dixerim, hoc mihi non ſatisfacit, & auſim affirmare Ariſtænetum ſcripſiſſe δι' ἄψυχον ἐρωμένην. Theodorus Prodromus in Amarant. pag. 437. Στρατοκλῆς περὶ νύμφιος, ὁ ἰατρὸς, ὁ γέρων, ὁ κορυζῶν τῆς πολιᾶς κ. τ. λ. Convitiis petit Stratoclem, inter quæ tamen non puto eſſe referendum, quod medicus fuerit, quapropter pro ἰατρὸς lego ἰαπετός. ſic mox eum quoque vocat, quod miror perſpicaciſſimum Gaulminum non animadvertiſſe. Phile de Animal. Prop. c. 35. v. 36.

> Τὸ γὰρ ὀδωδὸς, οὐχ ἑκὼν ἄν
> τις φάγοι.

Merito Cl. Pauw τὸ τις ſuſpectum fuit, hariolor autem autorem ſcripſiſſe λῖς, id eſt, leo. Autor de erroribus Ulixis c. 2. p. m. 8. μετὰ δὲ πάντων δώρων καὶ διὰ

αια

ὁδὸν διατείνει τοῦ περιττώματος. Καὶ τοῖς μὲν τοῦτο τὸ [1] μόριον κνισσῶδες, τοῖς δὲ ἀπίμελον. Πάντα [2] δὲ ἔντερα ἕλικας ἔχει πλείους. Ταῦτα δὲ πάντα μεμηχάνηται τῇ φύσει, πρὸς τὰς ἁρμοττούσας ἐργασίας περὶ τὴν τροφὴν, καὶ τοῦ γινομένου περιττώματος. [3] Ἡ μὲν εὐρυχωρία ποιεῖ πλήθους ἐπιθυμίαν· ἡ δὲ εὐθύτης, ταχυτῆτα ἐπιθυμίας.

ΚΕΦ. ΙΒʹ.

[4] Τὸ μεσεντέριον ἐν μέσῳ ἐστὶ τῶν ἐντέρων, ὑμενῶδες, καὶ πλατὺ, καὶ πῖον. Ἐξήρτηται δ' ἐκ τῆς μεγάλης φλεβὸς, καὶ τῆς ἀορτῆς, [5] δι' αὐτοῦ φλέβες πολλαὶ καὶ πυκναὶ, καὶ κατατείνουσαι πρὸς τὴν τῶν ἐντέ-

ρων

ἀνὰ τὸ ἄντρον τυρῶν καὶ ἀρνῶν καὶ ἐρίφων. pro θιαξ legendum cum Obſopœo θιᾶξ, ſed ut τὸ μετὰ explicarent, varia cominiſcuntur Viri Eruditi: tu autem lege μετὰ & locus erit ſanus. Simeon Sethi de Aliment. c. x. p. 9. ὃ καὶ παράδοξον δοκεῖ τὰ ἔξωθεν ἐπιτιθέμενα βλάπτειν τὰ ἔσω. pro βλάπτειν procul dubio legend. βάπτειν. Pronunciationis affinitas Alciphroni quoque obfuiſſe videtur lib. III. Ep. LXII. p. 430. καὶ ἡ ἐπικήδειος γοῦν ἣν Ἔμπουσαν ἀκούεις εἰ κατὰ τὴν οἰκίαν καλεῖν εἰώθασιν, ἐκ τοῦ πάντα ποιεῖν καὶ βιάζεσθαι hæc ultima verba utique mihi depravata videntur, quapropter ea ſic reſtituerem ἐκ τοῦ πάντας πτοιεῖν καὶ βιάζεσθαι, quod omnes perterreat & vim illis inferat.

1. Μόριον. poſt μόριον addit Ariſtoteles ὁ καλούμενος πρωκτός, quæ verba Laurembergius in verſione, haud dubie ex Ariſtotele, expreſſit, ac inde pro κνισσῶδες & ἀπίμελον, apud Ariſtotelem legitur κνισσώδης & ἀπίμελος.

2. Ἔντερα. leg. πάντα δὲ τὰ ἔντερα.

3.

ctum, quod ad excrementorum uſque exitum pertendit. Hæc extrema pars, podex adpellata, nonnullis pinguis eſt: nonnullis ſine pinguedine. Cæterum inteſtina omnia anfractibus pluſculis convoluta ſunt: quæ omnia Natura molita eſt, ad congruam confectionem alimentorum, & excrementi transmiſſionem. Inteſtinorum laxitas cibi aviditatem adauget. Eandem aviditatem accelerat eorundem rectitudo.

Caput XII.

Lactes in mediis hærent inteſtinis: Suntque membranoſum corpus, latumque & pingue. Per eas ex vena majori & aorta multæ venæ frequenti concurſu diſſeminantur, & per inteſtinorum orbes diſperguntur, de ſupremis ad ima

3. Ἡ μὲν εὐρυχωρία. leg. ἡ μὲν γὰρ εὐρυχωρία, ut recte legitur apud Ariſtotelem.

4. Τὸ μεσεντέριον. lib. 1. H. A. c. 16.

5. Δι' αὐτοῦ Ariſtoteles loc. cit. καὶ δι' αὐτοῦ. noſter id omiſit, vel librarii, qui ſæpius hac ratione autoribus tenebras offuderunt. Theophraſtus in Charact. Eth. c. 8 p. 85. καὶ πάντα γὰρ συμφωνεῖν· ταὐτὰ λέγειν περὶ τῆς μάχης ſuſpicor ſic legend. καὶ πάντες (ut recte corrigit Caſaubonus) γὰρ συμφωνεῖν, καὶ ταὐτὰ λέγειν περὶ τῆς μάχης. Ariſtænetus lib. 1. ep. 13. p. 88. ἀθρόον ὁ σφυγμὸς ἄτακτον ἥλατο. Vir Cl. quærit nonne potius legendum ἀθρόον ὁ σφυγμὸς ἄτακτος ἥλατο. ſed malim legere ἀθρόον ὁ σφυγμὸς καὶ ἄτακτον ἥλατο. Particulam hanc ſæpe eſſe omiſſam, ubi antecedens vox in σ deſineret, vel cum illa litera eſſe permutatam obſervavit Vir Celeberrimus Jo. Alberti in Omiſſis ad Gloſſarium Græc. in N. F.

ρον θέσιν, ἄνωθεν ἀρξάμεναι μέχρι κάτω· [1] Ἡ τοῦ μεσαραίου φύσις ἐστὶν, οἷον ῥίζας ἔχουσα τὰς δι' αὐτῆς φλέβας, [2] πρὸς τὴν τροφήν. Τὰ μὲν γὰρ φυτὰ τὰς ῥίζας ἔχει εἰς τὴν γῆν· τοῖς δὲ ζώοις ἡ κοιλία, καὶ ἡ τῶν ἐντέρων δύναμις, ἀντὶ γῆς ἐστὶν, ἐξ ἧς δεῖ λαμβάνειν τὴν τροφήν.

ΚΕΦ. ΙΓ'.

Τὸ δὲ Πάγκρεας ὑπὸ τὴν κοιλίαν, καὶ ἔντερον δωδεκαδάκτυλον, καὶ φλέβα μεγάλην, κεῖται.

ΚΕΦ. ΙΔ'.

[3] Νεφροὺς δὲ καὶ Κύστιν τὰ μὲν ζωοτόκα τῶν τετραπόδων πάντ' ἔχει· [4] Οὐδὲν δὲ νεφροὺς, οὔτε τῶν πτερωτῶν, καὶ λεπιδωτῶν ἔχει, οὔτε τῶν φολιδωτῶν, πλὴν αἱ χελῶναι· [5] Καρδία μὲν καὶ ἧπαρ ἅπασιν ἀναγκαῖα τοῖς ζώοις· [6] οἱ δὲ νεφροὶ τοῖς ἔχουσιν οὐκ ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ τοῦ εὖ καὶ καλῶς ἕνεκεν, ὑπάρχουσι· [7] Πρὸς γὰρ τὸ περίττωμα τὸ εἰς τὴν κύστιν ἀποκρινόμενον καὶ ἀθροιζόμενόν εἰσι κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν, ἐν ὅσοις πλεῖον ὑπόστημα γίνεται τὸ τοιοῦτον·

[1] Ἔ-

1. Ἡ τοῦ μεσαραίου. lib. IV. de P. A. c. 4. pro μεσαραίου Ariſt. μεσεντερίου.

2. Πρὸς τὴν τροφήν. Hæc verba autor addit.

3. Νεφρούς. lib. II. H. A. c. 16.

4. Οὐδὲν 5. lib. III. de de P. A. c. 9.

5. Καρδία. lib. III. de P.

ima usque. Natura lactium eſt, venas ſibi inſitas habere in gratiam nutricatus. Ut enim plantæ radicibus innixæ telluri, cibum inde hauriunt: ita animalibus ventriculus & inteſtinorum vires pro tellure ſunt, a quibus capiunt alimenta.

CAPUT XIII.

Pancreas ventriculo & inteſtino duodeno & Venæ majori ſubjicitur.

CAPUT XIV.

Renes & veſicam quadrupeda omnia, quæ animal gignunt, acceperunt. Nullum vero pennatum eos habet, nullum ſquammatum, nullum corticatum, ſolam teſtudinem ſi exceperis. Profecto Cor & Jecur nulli non animalium neceſſario conceſſa fuerunt: At renes nulla neceſſitate habentur: ſed ſaltem ut melius ſit & locupletius. Creata enim ſunt a Natura ad excrementum ſolum, quod in veſicam ſecedit atque inibi colligitur; ſcilicet in illis animalibus in qnibus excrementi hujuſcemodi uberior proven-

P. A. c. 7. quæ verba noſter repetit c. 18.

6. οἱ ϟ. lib. III. de P. A. c: 7.

7. Πρὸς γὰρ τὸ περίττωμα τὸ εἰς τὴν κύστιν ἀποκρινόμενον καὶ ἀθροιζόμενον. pro iis ſic legitur apud Ariſtotelem l. c. τῆς γὰρ περιττώσεως χάριν τῆς εἰς τὴν κύστιν ἀθροιζομένης.

[1] Ἔχουσι δ᾽ οἱ νεφροὶ πάντες κοῖλον, ἢ πλεῖον ἢ ἔλασσον, πλὴν οἱ τῆς φώκης, καὶ τοῦ βοὸς, καὶ τοῦ ἀνθρώπου· Οἱ δὲ τοῦ ἀνθρώπου νεφροὶ οὐχ ὁμαλεῖς εἰσὶν, ἀλλὰ ὥσπερ συγκείμενοι ἐκ πολλῶν νεφρῶν μικρῶν· Διὸ καὶ τὸ ἀρρώστημα τοῖς ἀνθρώποις δυσαπάλλακτον αὐτῶν· [2] ἐστί· [3] Ὁ δ᾽ ἀπὸ τῆς φλεβὸς πόρος οὐκ ἀποτελευτᾷ πρὸς τὸ κοῖλον τῶν νεφρῶν, ἀλλ᾽ εἰς τὸ σῶμα τῶν νεφρῶν καταναλίσκεται· [4] Ταῦτα δ᾽ ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον, ὅπως ἐκ μὲν τῆς φλεβὸς τὸ περίττωμα τῆς ὑγρότητος βαδίζῃ εἰς τοὺς νεφροὺς· ἐκ δὲ τῶν νεφρῶν ἡ γιγνομένη ὑπόστασις, διηθουμένων τῶν ὑγρῶν διὰ τοῦ σώματος τῶν νεφρῶν, εἰς τὸ μέσον [5] συρρέῃ· Διὸ καὶ δυσωδέστατον τοῦτο τῶν σπλάγχνων ἐστίν. Ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ἔχουσι νεφροὺς ὁ δεξιὸς [6] ἀνώτερος τοῦ ἀριστεροῦ, [7] καὶ ἐλάττω δὲ πιμελὴν ἔχει, καὶ αὐχμηρότερος· [8] Τὸ ἧπαρ ἅπτεται τοῦ δεξιοῦ νεφροῦ ἐν πᾶσιν· Ἐν τοῖς δεξιοῖς γὰρ τὸ ἧπαρ·

1. Ἔχουσι. lib. III. de P. A. c. 9.

2. Ἐστί. leg. ἐστίν.

3. Ὁ δ᾽ ἀπό. loc. cit. Verum lib. III H. A. c. 4. ſic legitur φέρουσι δ᾽ καὶ εἰς τοὺς νεφροὺς ἀπό τε τῆς μεγάλης φλεβὸς, καὶ τῆς ἀορτῆς, φλέβες· πλὴν οὐκ εἰς τὸ κοῖλον, ἀλλ᾽ εἰς τὸ σῶμα καταναλίσκονται. quæ verba quo magis conſidero, tanto ſane magis adducor, ut credam excidiſſe poſt κοῖλον verbum τελευτῶσι, nullus autem interpretum hæc verba intellexit; videtur autem Ariſtoteles dicere non terminari ac deſinere vaſa illa in cavitate renum, ſed per corpus eorum diſpergi atque abſumi.

4.

ventus. Ineſt renibus omnibus cavitas quædam modo amplior, modo conſtrictior, præterquam vitulinis marinis, bubulis & humanis. Privatim vero hominis renes nequaquam æquabiles ſunt, ſed quaſi compoſiti ex pluribus exiguis renibus: quo fit ut eorum adfectus difficulter curari poſſint hominibus. Meatus qui ex vena eò pertendit, non ſubit ipſam renum cavitatem, ſed in eorum corpus abſumitur. Hæc ideo a Natura facta ſunt, ut ex vena excrementum humidum ad renes deduceretur, ipſumque ſedimentum, humoribus per corpus renum percolatis, ex renibus conflueret in medium. Hinc eſt quod inter omnia viſcera renes peſſime oleant. Omnibus, quæ renes habent, dexter quam ſiniſter elatiori loco hæret, habetque parciorem adipem & ſqualidior videtur. Jecur dextrum renem in omnibus tangit: ſitum enim eſt jecur in dextro latere. Pingue plenius renes ambit quam cætera vi-

4. Ταῦτα. lib. III. de P. A. c. 9.

5. Συῤῥέῃ. addit Philoſophus: ἐ͂ τὸ κοῖλον οἱ πλεῖστοι ἴχουσιν αὐτῶν, quæ verba noſter Epitomator omiſit.

6. Ἀνώτερος Ariſtot. addit ἐστὶ, & pro ἀνώτερος habet ἀνωτέρω. Verum lib. I. H. A. c. 17. ubi eadem verba habentur, legitur ἀνώτερος, quem locum noſter ante oculos habuiſſe videtur. quæ enim ſequuntur, ibi habentur.

7. Καὶ αὐχμηρότερος ſupple ἐστὶ.

8. Τὸ ἧπαρ. lib. III. de P. A. c. 9.

ἧπαρ· Ἔχουσι δ' οἱ νεφροὶ μάλιστα τῶν σπλάγχνων πιμελὴν, διὰ τὸ διηθεῖσθαι τὸ περίττωμα δι' αὐτῶν· Τὸ γὰρ λειπόμενον αἷμα εὔπεπτον ὄν· [1] τέλος δ' εὐπεψίας αἱματικῆς, πιμελή ἐστιν· ἐν αὐτοῖς μὲν οὐ γίνεται τοῖς νεφροῖς, διὰ τὸ πυκνὸν εἶναι τὸ σπλάγχνον· ἔξω δὲ [2] περίστασαι· Ἕνεκα δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦ θερμὴν εἶναι τὴν φύσιν τῶν νεφρῶν· Ἔσχατοί τε γὰρ ὄντες, ἀλέας δέονται πλείονος.

ΚΕΦ. ΙΕ'.

[3] Ἐκ δὲ τοῦ κοίλου τῶν νεφρῶν φέρουσι πόροι [4] ἄναιμοι εἰς τὴν κύστιν δύο νεανικοί· ἐξ ἑκατέρου, εἷς· καὶ ἄλλοι ἐκ τῆς [5] ἀορτῆς ἰσχυροί. [6] Αἱ δὲ φλέβες κοῖλαι καὶ νευρώδεις τείνονται παρ' αὐτὴν τὴν ῥάχιν, διὰ τῶν στενῶν· Εἶτα εἰς ἑκάτερον τὸ ἰσχίον ἀφανίζονται· καὶ πάλιν δῆλαι γίνονται, τεταμέναι πρὸς τὸ ἰσχίον· Αὗται δὲ αἱ ἀπο-

1. Τέλος δ'. male in quibusdam Ariſtotelis editionibus legitur δι'.

2. Περίστασαι. Ariſtot. περίστανται recte.

3. Ἐκ δὲ τοῦ. lib. I. H. A. c. 17.

4. Ἄναιμοι. deeſt loc. cit. ſed lib. III. de P. A. c. 9. ubi eadem iterum verba occurrunt, additur.

5. Ἀορτῆς. Cur Laurembergius vertat *ex vena aorta*, neſcio.

6. Αἱ δὲ. Ariſtot. ἐκ μέσου δὲ τῶν νεφρῶν ἑκατέρου φλὲψ κοίλη καὶ νευρώδης ἐξήρτηται, τείνουσα παρ' αὐτὴν τὴν ῥάχιν, διὰ τῶν στενῶν. ceterum hæc verba ſic vertit Gaza, ut Laurem-

viſcera: Colatur enim per eos tranſmiſſum excrementum. Concoqui enim facile poteſt, quidquid relinquitur ſanguinis: Finisque bonæ coctionis ſanguineæ eſt pinguedo. Ipſi quidem renum ſubſtantiæ pingue haut innaſcitur; quia nimis denſum eſt hoc viſcus: ſed foris ſolum adhæret. Fit vero hoc ipſum ob ſalutem; ut calidior fiat renum natura. Infima enim fere parte ventris hærentes pluſculo tepore opus habent.

CAPUT XV.

E cavitate renum deferuntur bini inſignes meatus exſangues, adusque veſicam: ſinguli e ſingulis: atque etiam alii ſatis robuſti ex vena aortâ. Cæterum venæ hæ cavæ ac nervoſæ anguſto itinere ſpinam prætereunt. Poſt in utramque coxam abolentur; & mox iterum conſpicuæ factæ, ad eandem coxam porriguntur:

rembergius; aliter longe Scaliger, qui per ἰσχίων nates intelligit, & διὰ τῶν στενῶν vertit *per anguſta ſpinæ*, quod æque parum intelligo. Difficilis ſane hic locus atque intricatus: Ut autem libere dicam, quod ſentio, arbitror Ariſtotelem vaſa ſpermatica dicta deſcribere, & putaſſe ad veſicam ea pertinere. Sed judicent de hac re Anatomes periti: conjecturam enim tantum propono. eſt autem, ut inquit Galenus, καὶ ἄλλως μὲν ἅπας στοχασμὸς ἀμφίβολον πρᾶγμα· μάλιστα δὲ ὅταν ἐπ' ἀνθρώπου γνώμη ἠγνόηται.

[1] ἀποτομαὶ τῶν φλεβίων εἰς τὴν κύστιν καθήκουσι: Τελευταία γὰρ ἡ κύστις κεῖται· [2] Καθώρμισται δ' ἐκ τῶν νεφρῶν. [3] Ταῦτα δ' ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον, ὅπως ἐκ μὲν τῆς φλεβὸς τὸ περίττωμα τῆς ὑγρότητος βαδίζῃ εἰς τοὺς νεφρούς· [4] ἐκ δὲ τῶν νεφρῶν, διὰ τούτων τῶν πόρων, ἤδη μᾶλλον εἰς τὴν κύστιν ὡς περίττωμα ἀποκρίνηται.

ΚΕΦ. ΙϚʹ.

Περὶ δὲ τοῦ τῆς ὑγρᾶς περιττώσεως δεκτικοῦ μορίου, λοιπὸν εἰπεῖν· [5] Κύστιν δ' οὔτε οἱ ἰχθύες ἔχουσιν, οὔτε τῶν ᾠοτόκων οὐδέν. Τρέπεται γὰρ εἰς τὰς φολίδας τὸ ὑγρόν, ὀλιγοποτῶν ὄντων· Ἀλλ' ἔοικεν ἡ φύσις, βουλομένη ἀποδιδόναι τοῖς ἔχουσι τὸν πνεύμονα ἔναιμον· Διὰ γὰρ τὴν ὑπεροχὴν τῆς [6] θερμότητος, ἣν ἔχουσιν ἐν τῷ μορίῳ τούτῳ, διψητικά τε ταῦτά ἐστι μάλιστα τῶν ζώων, καὶ [7] δεῖται τροφῆς ὑγρᾶς, [8] ὡς ἐξ

1. Ἀποτομαί. Laurenberg. *fruſtula*, malim *rami* ſeu *diviſiones*: ſic familiare medicis vaſorum ramos vocare, ἀποσχίδες.

2. Καθώρμισται δ'. lib. III. de P. A. c. 9. ubi additur ἡ κύστις.

3. Ταῦτα. Eadem verba etiam capite præcedente leguntur.

4. Ἐκ δὲ τῶν νεφρῶν. Ariſtot. ἐκ δὲ τοῦ μέσου, & pro ἀποκρίνηται Ariſtot. ἀποκρίνεται. utrumque probum, ſi ſcriptorem utrumque inſpicias.

5. Κύστιν. lib. III. de P. A. c. 8. Viſa etiam fuit Puella, cui veſica deficiebat & ureteres inſerebantur in vulvam. vid. Juſt. Schraderi Obſerv. Anat. Med.

tur: denique fruſtula hæc venarum in veſicam deſcendunt: quæ ultimo loco poſita eſt, e renibus dependens. Hæc omnia eum in finem a Natura facta ſunt, ut e vena excrementum humidum transiret ad renes: E renibus porro per eosdem hos ductus in veſicam ſecerneretur, jam magis magisque excrementi naturam ſortitum.

Caput XVI.

Sequitur ut de parte illa dicamus, quæ humidioris excrementi receptaculum eſt. Veſica tum piſces carent, tum omne animal oviparum. Faceſſit enim humor in ſquammas, cum pauco potu contenti ſint. Videtur vero Natura veſicam illis ſolum conceſſiſſe, quibus pulmo eſt ſanguineus. Enimvero propter caloris ubertatem, quæ in hoc inprimis membro deprehenditur, ſitibunda ſunt hæc præcipue omnium animalium, & indiga alimento humidiori; unde ne-

ces-

Med. Dec. IV. Obſerv. VIII. p. 231.

6. Θερμότητος. Ariſtot. φύσεως. Gaza autem θερμότητος videtur legiſſe, verum puto hanc vocem excidiſſe apud Ariſtotelem, & ſic eſſe legendum διὰ γὰρ τὴν ὑπεροχὴν τῆς θερμότητος τῆς φύσεως. ſic lib. cit. c. 6. τὰ μὲν ζῳοτόκα, διὰ τὴν θερμότητα τῆς φύσεως, μείζω, καὶ πολύαιμον (ἔχει τὸν πνεύμονα).

7. Δεῖται. Ariſtot. καὶ δεῖται τροφῆς οὐ μόνον ξηρᾶς, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑγρᾶς πλεῖον. Sed Epimatorem hic egit noſter ut ſæpe alibi, reddendum tamen ipſi poſt ὑγρᾶς. πλεῖον.

8. Ὡς Ariſtot. ὥστ' quod præfero.

ἐξ ἀνάγκης καὶ περίττωμα γίνεσθαι πλεῖον· Ἀνάγκη τοίνυν εἶναί τι [1] δεκτικὸν τούτου· Διόπερ ὅσα πνεύμονα ἔχει τοιοῦτον, ἅπαντα κύστιν ἔχει· [2] Ἔστι δ' ἡ τοῦ ἀνθρώπου κύστις ἐπιεικῶς ἔχουσα μέγεθος· [3] Ἔστι δὲ ἡ κύστις ὑμενοειδὴς μὲν, ἄλλο δὲ γένος ὑμένος· Ἔχει γὰρ τάσιν· Διακοπεῖσα δὲ οὐδ' ἡ κύστις συμφύεται, ἀλλ' ἢ παρ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τοῦ οὐρητῆρος, εἰ μή τι πάμπαν σπάνιον· [4] Οὐ μόνον δὲ ὑγρὸν, ἀλλὰ καὶ ξηρᾶς συστάσεως διίησιν· ἐξ ὧν οἱ λίθοι γίγνονται.

ΚΕΦ. ΙΖ'.

[5] Υπὲρ τὸ διάζωμα ἐν τοῖς ἀριστεροῖς ὁ σπλὴν ἐστὶ κατὰ φύσιν· Συνήρτηται δὲ τῇ [6] χά-

1. Δεκτικόν. Ariſtot. δεκτικὸν καὶ τούτου τοῦ περιττώματος.

2. Ἔστι δ' ἡ. lib. I. H. A. c. 17.

3. Ἔστι δὲ ἡ κύστις. lib. III. H. A. c. 15. ἔστι δὲ καὶ ἡ κύστις.

4. Οὐ μόνον. paulo aliter hæc Philoſophus loc. cit.

5. ὑπὲρ τὸ διάζωμα. lib. I. H. A. c. 17. Abſit ut credamus Philoſophum ſummum, in cujus ſcriptis ταλαίπωρος τῆς ἀληθείας ζητητὴς elucet, ignoraſſe ſitum lienis ac hepatis. Scaliger idcirco ſcribit ὑπὸ. Profecto ſi per διάζωμα intelligis diaphragma, monſtrum alit hæc lectio; cum vero Codices eam ſervare videam, & noſtrum quoque, adducor omnino, ut credam, locum eſſe ſanum, ſed parum a Viris Doctis intellectum. Plura autem hæc vox ſignificat; de ejusmodi vero verbis recte monet Cyrillus de Trinit. c. XXI. p. 91. δέον ἐρευνᾶν τὴν λέξιν ἐν ἅπασιν, εἰ πλείω δηλοῖ.

ceſſario major quoque excrementi humidi proventus. Neceſſarium proinde etiam excrementi hujus receptaculum. Hinc eſt quod quæcunque pulmones habent, eadem quoque veſicam. Habet profecto hominis veſica amplitudinem, ratione cæterorum, inſignem. Subſtantia ejus membranoſa eſt: ſed tamen de alio membranarum genere: quippe quæ diſtendi poteſt. Diſciſſa veſica nunquam conſolidatur, niſi forte ad ipſum exordium ſuæ cervicis, aut certe rariſſime. Non ſolum humor, ſed & ſicca quædam excrementa huc mittuntur; quæ materia fiunt calculorum.

CAPUT XVII.

Sub ſepto transverſo in ſiniſtro latere, lienis naturalis ſedes eſt. Hic connectitur inferiori

λοῖ τοῦ ἑνὸς, καὶ μετ' εὐκρινείας τοὺς λόγους προβαίνειν πρὸς τὰ δηλούμενα· πολλὴ γὰρ ἡ ἐκ τῆς ὁμωνυμίας ἀπάτη, καὶ πρῶτος αὕτη τρόπος ἐν τοῖς σοφίσμασιν. Per διάζωμα vero, minime intelligo ſeptum transverſum, ſed locum illum, qui cingulo circumdatur, præcincturam. ſic Ariſtoteles lib. 1. H. A. c. 13. & noſter c. 2. Τῶν δ' ὄπισθεν, διάζωμα μέν. ἡ ὀσφύς. Atque ſi ſic accipias, neceſſum non erit aliquid mutare. ζώνη etiam dicebatur hæc pars, de qua voce vide quæ ad Hypatum notamus. Neque tamen velim quiſquam ſibi perſuadeat, malle me locis male affectis, violenta & inconcinna potius explicatione opitulari, quam Virorum Doctorum conjecturas admittere. Ipſe hoc ubique non probo; Ariſtænetus lib. 11. epiſt. 15. p. 254.

ὁ δ'

[1] κάτω κοιλία, κατὰ τὸ ἐπίπλοον. Τὴν δ' ὄψιν ἐστὶν ὁ τοῦ ἀνθρώπου σπλὴν στενὸς καὶ μακρὸς, ὅμοιος τῷ ὑείῳ. [2] Ὡς δ' ἀναγκαῖα μὲν πῶς γέγονεν ἡ τοῦ σπληνὸς φύσις, μὴ λίαν δ' ἐστὶ πᾶσι τοῖς ζώοις. Πόλλα γὰρ οὐκ ἔχουσιν, ἢ μικρὸν καὶ στιφρόν. Καὶ τὸ μὲν ἧπαρ καὶ ὁ σπλὴν βοηθεῖ πρὸς τὴν πέψιν τῆς τροφῆς. Φανείη γὰρ ἐπαμφοτερίζειν τούτοις τὸ ἧπαρ καὶ ὁ σπλήν. Καὶ γὰρ ὡς μονοφυὲς ἑκάτερον, καὶ ὡς ἀνθ' ἑνὸς δύο, παραπλησίαν ἔχοντα τὴν φύσιν. Τούτου αἴτιον ὅτι ἐν μὲν τοῖς ἐξ ἀνάγκης ἔχουσι σπλῆνα, δόξειεν ἂν οἷον νόθον ἧπαρ εἶναι ὁ σπλήν. [3] Διὰ δὲ τοῦ σπληνὸς, διέχει ἡ ἀπὸ τῆς μεγάλης φλεβὸς φλὲψ, ἡ χαλειθιὴ πύλη. Τείνει γὰρ ἀπ' αὐτῆς φλὲψ εἰς τὰ σπλήνια.

ΚΕΦ.

ὁ δ' οὖν οἰκέτης εὔκτητος, ὁ καλὸς, πάντως κ. τ. λ. ſic autem interpungenda hæc verba. Sed præterea τὸ εὔκτητος explicare ſatagunt V. D. vereor ſane ne fruſtra. ſuſpicor enim pro εὔκτητος legendum εὐκταῖος. ſic lib. I. ep. XI. p. 76. οὗτος ἡμῖν εὐκταῖος ἐραστής. & antea quoque dixerat; τὸν σὸν μὲν οἰκέτην, ἐμὸν δεσπότην ἐρωτικὸν δοκεῖ; quæ verba itidem corrupta ac varie tentata. lego ἐμὸν δὲ δεσπότην ἐρωτικὸν διακεῖ κ. τ. λ.

1. Κάτω κοιλία. ſic vocant Græci inteſtinum colon: Rufus Epheſ. lib. I. p. 38. Τὸ δὲ κῶλον, καὶ κάτω κοιλία. conf. Oribaſius Anat. p. 102. Cæterum Theodorum reprehendit Scaliger, quod lienem ſolum alvo connecti putaverit Ariſtotelem dicere, cui tamen noſter favet, vide præterea de hac re Oribaſii Anat. p. 106.

2. Ὡς δ' ἀναγκαῖα. lib. III. de P. A. c. 7. δ' omittitur.

3. Διὰ δὲ τοῦ. lib. I. H. A. c. 17 ſic autem ibi legitur. Διὰ δὲ τοῦ ἥπατος διέχει

ri ventri non procul ab omento. Hominis lien figura anguſta eſt & oblonga: haut diſſimilis ſuillo. Quamquam neceſſaria quodammodo videri poſſit ſplenis natura, non tamen æque eſt omnibus animalibus. Plurima enim eo carent: aut certe exiguum habent ac rigidum. Jecur & ſplen mutuis operis juvant coctionem alimenti: videnturque ambo ancipitis eſſe naturæ. Nam & quaſi ſimplex uterque, & pro ſimplici duo ſimili prædita natura utrinque videntur. Cauſa eſt, quod in iis, quibus neceſſario conceſſus lien, lien ſit quaſi jecur adulterinum; quocirca lienem vena quædam tranſit de vena magna, quam portam vocant: Ex qua vena hæc pergit in lienem.

CA-

χεὶ ἡ ἀπὸ τῆς μεγάλης φλεβὸς, φλέψ, ἡ αἱ καλέμβραι πύλαι εἰσὶ τοῦ ἥπατος· συνήρτηται δὲ καὶ ὁ σπλὴν τῇ μεγάλῃ φλεβὶ μόνον· τείνει γὰρ κ. τ. λ. unde apud noſtrum pro σπληνὸς lege ἥπατος, præter hoc vero nihil muto. Cum autem de ſplene ageret autor, librarii putantes hepati hic locum non eſſe, lienem ſubſtituerunt, in quo errore detegendo, nobis egregie profuit comparatio Ariſtotelis cum noſtro. Et hac ratione emaculemus Ariſtotelem libr. de Phyſiogn. c. 3. de ſignis iracundi. Θυμώδης· ὀρθὸς τὸ σῶμα, τῷ σχήματι εὔπλευρος, εὔθυμος. lege εὔρυθμος. ſic Polemo de Phyſiogn. p. m. 91. Idem loc. cit. de ſignis ſomnolenti φίλυπνοι, οἱ τὰ ἄνω μείζω ἔχοντες καὶ γυπώδεις. ultimam hanc vocem omiſit interpres. lego ὑπνώδεις· autore Polemone loc. cit. οἱ τὰ ἄνω ἔχοντες μείζω, καὶ ὑπνώδεις, καὶ θερμοί, καὶ εὐεικτὴν σάρκα ἔχοντες. lege καὶ εὐεικτικὴν σ. ε.

E ita

ΚΕΦ. ΙΗ'.

¹ Ὑπὲρ δὲ τὸ διάζωμα, ἐν μὲν τοῖς δεξιοῖς κεῖται, τὸ ἧπαρ. ² Ὑπάρχει δὲ πᾶσι τοῖς ἐναίμοις. ³ Ἤδη δὲ διανοιχθέν τι τῶν τετραπόδων, ὤφθη ἔχον τὸν ⁴ σπλῆνα μὲν ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὸ δ' ἧπαρ ἐν τοῖς ἀριστεροῖς. Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα ὡς τέρατα κρίνεται. ⁵ Στρογγύλον δ' ἐστὶ τὸ τοῦ ἀνθρώπου ἧπαρ, καὶ ὅμοιον τῷ βοείῳ. ⁶ Καρδία δὲ καὶ ἧπαρ ἅπασιν ἀναγκαῖα τοῖς ζώοις τοῖς ἐναίμοις, ἡ μὲν διὰ ⁷ τὴν θερμότητος ἀρχήν, τὸ δὲ τῆς πέψεως χάριν. ⁸ Καὶ καλῶς μὲν ἀξιώσειεν ἄν τις, αὐτὸ τὴν ἀρχὴν εἶναι τοῦ αἵματος. Ἔχει γὰρ ἐν ἑαυτῷ ⁹ ὑποδοχὴν αἵματος, καὶ πασῶν τῶν φλεβῶν ἐκ τοῦ ἥπατος αἱ ἀρχαί. ¹⁰ Τὸ δ' ἧπαρ συμβάλλεται ¹¹ πολὺ

πρὸς

ita namque recte legitur apud Ariſtotelem loc. cit.

1. Ὑπὲρ δὲ τὸ. lib. I. H. A. c. 17.

2. Ὑπάρχει. lib. III. de P. A. c. 4.

3. Ἤδη δὲ. lib. II. H. A. c. 17.

4. Σπλῆνα μὲν ἐν τοῖς δεξιοῖς. Cujusmodi rara perverſi ſitus exempla, ſeu portenta, obſervarunt Gemma, Spererius, Guido Patinus, Riolanus & Thom. Bartholinus, quem vide in Anatom. Reform. lib. I. c. 14. & in Hiſt. Anat. Cent. II. Hiſt. 29. p. 220. item & Caſp. a Reies Elyſ. jucundar. Quæſt. Camp. Quæſt. XLV. p. 558. nec non Wolfii Obſerv. Chirurg. Med. XLII. p. 138. ut alios taceam. *Trillerus.*

5. Στρογγύλον. lib. I. H. A. c. 17.

6. Καρδία δὲ. lib. III. de P. A. c. 7.

7. Τὴν θερμότητος ἀρχήν. Ariſtoteles loc. cit. τὴν τῆς

θερ-

Caput XVIII.

Sub diaphragmate poſitum eſt jecur, dextro latere, ineſtque omnibus ſanguineis. Aliquando diſſecta quadrupede, lien dextro, jecur ſiniſtro latere contineri viſa ſunt: ſed hæc putanda præter naturæ ordinem eveniſſe. Rotundum eſt humanum jecur, ac ſimile bubulo. Cor & jecur omnibus animalibus neceſſaria ſunt, ſanguine præditis: Alterum ob fomitem caloris nativi: alterum cibi concoquendi gratia. Nec male aliquis exiſtimaverit jecur primam officinam ſanguinis. Habet enim in ſe ſanguinis receptaculum: venarumque omnium ex jecore origo. Porro jecur plurimum confert, tum ad tem-

θερμότητος ἀρχήν. Rectius & elegantius.

8. Καὶ καλῶς. lib. III. de P. A. c. 4. Quanquam contrarium plane ſtatuat Ariſtoteles, inde tamen hoc hauſit, ſive potius detorſit, noſter.

9. Ὑποδοχήν. Celeb. Trillerus Comment. in Hippocr. de Anatome p. 22. noſtrum putat ὑποδοχὴν dixiſſe pro δοχήν. Vereor autem, ne ingenioſum magis hoc ſit, quam verum; ὑποδοχὴν enim pro quovis receptaculo uſurpant Ariſtoteles, Galenus & alii. Sic Ariſtoteles loc. cit. de corde: αὕτη γὰρ ἐστιν ἀρχὴ καὶ πηγὴ τοῦ αἵματος, ἢ ὑποδοχὴ πρώτη. & κοῖλον μὲν, πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ αἵματος. & noſter c. 33. ὁ δὲ μαστὸς ὑποδοχὴ, καὶ οἷον ἀγγεῖον ἐστὶ τοῦ γάλακτος.

10. Τὸ δ' ἧπαρ. lib. III. de P. A. c. 12.

11. Πολύ. Ariſtot. πολὺ [μέρος] quam vocem noſter non agnoſcit & commode exſulare poteſt.

πρὸς εὐκρασίαν τοῦ σώματος καὶ ὑγίειαν· [1] Ἐν γὰρ τῷ αἵματι μάλιστα τὸ τούτων τέλος· Τὸ δ' ἧπαρ [2] αἱματικώτατον τῶν σπλάγχνων· Ἐστὶ δὲ τῶν φλεβῶν ῥίζωμα.

ΚΕΦ. ΙΘ'.

Προσπεφύκασι γὰρ τῷ ἥπατι δύο φλέβες μέγισται, ἡ μὲν καλουμένη πύλη· ἡ δὲ κοίλη· [3] ἐξ ὧν ἐκχεῖται τὸ αἷμα ἀθρόον, ὥσπερ ἐξ ἀγγείων· Τὸ γὰρ πᾶν αἷμα ἐστὶν ἐν ταῖς φλεψὶν, πλὴν ὀλίγον ἐν ταῖς ἀρτηρίαις· Ἀπὸ δὲ [4] ταυτῶν καθ' ἅπαν τὸ σῶμα αἱ φλέβες διατείνουσιν· [5] Τοῦ δ' εἰς τὸ πᾶν διαδίδοσθαι τὸ σῶμα τὰς φλέβας, αἴτιον, τὸ παντὸς εἶναι τοῦ σώματος ὕλην τὸ αἷμα· Τοῖς δ' ἀναίμοις τὸ ἀνάλογον· Συνισταμένων δὲ τῶν μορίων ἐκ τοῦ αἵματος, εὐλόγως ἡ τῶν φλεβῶν φύσις διὰ παντὸς τοῦ σώματος πέφυκε· Δεῖ γὰρ καὶ τὸ αἷμα διὰ παντὸς, καὶ περὶ πᾶν εἶναι· Ἐκ μειζόνων δ' εἰς ἐλάσσους αἱ φλέβες ἀεὶ περιέχονται.

ΚΕΦ.

1. Ἐν γὰρ. Ariſt. ἐν μὲν γάρ.
2 Αἱματικώτατον. Ariſtoteles loc. cit. τὸ δ' ἧπαρ αἱματικώτατον μετὰ τὴν καρδίαν τῶν σπλάγχνων. Egregia autem & docta, ut ſolet, in hanc rem notat Celeb. Trillerus Comment. in Hippocr. de Anatome p. 20. cujus induſtria utinam reliquos Hip-

temperiem, tum ad ſanitatem corporis. In ſanguine enim præcipue finis horum ſitus eſt. Jecur vero inter viſcera omnia plurimo ſanguine abundat: Eſtque venarum principium.

CAPUT XIX.

Etenim adnatæ ſunt jocinori duæ inſignes venæ, quarum altera vena portæ dicitur; altera, vena cava: per quas uberrimus ſanguis in corpus derivatur, tanquam per canales quosdam. In venis enim omnis ſanguis continetur, quamvis etiam arteriæ nonnihil ejus habeant. Ab his in univerſum corpus venæ diſtribuuntur. Cæterum quod per univerſum corpus venæ diſſeminentur, cauſa eſt, quod ſanguis totius corporis materies quædam ſit: & in exſanguibus, alius quiſpiam humor ſanguini reſpondens. Cum igitur partes pleræque omnes concretæ ſint ex ſanguine, optima certe ratione venarum radices nulli non corporis parti implantantur. Oportet enim omnibus & ſingulis ſanguinem adeſſe. Denique e venis majoribus minores, minoresque porro oriuntur.

CA-

Hippocratis libros inluſtratos brevi haberemus.

3. ἐξ ὧν. Ariſt. lib. III. H. A. c. 2. inde noſter hæc hauſit, quanquam alio ſenſu hoc ibi dicatur.

4. Ταύτων. Ariſt. τούτων.

5. Τοῦ δ' εἰς. lib. III. de P. A. c. 5.

ΚΕΦ. Κ΄.

[1] Τὴν κύστιν χοληδόχον, τὴν τῷ ἥπατι προσπεφυκυῖαν τὰ μὲν τῶν ζώων ἔχει, τὰ δὲ οὐκ ἔχει. [2] Φασὶ μὲν ἔνιοι τὴν χολὴν εἶναι διὰ τοῦτο, ὅπως τῆς ψυχῆς τὸ περὶ τὸ ἧπαρ μόριον δάκνουσα μὲν, συνιστᾷ· λυομένη δ', ἵλεων [3] ποιῇ· Ἀλλ' οἱ μὲν οὐ καλῶς λέγουσιν. Ἔοικεν γάρ· ὥσπερ ἡ χολὴ καὶ ἡ [4] κατὰ τὸ ἄλλο σῶμα γινομένη, περίττωμά τι ἐστιν, ἢ σύντηξις, οὕτω καὶ ἡ περὶ τὸ ἧπαρ χολὴ περίττωμά ἐστι, καὶ οὐχ ἕνεκά τινος. Ὅσοις μὲν οὖν ἡ τοῦ ἥπατος σύστασις ὑγιεινή ἐστι, καὶ ἡ τοῦ αἵματος φύσις γλυκεῖα, ἡ εἰς τοῦτο ἀποκεινομένη, ταῦτα μὲν οὐκ ἔχει χολὴν ἐπὶ τοῦ ἥπατος: Τῶν δὲ συνισταμένων ἐξ ἧττον καθαροῦ αἵματος, τοῦτ' ἐστιν ἡ χολὴ τὸ γινόμενον περίττωμα. [6] Ἐναντίον γὰρ τῇ τροφῇ τὸ περίττωμα, καὶ τῷ γλυκεῖ τὸ πικρόν· Καὶ τὸ αἷμα γλυκὺ, τὸ ὑγιαῖνον· Φανερὸν οὖν ὅτι οὐ τινοσοῦν ἕνεκα, ἀλλ' ἀποκάθαρμά ἐστιν ἡ χολὴ, ἡ ἐπὶ τοῦ ἥπατος.

ΚΕΦ.

1. Τὴν κύστιν. lib. I. H. A. c. 17.

2. Φασὶ μὲν ἔνιοι. lib. IV. de P. A. c. 2. deeſt autem ἔνιοι apud Ariſt.

3. Ποιῇ. Ariſtot. ποιεῖ, noſtri lectionem præfero.

4. Κατὰ τὸ ἄλλο σῶμα. vertit Laurembergius *alio quavis membro*, Gaza, *alia quavis corporis parte*, malim *quæ in reliquo corpore gignitur.* Haud raro autem ἄλλο ſignificat λοιπόν. Erotia-

CAPUT XX.

Veſiculam felleam jocinori adhærentem quædam animalia habent, quædam non habent. Sunt qui dicunt ideo fel adeſſe, ut animæ particulam jecori inſitam mordendo excitet, & exhilaret laxando. Sed parum illi adpoſite dicunt. Veroſimile enim eſt, quemadmodum bilis alio quovis membro genita, excrementum ſolummodo eſt, aut liquamentum: ſic quoque fel jecori adhærens excrementum eſſe, nec primo in ullius rei gratiam. Quæ igitur jecoris conſtitutionem ſalubrem habent, quorumque ſanguis jecore contentus dulcior eſt: in his nulla prope jecur bilis reperitur. At quæ ſanguine minus puro conſiſtunt, ea excrementum felleum ſecernunt. Contrariatur enim alimento excrementum, & amarum dulci. Dulcis vero eſt ſanguis ſanus. Conſtat itaque, quod nullius proprie finis gratia fel veſicula concluſum hepati adſit, ſed ſolummodo ſit excrementum.

CA-

tianus ἄλλη κοιλίη, ἀντὶ τοῦ ἡ λοιπή· πολλαχοῦ γὰρ αὐτὸς, τὸ ἄλλο ἐπὶ τοῦ λοιποῦ τίθησιν Conon Narrat. XIII. ταύτην Πρωτεσίλαος ἐξ Ἰλίου μετὰ τῶν ἄλλων ναυσὶν ἄγων αἰχμαλώτων. Andr. Schottus mavult legere μετὰ τῶν λοιπῶν, ſed non recordabatur Vir Doctus τὸ ἄλλων idem denotare.

5 Ἐναντίον Ariſtoteles loc. cit. ἐναντίον τε γὰρ τῇ τροφῇ τὸ περίττωμα βούλεται εἶναι.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

[1] Ἡ κοιλία κεῖται ὑπὸ τὸ διάζωμα εὐθὺς· καὶ τὸ ἔντερον ἐχόμενον, καὶ τελευτᾶν πρὸς τὴν ἔξοδον τῆς τροφῆς· [2] Εἶναι τέ τινα δεῖ τόπον, ἐν ᾧ μεταβάλλει ἡ τροφή. [3] Τὸ μὲν γὰρ τὸ μόριον τὴν εἰσελθοῦσαν ἔχει· [4] Ἡ δὲ κοιλία, ἡ τοῦ ἀνθρώπου, ὁμοία τῇ κυνείᾳ· [5] Οὐ δὲ τοῖς μεγέθεσιν, οὔτε τοῖς εἴδεσιν ὁμοίως ἔχουσιν ἀλλήλοις τὰ ζῶα [6] ἄλλα· Ἀλλ' ὅσα μὲν αὐτῶν ἐστὶν ἀμφόδοντα τῶν ἐναίμων, καὶ τῶν ζαοτόκων, μίαν ἔχει κοιλίαν, οἷον ἄνθρωπος· Τὰ δ' ἄλλα οὐκ ἀμφόδοντα, ἀλλὰ κερατοφόρα, οἷον πρόβατον, αἴξ, βοῦς, πλείους ἔχει κοιλίας· ὅπως ἐπειδὴ τῆς ἐργασίας ἐλλείπει περὶ τὴν τροφὴν ἡ [7] λειτουργία τοῦ στόματος, διὰ τὴν ἔνδειαν τῶν ὀδόντων, ἡ τῶν κοιλιῶν ἑτέρα πρὸς ἑτέρας δεχομένη τὴν [1] τρο-

1. Ἡ κοιλία. lib. II. H. A. c. 17.

2. Εἶναι τε. lib. III. de P. A. c. 14.

3. Τὸ μὲν γὰρ. Ariſtot. τὸ μὲν γὰρ τὴν εἰσελθοῦσαν ἕξει μόριον, τὸ δὲ τὸ περίττωμα ἄχρηστον. Sed pro τὸ μὲν. leg. apud noſtrum τοῦτο μὲν γὰρ τὸ μόριον.

4. Ἡ δὲ κοιλία, lib. I. H. A. c. 16.

5. Οὐ δὲ. lib. III. de P. A. c. 14. pro οὐ δὲ Ariſtot. οὔτε

6. Ἄλλα. Non agnoſcunt Ariſtotelis exemplaria & videtur eſſe varians lectio, cum in quibuſdam Codicibus legeretur ἀλλὰ in aliis ἀλλ'. Haud raro ſic pec-

Caput XXI.

Ventriculus ſepto transverſo proxime ſubeſt: & inteſtinum de eo porrectum finit ad cibi exitum. Enim vero oportuit dari conceptaculum, in quo permutetur cibus. Hæc igitur pars ingredientem hunc excipit. Hominis ventriculus ſimilis eſt canino. At nec magnitudine, nec ſpecie conveniunt ventriculi animalium cæterorum. Sed quæ dentata ſunt utrimque, & ſanguinea, & vivipara, his unus eſt: ut homini Reliqua non dentata utrimque, ac cornigerula, qualia ovis, capra, bos, plures ventriculos acceperunt: ſcilicet, quandoquidem oris officium in cibo conterendo imbecillius eſt, propter dentium inopiam, ventriculorum unus ab altero excipit alimentum. Atque hercles hanc unam ob cauſam hoc animalium genus plu-

peccatum. Pſellus de Lapidibus p. 347. ὁ Ἄνθραξ ἐν Ἰνδοῖς μὲν ἔχει τὴν φύσιν· ἔστι δὲ ἀνθράξιν ἐμφερής, καὶ ὁ μέντοι ἐστὶ τηλεφέγγης, ὁ δὲ βραχύτητι μελάντερος. Ultima verba vertit Mauſſacus *alter vero ob exiguitatem nigrior eſt*. Sed legendum βραχύ τι, *aliquantum*. Cum vero primum eſſet ſcriptum τῇ alius emendavit τι unde utrumque in textum irrepſit.

7. Λειτουργία τοῦ στόματος. Ariſtot. ἡ λειτουργία ἡ τοῦ στόματος. Deeſſe autem aliquid poſt τροφὴν quivis facile videt. Sylburgius proinde ſupplet τὴν τῆς ἐργασίας λειτουργίαν ἐκπληροῖ. & certe tale quid requiritur.

[1] τροφὴν. Διὸ τὰ τοιαῦτα τῶν ζώων πλείους ἔχει τόπους καὶ μόρια.

ΚΕΦ. ΚΒʹ.

[2] Λοιπὸν δὲ, τῶν μὲν μορίων τὰ πρὸς τὴν γένεσιν συντελοῦντα τοῖς ζώοις σκοπεῖν· Ταῦτα μὲν τοῖς θήλεσι πᾶσιν ἐντός ἐστι· τὰ δὲ τῶν ἀρρένων, διαφορὰς ἔχει πλείους· Τῶν δὲ γεννητικῶν μορίων τὰ μὲν τὴν γόνιμον ὕλην καταφέρει, καὶ παρασκευάζει· οἷον τὰ Ἀγγεῖα παρασκευαστικά· Τὰ δὲ πέττει· οἷον [3] οἱ Ἐπιδιδυμίδες ἢ Παραστάται· Τὰ δὲ δύναμιν δίδωσιν· οἷον οἱ Ὄρχεις· Τὰ δὲ τὸ σπέρμα καταφέρει εἰς Προστάτας, ὥσπερ ταμεῖόν τι· οἷον οἱ Πόροι οἱ καλούμενοι σπερματικοί· Τὰ δὲ διαφυλάττει τὸ εἰσφερόμενον· οἷον Προστάται· Τὰ δ' ἐπαφίησι τῇ ὑστέρᾳ· οἷον ὁ Καυλός· Τὰ δ' ἀναδέχεται τὸ ἐκβαλλόμενον· οἷον ἡ Ὑστέρα.

ΚΕΦ. ΚΓʹ.

[4] Τείνουσιν οὖν ἐκ τῆς ἀορτῆς πόροι δύο ἀρτηριώδεις· καὶ ἀπὸ τῆς φλεβὸς τῆς κοίλης δύο φλε-

1. Τροφὴν. Cum toties hic repetatur hæc vox, recordor loci in libro Rhazæ de peſtilentia, ubi male legitur. c. 4. p. 248. Διαιτητέον δὲ τὴν τροφὴν ἐν ταύταις ταῖς δηλωθείσαις διαίταις. lege τρόφον *nutricem*, non τρο-

pluribus ciborum repoſitoriis a Natura donatum fuit.

Caput XXII.

Impoſterum perluſtranda veniunt membra, quæ animalium generationem abſolvunt. Hæc fœminæ omnes intus habent recondita: Maribus vero multiplici differentia eadem evariant. Igitur partium genitalium aliæ ſeminis materiam deferunt præparantque: qualia ſunt Vaſa præparantia. Aliæ coquunt: quales Paraſtatæ. Aliæ virtutem genitabilem largiuntur: quales Teſticuli. Aliæ ſemen ad paraſtatas deportant, tanquam ad promptuarium: quales pori ſeminales dicti. Nonnullæ ſemen jam adlatum conſervant, quales Proſtatæ. Nonnullæ in uterum id ejaculantur, uti penis. Denique quædam ſemen ejectum excipiunt, ut uterus.

Caput XXIII.

Pertendunt igitur de Aorta bini meatus arterioſi: itemque de vena cava duo venoſi, ad

τροφὴν.

2. Λοιπὸν δὲ. lib. III. H. A. c. I. Λοιπὸν δὲ περὶ τῶν εἰς τὴν γένεσιν συντελούντων μορίων εἰπεῖν.

3. Οἱ. leg. αἱ.

4. Τείνουσιν. lib. III. H. A. c. I. paulo autem aliter ibi legitur.

φλεβικοὶ, μέχρι τῆς κεφαλῆς ἑκατέρου τοῦ ὄρχεως, καὶ [1] τοὺς παραστάτας· Εἰσὶ δ' οὗτοι μὲν αἱματώδεις· Φέρουσι γὰρ τὸ αἷμα, πρὸς τὸ σπέρμα γίνεσθαι.

ΚΕΦ. ΚΔ'.

Οἱ δὲ [2] Παραστάται τοῖς Διδύμοις ἔξωθεν [3] περιεστᾶσιν, [4] ἐν τῇ καλουμένῃ Ὀσχέᾳ.

ΚΕΦ. ΚΕ'.

[5] Τὰ μὲν ὅλως τῶν ἐναίμων ζώων οὐκ ἔχει ὄρχεις· τὰ δ' ἔχει μὲν, ἐντὸς δ' ἔχει· Καὶ τῶν ἐντὸς ἐχόντων τὰ μὲν, πρὸς τῇ ὀσφύϊ ἔχει, περὶ τὸν τῶν νεφρῶν τόπον· Τὰ δὲ, πρὸς τῇ γαστρί· Ὁ δ' ἄνθρωπος [6] ἐκτὸς καὶ φανερὸς ἔχει· [7] Δύο δ' ὄρχεις· καὶ μὲν οὔτε ταυτὸ σαρκὶ, οὔτε πόῤῥω σαρκός. [8] Ἐντὸς δ' ἔχοντα, πάντα ταχύτερα πρὸς τὴν ἐργασίαν τῶν συνδυασμῶν· Ἃ δὲ δεῖ σωφρονέστερα [9] εἶναι, ἐνταῦθα ἕλικας ἔχουσιν οἱ πόροι, πρὸς τὸ μὴ λάβρον, μηδὲ ταχεῖαν εἶναι τὴν ἐπι-

1. Τοὺς παραστάτας. Excidit πρὸς.

2. Παραστάται. Heſychius Παραστάτης. (f. παραστάτης) ἀγγεῖον θερμαντικόν. lege σπερματικόν.

3. Περιεστᾶσιν. malim ſcribere παρεστᾶσιν.

4. Ἐν τῇ. lib. III. H. A. c. I.

5. Τὰ μὲν ὅλως lib. III. H. A. c. I.

6. Ἐκτὸς καὶ φανερός. Rectum quidem illud eſt, malim tamen, ſi liceat, le-

ad capita uſque teſtium & paraſtatas. Continent vero hi ſanguinem: quia ſanguinem deportant ad ſeminis generationem.

Caput XXIV.

Paraſtatæ vero teſtibus exterius adſiſtunt in conceptaculo, quod ſcrotum adpellatur.

Caput XXV.

Inter ſanguinei generis animantia, alia teſtes omnino nullos habent: alia intus concluſos habent. Rurſus eorum, quibus ſunt intus, aliis lumbis adhærent, circiter ſedem renum: aliis penitiori alvo conditi ſunt. Homo foris propendulos gerit. Teſticuli vero gemini ſunt: non quidem ejuſdem cum carne naturæ, neque tamen nimis multum differentes. Quæ intus habent teſtes, omnia procliviora ſunt in venerem. At quæ caſtiora conveniebat eſſe, in iis meatus in gyros anfractusque ſunt deducti: ne cupido ve-

legere φανερῶς, ut infra cap. LV. φανερῶς ἐστὶν ἡ αἴσθησις κ. τ. λ ſed hoc leve & obvium. *Trillerus.*

7. Δύο δ' lib. I. H. A. c. 13.

8. 'Εντὸς δ'. lib. I. de G. A. c. 4.

9. Εἶναι. addit Ariſtoteles loc. cit. ὥσπερ ἐκεῖ τῶν ἀθυντέρων. Cæterum vide, quæ ſupra cap. XI. pag o. de mæandris inteſtinorum notat, eadem enim eſt ratio.

ἐπιθυμίαν. Οἱ δ' ὄρχεις εἰσὶ πρὸς τοῦτο μεμηχανημένοι οὐ μόνον τῷ ἄῤῥενι, ἀλλὰ καὶ τῷ θήλει· Ἑκάτερον γὰρ ἔχει· Ἔστι γὰρ ἑκάστῃ περιττώσει τόπος, εἰς ὃν πέφυκεν ἀποκρίνεσθαι κατὰ φύσιν· οἷον τὸ μὲν οὖρον εἰς κύστιν· τὸ δὲ δάκρυον εἰς ὄμματα· Ὁμοίως δὴ τούτοις καὶ ἡ γονὴ εἰς ὄρχεις, καὶ αἰδοῖα· Οἱ δὲ ὄρχεις τῶν μορίων ἀρχηγῶν· [1] Ἀρχῆς δὲ μικρᾶς μετακινηθείσης, πολλὰ συμμεταβάλλειν εἴωθε τῶν μετὰ τὴν ἀρχήν. Δῆλον δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν ἐκτεμνομένων. Τοῦ γεννητικοῦ γὰρ μορίου διαφθειρομένου μόνον, ὅλη σχεδὸν ἡ μορφὴ συμμεταβάλλει τοσοῦτον, ὥστε ἢ θῆλυ δοκεῖν εἶναι, ἢ μικρὸν ἀπολείπειν. [2] Δέονται δὲ σκέπης δερματικῆς οἱ ὄρχεις, καὶ καλύμματος, πρός τε σωτηρίαν, καὶ πρὸς τὴν τοῦ σπέρματος πέψιν. [3] Ἔστι δὲ τὰ πέριξ δέρματα, τὸ Ὄσχεον, καὶ [4] Δαρτόν, καὶ Ἐλυτροειδής.

ΚΕΦ. ΚϚʹ.

Ἐκ δὲ τῶν παραστατῶν, [5] ἀπὸ τῆς κεφαλῆς πρὸς αὐτῷ τῷ ὄρχει, πόροι εἰσὶ σπερματικοὶ πυκνοί, καὶ νευρώδεις, ἐν οἷς οὐχ αἱματώδης, ἀλλὰ λευ-

1. Ἀρχῆς. lib. 1. de G. A. c. 12.
A. c. 2.
3. Ἔστι δέ. lib. 1. H. A.
2. Δέονται. lib. 1. de G. c. 13.

4.

vehemens, frequentiorve ſtimulet. Teſtes vero in hunc finem molita eſt Natura: non maribus ſolum, ſed & fœminis. Ambo enim eos acceperunt. Eſtque unicuique excremento proprius locus deſtinatus, in quem ſecerni ſeponique conſuevit ex lege naturæ. Sic urina in veſicam: lacrymæ in oculos decumbunt. Sic quoque ſeminium in teſtes & veretillum. Porro teſtes habentur in numero partium principum. Principio vero vel exiguo immutato, multa ex iis, quæ a principio ſunt, ſolent immutari. Hoc in caſtratis videre eſt. Solis enim genitalibus oblæſis, univerſa propemodum forma ita commutatur, ut aut mulieres eſſe videantur, aut parum abſint. Opus vero eſt teſtibus velamine quodam & integumento: tum ad eorum conſervationem & ſalutem, tum ad ſeminium elaborandum. Velamina hujuſmodi tria ſunt: Scrotum, Dartum, & Vaginale.

Caput XXVI.

Ex paraſtatis, a capite ipſorum teſtium, oriuntur ductus ſeminales, ſpiſſi nervoſique: in quibus non ſanguineus, ſed albicans repe-

4. Δαρτόν. Δαρτός. aliis dicitur, ſed nil apud noſtrum mutandum.

5. Ἀπὸ τ. Hæc ſumſit noſter ex lib. III. H. A. c. I.

λευκὴ ἐστὶν ἡ ὑγρότης· [1] Τῆς γὰρ ἐπαναδιπλώσεως τῶν πόρων, τὸ μὲν ἔναιμον μέρος ἐστίν· οἷον τὰ ἀγγεῖα παρασκευαστικά· τὸ δ' ἄναιμον, ὃ δέχεται, καὶ δι' οὗ σπέρμα ἤδη ὂν προΐεται· [2] Διὰ τοῦτο συνέβη, ἤδη ταῦρον ἐκτμηθέντα, καὶ εὐθὺς ἐπιβάντα, ὀχεῦσαι καὶ γεννῆσαι.

ΚΕΦ. ΚΖ'.

Οἱ Περσάται εἰσὶ δύο σώματα ἀδενοειδῆ, οὐ λίαν πόῤῥω τῆς κύστεως ἐσφδόχου.

ΚΕΦ. ΚΗ'.

[3] Τὸ τοῦ ἄῤῥενος αἰδοῖον, ἔξωθεν ἐπὶ τέλει τοῦ [4] θώρακος, διμερές· Ἐστὶ δὲ τὸ ὄργανον, τὸ πρὸς τὸν συνδυασμὸν, [5] καὶ νευρῶδες· [6] Τὸ μὲν ἄκρον σαρκῶδες, καὶ λεῖον, [7] ὡς εἰπεῖν, ἶσον, ὃ καλεῖται Βάλανος· Τὸ δὲ περὶ αὐτὴν, ἀνώνυμον δέρμα, ὃ, ἐὰν διακοπῇ, οὐ συμφύεται· οὐδὲ γνάθος· οὐδὲ βλεφαρίς· Κοινὸν δὲ τούτῳ καὶ τῇ βαλάνῳ, Ἀκροποσθία· Τὸ δὲ λοιπὸν μέρος χονδρῶδες,

[1] εὐλαυ-

1. Τῆς γὰρ. lib. I. de G. A. c. 6.

2. Διὰ τοῦτο. lib. III. H. A. c. I.

3. Τὸ τοῦ ἄῤῥενος. lib. I. H. A. c. 13.

4. Θώραχος ita Ariſtoteles, noſter autem Thoracem vocat, illam tantum partem, quæ inter collum & abdomen ponitur. vid. cap. 31. conf. quæ ad Hypatum notamus in hanc rem.

5.

peritur humor. Etenim altera pars reflexionis meatuum, ſanguinea deprehenditur: ſuntque hæc vaſa præparantia: altera exſanguis, quæ & ſemen excipit, & transeunti huic viam præbet. Hinc factum eſt, quod aliquando taurus exſectus, protinus acto initu, progenerarit.

CAPUT XXVII.

Proſtatæ ſunt duo corpuſcula glanduloſa, non procul a veſica urinaria.

CAPUT XXVIII.

Maris penis, foras poſtremo thorace propendens, e duabus componitur partibus. Eſtque membrum initui deſtinatum & nervoſum. Conſtat parte ſuprema, carne æquabili facie turbinata, quam Glandem vocant. Glandem cutis integit, nomine vacans: quæ ſi ſecetur, haut unquam coaleſcit: quemadmodum nec genæ: nec palpebræ præciſæ. Totum illud, quod ex cute hac & carne conſtat, præputium eſt.

5. Καὶ νευρῶδες. videtur excidiſſe χονδρῶδες. χονδρῶδες καὶ νευρῶδες. vid. Ariſtot. l. c. & lib. IV. de P. A. c. 10.

6. Τὸ μὲν ἄκρον. lib. I. H. A. c. 17.

7. Ὡς εἰπεῖν. Laurembergius hic ut alibi ſequitur Theodorum; rectius hæc vertit Scaliger, *carne conſtat lævi, &, ut ita dicam, æquali.*

¹ εὐαυξὲς, καὶ ἐξέρχεται, καὶ εἰσέρχεται. ² Οἱ δὲ μέγα τὸ αἰδοῖον ἔχοντες, ἀγονώτεροι εἰσὶ τῶν μετριαζόντων· διὰ τὸ μὴ γόνιμον εἶναι τὸ σπέρμα τὸ ψυχρὸν, ψύχεσθαι δὲ φερόμενον λίαν μακρὰν· ³ Θερμαινομένου δὲ διὰ τῆς κινήσεως τοῦ αἰδοίου, προέρχεται τὸ σπέρμα συναθροισθέν· ⁴ Ἔτι δὲ μόνον τοῦτο τῶν μορίων, ἄνευ νοσερᾶς μεταβολῆς, αὔξησιν ἔχει καὶ ταπείνωσιν· ⁵ Τούτων μὲν γὰρ τὸ, χρήσιμον πρὸς τὸν δυασμὸν· τὸ δὲ, πρὸς τὴν τοῦ ἄλλου σώματος χρείαν· Ἀεὶ γὰρ ὁμοίως ἔχοντα ἐμποδίζοι ἄν· Διόπερ συνιέναι τε δύναται, καὶ ἔκτασιν ἔχειν, καὶ πνεύματός ἐστι δεκτικόν· Γίνεται δ' ἡ σύντασις τοῦ αἰδοίου, καὶ ἡ αὔξησις, διὰ τὸ πνεύματος πληροῦσθαι τοὺς πόρους· ἢ τοῦ ὑγροῦ αὐξανομένου, καὶ μεθισταμένου, ὁ ὄγκος μείζων γίνεται· Τὰ δὲ λίαν μεγάλα ἧττον αἴρεται.

ΚΕΦ.

1. Εὐαυξὲς. Ita edidi, Morſii edit. δύαξις. ſic quoque editio Baſil. Eraſmi & Codex Scaligeri legunt.

2. Οἱ δὲ μέγα. lib. I. de G. A. c. 7.

3 Θερμαινομένου. lib. I. de G. A. c. 5.

4. Ἔτι δὲ μόνον. lib. IV. de P. A. c. 10.

eſt. Pars ejus reliqua cartilaginea, augeri ampliter poteſt: adeoque & ingredi, & egredi. Quibus eſt inuſitata, & commendata faſcini luculentitas, hi ut plurimum infœcundiores vivunt iis, quibus mediocris: propterea quod ſemen frigidum infœcundum: Refrigeratur autem, dum per longum canalem decurrit. Cæterum cum per motum incaluit mentula, proſilit voluptabilis ſeminii materies ante collecta. Unum hoc inter omnia membra & tumidum fit, & flaccidum rurſus, ſine ulla valetudinis mutatione. Horum enim illud coitui ſervit: hoc vero utilitatem adfert reliquo corpori. Nam ſi perpetuo ejusdem eſſet faciei, impedimento eſſet futurum. Quapropter & contrahi poteſt & extendi, & etiam ſpirituum capax fieri. Fit vero tentigo & diſtenſio partis, quia foramina admiſſo ſpiritu implentur: vel etiam, quia humor auctus translatusque ampliorem reddit molem. Penis tamen qui amplitudine nimia adoleverit, difficilius ſe patitur erigi.

5. Τούτων μὲν γὰρ τὸ. Ariſtoteles loc. cit. τούτων γὰρ τὸ μὲν, & ſic quoque apud Noſtrum legendum. ejusmodi transpoſitiones haut infrequenter librarii parum curioſi commiſerunt.

ΚΕΦ. ΚΘʹ.

[1] Αἱ δὲ ὑστέραι τῶν ζώων, οὔτε τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχουσιν, οὔθ' ὁμοίαι πάντων εἰσίν· Ἔχουσι δὲ πάντα ἐντός· Δίκροαι δ' εἰσὶ [2] παρ' ὅσον· καὶ τὸ μὲν αὐτῶν ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι, τὸ δ' ἕτερον ἐν τοῖς ἀριστεροῖς ἐστιν, ἡ δὲ ἀρχὴ μία, καὶ τὸ στόμα ἕν, οἷον καυλὸς σαρκώδης σφόδρα, καὶ χονδρώδης· Καλεῖται δὲ τούτων τὰ μὲν, Ὑστέρα καὶ Δελφύς· ὅθεν καὶ [3] ἀδελφοὺς προσαγορεύουσι· Μήτρα δ', ὁ καυλὸς καὶ τὸ στόμα τῆς ὑστέρας· [4] Διότι δὲ τὰς μὲν ὑστέρας ἔχουσι [5] τὰ ζῶα ἐντός, τοὺς δ' ὄρχεις [6] οὐχ ὅλως, αἴτιον, ὅτι ἐν ταύταις ἐστὶ τὸ γινόμενον, ὃ δεῖται φυλακῆς, καὶ σκέπης, καὶ πέψεως· ὁ δ' ἐκτὸς τοῦ σώματος τόπος, εὔβλαστος καὶ ψυχρός· [7] Ἕλκουσιν οὖν οἱ τόποι τῆς ὑστέρας τὸ σπέρμα· [8] Τὰ δὲ ζῶα πάν-

1. Αἱ δὲ ὑστέραι. lib. III. H. A. c. 1.

2. Παρ' ὅσον. Hæc verba apud Ariſtot. l. c. non habentur, ſed aliter ibi legitur: neque tamen ſana aut intellectu facilia ſunt, quapropter leg. παρ' ὅλον. ut etiam Laurembergius videtur legiſſe.

3. Ἀδελφοὺς. Hoſychius: ἀδελφοί. οἱ ἐκ τῆς αὐτῆς, δελφύος γεγονότες. δελφὺς γὰρ ἡ μήτρα λέγεται.

4 Διότι δὲ τάς. lib. I. de G. A. c. 12.

5. Τὰ ζῶα. Ariſtoteles addit πάντα.

6. Οὐχ ὅλως Ariſtot. loc. cit. pro οὐχ ὅλως, habet τὰ μὲν ἐκτὸς, τὰ δὲ ἐντός.

7. Ἕλκουσιν. lib. IV. de G A. c. 4.

7. Ἕλκουσιν οἱ τόποι Significanter hoc dictum; ſed majore adhuc emphaſi Hip-

CAPUT XXIX.

Uteri animalium, nec eodem omnes ſitu habentur, nec ſimiles omnium: quamvis omnes intus latitent. Habent vero univerſim ſinus geminos, alterum in dextero latere: alterum in ſiniſtro. Initium vero unum eſt, unumque os, quaſi cervix carnea maxima parte, & cartilaginea. Vocantur autem loci ſeu uterus: unde dicti fratres uterini. Matrix vero adpellatur, oſtium & cervix. Quod uteros intra corpus abditos animalia habeant, teſtes vero non ſemper: ratio eſt, quod utero continetur foetus, qui cuſtodia, operimento, & coctione indiget. Pars vero corporis exterior tum facile oblædi poteſt, tum etiam frigeſcere. Trahunt igitur uteri loci ſemen. Animalia vero omnia in utero habent, quæ vocantur acetabula, curvami-

Hippocrates lib. de Loc. Aër. & Aq. p. 356. dixerat: οὐ δύνανται ἔτι ξυναρπάζειν αἱ μῆτραι τὸν γόνον, quod Clemens Alex. II. Pædag. p. 192. ita expreſſit: διψῶσα ἡ ὑστέρα παιδοποιΐας στερεῖται τῆς ἀποφορᾶς. Pariter & Latini egregie. Virgilius lib. III. Georg. ℣. 137.

Sed rapiat ſitiens Venerem, interiusque recondat.

Et jam ante ipſum Lucretius lib. IV. ℣. 1206.

- - - - - Cum ſemen forte virile
Femina immulſit ſubita vi corripuitque.

Vid. Dieterici Jatreum Hippocrat. p. 364. ubi cum his plura. *Trillerus.*

8. Τὰ δὲ ζῶα. lib. 2. de G. A. c. 7.

πάντα ἐν ταῖς ὑστέραις ἔχει τὰς καλουμένας [1] Κοτυληδόνας, τὸ μὲν περιφερὲς ἐχούσας πρὸς τῇ ὑστέρᾳ· τὸ δὲ κοῖλον, πρὸς τὸ ἔμβρυον· Μεταξὺ δὲ τῆς ὑστέρας καὶ τοῦ ἐμβρύου, τὸ Χόριον καὶ οἱ Ὑμένες εἰσίν· Αἱ δὲ κοτυληδόνες, αὐξανομένου καὶ τελειουμένου τοῦ ἐμβρύου, γίνονται ἐλάττονες· καὶ τέλος ἀφανίζονται τελειωθέντος· [2] Καὶ γὰρ [3] θήλεσί ποτε ἤδη τὸ στόμα τῶν ὑστερῶν συμπεφυκὸς διετέλεσεν· Ἤδη δ' ὥρας οὔσης τῶν καταμηνίων, καὶ πόνων γιγνομένων, ταῖς μὲν αὐτόματον ἐῤῥάγη, ταῖς δ' ὑπὸ ἰατρῶν διῃρέθη· [4] Πολλαῖς δὲ, διὰ τὸ δεῖσθαι τῆς συνουσίας, ἢ διὰ τὴν νεότητα, ἢ διὰ τὸ χρόνον ἀπέχεσθαι πολὺν, καταβαίνουσιν αἱ ὑστέραι κάτω· Γίνεται δὲ ταῖσδε τὰ γυναικεῖα πολλάκις τρὶς τοῦ μηνὸς, ἕως ἂν συλλάβωσι.

ΚΕΦ. Λ'.

Τὸ δὲ πέρας τῆς ὑστέρας, [5] τὸ αἰδοῖον γυναικεῖον, ἐξ ἐναντίας τῷ τῶν ἀῤῥένων· Κοῖλον γὰρ τὸ ὑπὸ τῇ ἥβῃ, καὶ οὐχ ὥσπερ τὸ τοῦ ἄῤῥενος ἐξεστηκός· Καὶ οὐρήθρα ἔξω τῆς ὑ-

στε-

1. Κοτυληδόνας. de hiſce vide Gorræi Defin. Med. Foeſii Oecon. Hippocr. & Erotianum, qui merito acetabula adeſſe negat.

2. Καὶ γὰρ θήλεσι. lib. IV. de G. A. c. 4.

3. Θήλεσι. Has ἀτρήτας vocabant. Theod. Priſcianus lib. III. c. 4. de atretis. *Contingit interea certa & ſpecialis hæc paſſio fœminarum, ut aut naturaliter aliquan-*

Digitized by Google

mine ſuo cum utero conjuncta, cavo autem converſo ad foetum. Inter uterum & foetum, ſecundæ membranæque aliæ poſitæ ſunt. Acetabula, accreſcente fœtu, & ad exeundum ſe accingente, minora ſubinde fiunt: Et tandem, fœtu penitus abſoluto, obliterantur. Jam mulierculis nonnullis, orificium uteri penitus connatum fuit. Tempore vero menſtruorum dolore ſuborto, aliis ſponte disruptum, aliis diſſectum eſt a Medicis. Multis etiam, quia nimis vehementer expetiverunt congreſſum; aut quia juvenes nimis; aut quia diu non peregerunt viros, uteri verſus inferiora ruunt. His menſtrua ſæpius ter fluunt menſe, quoad pulcre plenæ fiant.

CAPUT XXX.

In uteri extremitate eſt pudendum muliebre; quod contrario modo quam virorum ſe habet. Hiatus enim pubi ſubjectus: nec ſicut maris membrum, propendulum aut exſertum. Meatus

quando clauſæ naſcantur, aut vulneribus præeuntibus cicatrice interveniente clauſæ fiant: ut præſentis indignationis interventu penitus concludantur. conf. Antonius Benivenius de *abdit. morb. cauſis* c. 28. p. m. 233.

4. Πολλαῖς δὲ. lib. VII. H. A. c. 2.

5. Τὸ αἰδοῖον. lib. I. H. A. c. 14.

στερῶν, διόδῳ τῷ σπέρματι τοῦ ἄρρενος· Ἐν δὲ τῇ ὑστέρᾳ αἱ καλούμεναι [1] Νύμφαι, ἢ Πτερυγώματα· καὶ ἡ [2] Κλειτορίς. Τὸ δὲ σχίσμα ἐν τῷ μέσῳ, ἔχει κρημνοὺς δύο· Ὑπὲρ δὲ τοὺς κρημνοὺς ὁ [3] Κτεὶς· [4] Καταχρῆται δ' ἡ Φύσις τῷ αὐτῷ μορίῳ, ἐπί τε τὴν τῶν ὑγρῶν ἔξοδον περιττώσεως, καὶ περὶ τὴν ὀχείαν, ὁμοίως ἔν τε τοῖς θήλεσι, καὶ τοῖς ἄρρεσιν· Αἴτιον δ', ὅτι ἡ γονὴ ὑγρὸν ἐστί [5] τε καὶ περίττωμα· Τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον, καὶ ἐν τοῖς θήλεσι, τά τε καταμήνια, καὶ ἡ προΐεται τὴν γονήν.

ΚΕΦ. ΛΑ'.

Ἑπόμενον δὲ καὶ περὶ τοῦ θώρακος διελθεῖν, ἀκολούθως τοῖς εἰρημένοις· Τὸ μὲν ἀπὸ αὐχένος μέχρι κοιλίας, [6] ὃ καλεῖται Θώραξ· [7] Θώρακος δὲ μέρη, τὰ μὲν πρόσθια· τὰ δ' ὀπίσθια·

1. Νύμφαι. Pollux lib. II. c. 4. S. 174. τὸ δὲ ἐν μέσῳ σκαῖρον σαρκίον, νύμφαι, ἢ μύρτον ἢ ἐπιδερρὶς ἢ κλειτορίς. pro σκαῖρον Jungermannus legit καῖρον. Phavorinus Voce. μαστοὶ habet περισκαῖρον. forte leg. σκεῖρον id eſt στερεὸν, σκληρόν. Rufus Epheſ. lib. I. p. 32. σαρκίον μυῶδες vocat, quod ſuſpicionem noſtram firmare videtur.

2. Κλειτορίς. Pollux l. c. ἢ ἐπιδερρὶς ἢ κλειτορίς. Falckenburgius emendat ἐπιδορίς. Heſychius. Κλειτορίς, τοῦ γυναικείου αἰδοίου. ἡ ὑποδορίς. quod probum puto nec in ἐπιδορὶς mutandum, forte tamen legendum ὑποδερμίς. Rufus Epheſ. loc. cit. οἱ δὲ ὑποδερμίδα, οἱ δὲ κλειτορίδα ὀνομάζουσι. Ratio cur ſic dicatur Medicis non obſcura, videlicet quia ſub præputio latet.

3. Κτεὶς. Rufus Epheſ. lib. I. p. 52. Τῆς δὲ γυναικὸς,

tus urinarius ab utero effertur, quo tranſitus præbetur ſemini maris. In utero quoque ſunt Nymphæ, ſeu alæ, & Clitoris. Rimæ, quæ media vulva hiat, utrimque duo labra adhærent. Supra labra poſitus eſt pecten. Abutitur Natura hac parte, & ad humidi excrementi emiſſionem; & ad coitum, tam in maſculino quam fœmineo ſexu. Ratio: quia ſeminium humor quidam eſt, isque excrementitius. Haut aliter in fœminis menſtrua quoque hâc effunduntur.

Caput XXXI.

Supereſt ut de thorace, eadem qua hactenus, ratione, pertractemus. Illa igitur pars, quæ a collo ad ventrem porrigitur, Thorax dici ſolet. Thoracis partes, aliæ ſunt anteriores; aliæ

κὸς κτεὶς μὲν τὸ ἄνω. & p. 32. Τῆς δὲ γυναικὸς τὸ αἰδοῖον, κτεὶς μὲν τὸ τρίγωνον πέρας τῆς ὑπογαςρίας. Gloſſæ Jatricæ ineditæ, quibus utor beneficio Summorum Virorum T. Hemſterhuiſii & Jac. Ph. D'Orville, ἐπὶ τὸν κτένα, ὑπὸ τὸ ὑπογάςριον. Theodoretus Affect. Græc. Cur. Serm. III. p. m 51. καὶ τὸν κτένα τὸν γυναικεῖον (οὕτω δὲ τὸ γυναικεῖον ὀνομάζουσι μόριον) ἐν τοῖς Θεσμοφορίοις παρὰ τῶν τετελεσμένων γυναικῶν θείας τιμῆς ἀξιούμενον. *Pecten* dicitur Latinis Juvenalis Sat. v. ℣. 360.

Inguina traduntur Medicis jam pectine *nigro.*

4. Καταχρῆται. lib. IV. de P. A. c. 10.

5. Τι. Ariſtot. τι recte omnino.

6. Ὁ. Delerem lubenter τὸ ὁ

7. Θώραξ. lib. I. H. A. c. 12.

σθια· τὰ δὲ πλευρόθεν· τὰ δὲ πνευματικὰ ὄργανα.

ΚΕΦ. ΛΒ'.

[1] Μεταξὺ δὲ τῶν ἀγκώνων τοῖς ἀνθρώποις, τοῖς δ' ἄλλοις τῶν ἐμπροσθίων σκελῶν, τὸ στῆθός ἐστι· τοῖς μὲν ἀνθρώποις ἔχον πλάτος· εὐλόγως· Οὐ γὰρ κωλύουσιν οἱ ἀγκῶνες, ἐκ πλαγίου προσκείμενοι, τοῦτον εἶναι τὸν τόπον πλατύν· Τοῖς δὲ τετράποσι, διὰ τὴν ἐμπρόσθιον τῶν σκελῶν ἔκτασιν [2] ἐν τῷ μεταβάλλειν τὸν τόπον, στενὸν τοῦτ' ἐστὶ τὸ μόριον· Καὶ διὰ τοῦτο τὰ μὲν τετράποδα τῶν ζώων οὐκ ἔχει μαστοὺς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

ΚΕΦ. ΛΓ'.

[3] Τοῖς δ' ἀνθρώποις, διὰ τὴν εὐρυχωρίαν, καὶ τὸ σκεπάζεσθαι τὰ περὶ τὴν καρδίαν, οἱ μαστοὶ διήρθρωνται, σαρκώδεις ὄντες· τοῖς μὲν ἄρρεσι, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν· Ἐπὶ δὲ τῶν θηλειῶν, παρακέχρηται καὶ πρὸς ἕτερον ἔργον ἡ φύσις· Ἀποτίθεται γὰρ ἐνταῦθα τὴν τοῖς [4] γεννομένοις τροφήν· Δύο δ' εἰσὶν οἱ μαστοί, διὰ τὸ

1. Μεταξὺ δὲ. lib. IV. de P. A. c. 10.

2. Ἐν τῷ. Ariſtot. ἐν τῷ πορεύεσθαι καὶ μεταβάλλειν.

3. Τοῖς δ'. lib. IV. de P. A. c. 10.

4. Γεννομένοις. Ariſtot. γενομένοις recte, ſæpiſſime autem

liæ poſteriores: aliæ laterales: alia denique organa ſpiritalia.

Caput XXXII.

Inter lacertos hominibus poſitum eſt pectus; Cæteris, inter crura priora: habetque latitudinem pectus humanum, non ſine optima ratione. Nec enim prohibent lacerti lateribus adjuncti, quominus latum eſſe queat pectus. At quadrupedibus, quia ante ſe crura promovere coguntur dum ambulant, anguſta facta eſt haec pars: quæ etiam cauſa, quod quadrupedibus hic loci ubera non ſint poſita.

Caput XXXIII.

Hominibus vero, quia loci amplitudo ſat magna, & ſedem cordis operiri conveniebat, mammæ adpoſitæ ſunt pectori carnulentæ: Et maribus quidem, ob dictam rationem. In foeminis Natura iisdem utitur ad aliud inſuper opus. Reponit enim inibi nutrimentum, lac ſcilicet pro parvulis. Geminæ ſunt mammæ: quia

tem ο μικρὸν & ω μέγα inter ſe ſummutarunt librarii; unde autoribus tenebras offuderunt. Themiſtius Orat. xx. edit. Harduini p. 239. καὶ ταῦτα πάντα ὑπομένειν τε καὶ ἀνέχεσθαι ῥᾳδίως, ὅτι δεῖ φιλοσοφίαν οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ ἐλέ-

τὸ δύο τὰ μόρια εἶναι, τότ' ἀριστερὸν, καὶ τὸ δεξιόν· [1] Εἰσὶ δ' οἱ μαστοὶ μανοί· καὶ τούτων ἡ θηλὴ διφυὴς, δι' ἧς ταῖς θήλεσι τὸ γάλα διηθεῖται· Ἐγγίνεται δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄῤῥεσι γάλα, [2] ἀλλ' ὀλιγάκις· Πυκνὴ γὰρ ἡ σὰρξ τοῖς ἄῤῥεσι, ταῖς δὲ γυναιξὶ σομφὴ, καὶ πόρων μεστή· [3] Ἅπας δὲ μαστὸς σομφός ἐστιν οὕτως, ὥστε κἂν ἐν τῷ [4] πόματι λάβωσι τείχα, πόνος ἐγγίνεται ἐν τοῖς μαστοῖς, ὃ καλοῦσι [5] τειχίαν· ἕως ἂν ἢ αὐτομάτη ἐξέλθῃ θλιβομένη, ἢ μετὰ τοῦ γάλακτος ἐκθηλασθῇ· [6] Μαστοὺς μὲν ἔχει

ἐλέγχ. Petavius aliquid deeſſe arbitratur, ſed nihil deſit, modo pro ῥαδίως leges ῥάδιος. καὶ ταῦτα παίζειν ὑπομένειν τε καὶ ἀνέχεσθαι ῥάδιος, ὅτι κ. τ. λ. ſubintelligitur autem verbum ſubſtantivum, quod toties omittitur.

1. Εἰσὶ. lib. I. H. A. c. 12.

2. Ἀλλ' ὀλιγάκις. Hæc verba Ariſtotelis exemplaria ignorant.

2. Ἀλλ' ὀλιγάκις. Non raro, ſed frequentius potius accidiſſe, ut verum & pingue lac in ipſis quoque virorum mammis collectum deprehenſum fuerit, ingens teſtium fide digniſſimorum nubes confirmat, quos produxit laudatus jam Bartholinus in Anat. Reform. lib. II. c. I. p. 333. quem & vid. in Hiſt. Anat. XXVII. Cent. I. p. 44. præſertim autem Caſp. a Reies, in Elyſio Camp. Quæſt. XLVII. p. 578 ſeqq. item Jo. Matthæi Quæſt. Med XIV. p. 52. Hieron. Mercurial. de Morb. Mul. lib. III. p. 238. Chriſt. Langii Exercit. de lacte humano. cap. I. Georg. Franci. Satyr. Med. de triplici Lacte Virg. p. 9. Magni quoque Veſalii τοῦ αὐτόπτου, Lib. V. de hum. Corp. Fabrica, c. 18. p. 473. Tom. I. Opp. ſed, ut plura prætercam, noſmet ipſi olim in agro Lipſien-

quia geminæ thoracis partes, dextra & ſiniſtra. Subſtantia mammarum rara eſt: ornata geminâ papillâ; per quam colatur lac mulieribus. Sed & maribus lac provenit quandoque: quamvis raro admodum. Spiſſior enim maſculorum caro: veluti fœminarum rarior, & foraminum plena. Cæterum tam fungoſa ſunt ubera, ut ſi in poculo pilum forte hauſerit mulier, mox in mammis excitetur inde dolor; quod malum pilare vocant: nec prius ceſſet, quam pilus vel preſſus exeat ſponte, vel cum lac exſugatur. Mammas nec aves

ſienſi, piſtorem obeſum vidimus & mammoſum, e cujus mammis leniter ſaltim compreſſis, lac pingue, coctum & quaſi perfectum larga ſatis copia emicabat, quod mecum tunc plures viderunt oculati teſtes. Interim tamen, quum hæc non ordinaria & conſueta Naturæ lege, ſed modo inſolito fiant; recte hoc ſenſu ſcripſit ſapientiſſimus Hippocrates Lib. de Glandulis, τὸ γάλα ποιέουσι μὲν αἱ γυναῖκες, οἱ δ᾽ ἄνδρες οὐ ποιέουσι. reſpiciens nempe ad id, quod ſemper & ubique fit; non quod raro atque parce: a potiori ergo fit denominatio, ut in Scholis quidem loquuntur. Hinc & Ariſtoteles & Hippocrates placide inter ſe conſpirant. *Trillerus.*

3. Ἄπας ȝ. lib. VII. H. A. c. 11.

4. Πόματι. Gaza & Laurembergius *in poculo*, malo cum Scaligero vertere *in potu*.

5. Τριχίαν. Vid. de hoc morbo Veſalius de Corp. Hum. Fabrica lib. v. c. 18. p. 472. & Mercurialis de Morb. Muliebr. lib. III. c. 5. p. m. 76. & Var. Lect. lib. v. c. 4.

6. Μαστὸς. lib. IV. de P. A. c. 11.

ἔχει οὐδεὶς, οὐδ' ὄρνις, οὐδ' ἰχθῦς· Τούτου δ' αἴτιον, τὸ μηδὲ γάλα ἔχειν τούτων μηδέν· Ὁ δὲ μαστὸς ὑποδοχὴ, καὶ οἷον ἀγγεῖόν ἐστι τοῦ γάλακτος· [1] Ἐπὶ δὲ ταῖς γε παρθένοις, καὶ τὰ περὶ τοὺς μαστοὺς γίνονται διαφερόντως ἑτέραις πρὸς ἑτέρας· Αἱ μὲν γὰρ πάμπαν μεγάλους ἴσχουσιν, αἱ δὲ μικρούς· Μελλόντων γὰρ, καὶ οὔπω γινομένων τῶν γυναικείων, ὅσῳ ἂν πλείων ἡ ὑγρότης ᾖ, τοσούτῳ μᾶλλον ἀναγκάζει αἴρεσθαι ἄνω, ἕως ἂν καταῤῥαγῇ· ὥστε τότε λάβειν ὄγκον οἱ μαστοί· Καὶ τῶν ἀῤῥένων δὲ ἐπιδηλότεροι γίνονται, καὶ [2] γυναικειότεροι οἱ μαστοὶ, τοῖς ὑγροῖς, καὶ [3] λείοις, καὶ μὴ φλεβώδεσι.

ΚΕΦ. ΛΔʹ.

Τῶν δὲ κατὰ τὸν θώρακα μυῶν, οἱ μὲν ταῖς πλευραῖς παρακατάκεινται· οἱ δὲ μεσόπλευροι εἰσί.

ΚΕΦ. ΛΕʹ.

Ἔστι δὲ καὶ ἐν τῇ γαστέρι, καὶ ἐν τῷ θώρακι, ὀστᾶ· [4] Ἡ δὲ τῶν ὀστῶν φύσις σωτηρίας ἕνεκεν μεμηχάνηται μαλακοῦ, σκληρὰ τὴν φύσιν οὖσα, ἐν τοῖς ἔχουσιν ὀστᾶ· Ἐν δὲ τοῖς μὴ

1. Ἐκ ζ. lib. VII. H. A. c. I.
2. Γυναικειότεροι. Ariſtot. γυναικικώτεροι.
3. Λείοις. Lauremb. *levioris*. procul dubio ex ope-

ves ullæ, nec piſces habent. Ratio: quia nec lac habent. Ubera vero vas quoddam & conceptaculum ſunt lactis. Præterea, maxima ſpectatur uberum diverſitas in puellis, ſi invicem conferantur. Aliis oppido magna: aliis exigua ſunt. Etenim adfuturis brevi, nondum vero profluentibus menſibus, quanto abundantior fuerit humor, tanto magis efferri, ſurſumque impelli neceſſum eſt: donec erumpat inferius: ut hoc pacto incrementum ſumant mammæ. Maribus etiam eminentiores, & fœminatiores redduntur mammæ, ſi illi conſtitutionis fuerint humidioris, & levioris: ſique venulenti.

Caput XXXIV.

Muſculorum thoracis, alii coſtis adjacent: alii ſunt intercoſtales.

Caput XXXV.

Oſſa non tantum in thorace quam plurima, ſed & in ventre reperiuntur. Horum Natura adhibita eſt, ut cum dura facta ſint, conſervent illa, quæ ſunt mollia, in iis, quæ oſſibus præ-

perarum incuria leg. *lævioris* ſive *læviores*.

4. Ἡ ϧ ϡ. lib. II. de P. A. c. 8.

μὴ ἔχουσιν, ἀνάλογον· [1] Πάντα δὲ γεώδη, καὶ στερεὰν ἔχει τὴν φύσιν [2] ἐν τῇ πρώτῃ συστάσει τῶν μορίων γινομένων, ἐκ τῆς σπερματικῆς περιττώσεως· [3] Τὰ δ' ὀστᾶ ἀφ' ἑνὸς πάντα συνήρτηται, καὶ συνεχῆ ἐστὶν ἀλλήλοις· [4] Αὐτὸ δὲ καθ' αὑτὸ οὐδέν ἐστιν ὀστοῦν· [5] Εἴτε γὰρ κεχωρισμένον ἦν, [6] τὸ ἔργον οὐκ ἂν ἐποίει, οὗ χάριν ἡ τῶν ὀστῶν ἐστὶ φύσις· Οὔτε γὰρ ἂν κάμψεως ἦν αἴτιον, οὔτ' ὀρθότητος οὐδεμιᾶς, καὶ μὴ συνεχὲς ὄν, ἀλλὰ διαλεῖπον· Περὶ δὲ τὰ ὀστᾶ αἱ σάρκες πεφύκασι· καὶ τοῖς ἄλλοις ὕπεστιν ὀστᾶ σαρκώδεσι μορίοις· Τοῖς μὲν κινουμένοις διὰ κάμψιν, τούτου χάριν· Τοῖς δ' ἀκινήτοις, φυλακῆς ἕνεκεν· Ἀρχὴ δὲ πάντων, ἡ ῥάχις· [7] Σύγκειται δ' ἡ ῥάχις ἐκ σφονδύλων· Ἐν δὲ τοῖς προσθίοις τῆς γαστρὸς ἐπὶ τὰ τῆς ἥβης καλούμενα ὀστᾶ· Τῶν δ' ὄπισθεν ἡ ὀσφὺς· ἔχων σφονδύλους τετρημένους πέντε· [8] Τὸ ὑποσπόνδυλον· καὶ ἡ ὀρροπύγια· [9] Τὰ δὲ περὶ τὴν κοιλίαν ἀνόστεα, ὅπως μὴ κωλύῃ τὴν ἀνοίδησιν, τὴν ὑπὸ τῆς τροφῆς γινομένην· καὶ τοῖς θήλεσι, τὴν ἐν αὐτοῖς τὴν ἐμβρύων αὔξησιν· [10] Τὰ δὲ τοῦ θώρακος ὀστᾶ ἐστὶ

πρὸς

1. Πάντα ꝫ. lib. II. de P. A. c. 9.

2. Ἐν τῇ. lib. II. de G. A. c. 6.

3. Τὰ δ' ὀστᾶ. lib. III. H. A. c. 7.

4. Αὐτὸ ꝫ. lib. II. de P. A. c. 9.

5. Εἴτε. Aristot. ἄτι.

6. Τὸ ἔργον. Aristot. τὸ ἔργον.

7. Συγκεῖται. lib. III. H.

A

prædita: quæ vero non ſunt prædita, aliud quid, oſſibus proportione reſpondens. Terreſtris & ſolida omnium eſt indoles, genita in prima partium conformatione, ex ſeminali excremento. Oſſa alia aliis adnexa, & omnia inter ſe commiſſa, unam continuant ſeriem. Nec ullum eſt quod ſeorſum ipſum per ſe maneat. Si enim quoddam eſſet haut conjunctum cæteris, non poſſet utique munere illo perfungi, cui oſſium natura & ſeries deſtinata fuit: ſcilicet nec inflexioni ſerviret, nec rectitudini corporis, quum non continuum eſſet, ſed interceptum. Circum oſſa caro hæret: cæterisque carnoſis membris oſſa ſuppoſita ſunt, illis quæ moventur, in gratiam motus: quæ non moventur, ob cuſtodiam. Initium cunctorum ſpina. Spina compingitur ex vertebris. Anteriori ventris parti inſunt oſſa pubis: poſteriori, lumbi, cum quinque vertebris, perviis medio foramine: Item os ſacrum: & coccyx. Ipſe porro venter oſſibus vacat: nequa ea impedimento ſint tumori, qui a cibo adſumpto exſurgit: ne etiam in mulierculis fœtus incremento, & utero ſurgenti obſtent. Thoracis

A. c. 7.

8. Τὸ ὑποσπόνδυλον. Rufus Epheſius lib. 1. p. 32. τὸ δὲ τελευταῖον ὀστοῦν τῆς ὀσφύος, ἱερὸν ὀστοῦν, οἱ δὲ ὑποσφόνδυλον καλοῦσι.

9. Τὰ δὲ περὶ. lib. 11. de P. A. c. 9.

10. Τὰ δὲ ȣ̃. Hæc noſter ſumſit ex libr. de Spiritu c. 7.

πρὸς τὸ συγκλείειν· οἷον ἡ κλεὶς, καὶ αἱ πλευραί· [1] Ἀρχὴ δὲ καὶ μέσον, ἡ ῥάχις· [2] Τῶν δὲ πλευρῶν αἱ μὲν συνάπτουσιν· αἱ δ' ἄλλαι ἀσύναπτοι· Ἔτι δὲ καὶ τὸ στῆθος, [3] ἡ στέρνον ἐπὶ πλευραῖς κείμενον· [4] Νώτου δὲ μέρη ὠμοπλάται δύο, καὶ ῥάχις· Πλευραὶ δ' ἑκατέρωθεν [5] δώδεκα· [6] Ἡ δὲ ῥάχις ἐστὶν, ἡ τὸ μῆκος, καὶ τὴν ὀρθότητα συνέχουσα τῶν ζώων. Ἐπεὶ δ' ἀνάγκη, κινουμένου τοῦ ζώου, κάμπτεσθαι τὸ σῶμα, μία μὲν διὰ τὴν συνέχειάν ἐστι· πολυμερὴς δὲ τῇ διαιρέσει τῶν σπονδύλων.

ΚΕΦ.

1. Ἀρχὴ δὲ καὶ μέσον. Sic & Ariſtoteles, ex quo hæc fere omnia κατὰ λέξιν depromta, ut notum; & ſenſum bene in his video; interim mallem tamen legere, aut τέμενος, aut quod magis & præſertim placet ἀρχὴ δὲ καὶ μέσον, notiſſima Græcis loquutione proverbiali, ubi rei cujusdam ſummam eminentiam & prærogativam indicare volunt. Ita Hippocrates noſter, Lib. de Dec. Ornat. p. 57. αὕτη γὰρ ἀρχὴ καὶ μέσα καὶ τέλος. & lib. 1. de Morb. τί αὐτῆς ἀρχὴ ἢ τελευτὴ ἢ μέσον. Lucianus quoque in Rhetorum præcept. p. 317. τὰ πρῶτα καὶ μέσα καὶ τελευταῖα ἔχων. Celeberrimus etiam apud Plutarchum, Euſebium & alios iſte verſiculus antiquiſſimus: Ζεὺς ἀρχὴ, Ζεὺς μέσσα, unde Plato in Legibus dixiſſe perhibetur a Theone in Arati Phænom. p. 3. ὁ Θεὸς ἀρχήν τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσα ἔχων, quod & laudat Plutarchus lib. de Exilio p. 601. iisdem verbis: exinde petitum illud Theocriti Idyll. XVII. ℣. 3.

---- Πτολεμαῖος ἐνὶ πρώτοισι λεγέσθω
Καὶ πύματος καὶ μέσσος.

Et

cis oſſa data ſunt, ut claudant, veluti coſtæ & claviculæ. Initium & fundamentnm quaſi immobile omnium eſt ſpina. Coſtarum aliæ inter ſe coëunt; aliæ non item. Eſt etiam os ſternum, mediis impoſitum coſtis. Dorſi partes ſunt ſcapulæ binæ, & ſpina. Coſtæ utrimque duodecim. Spina eſt quæ proceritatem largitur animalibus, & rectitudinem. Cum vero neceſſitas exigat, ut inflectatur quandoque animal, ita comparata eſt ſpina, ut una ſit continuitate; & multipartita, vertebrarum diſtinctione.

Et Theognidis in Gnomis, initio,

---- Πρῶτον τε καὶ ὕςατον,
ἔν τε μέσοισιν
Ἀείσω.

Vid. Hug. Grot. in Obſerv. ad Arati Phænomena, item Eraſmi Adagia, in *prora & puppis*, item in *principium*, *medium & finis*. ſed hæc jam ſatis, immo plus quam ſatis. *Trillerus*.

2. Τῶν δ. lib. III. H. A. c. 7.

3. Ἢ ςέρνον. omittunt Codices Ariſtotelis.

4. Νῶτυ. lib. I. H. A. c. 15.

5. Δώδεκα. Ariſtot. ὀκτὼ, quam lectionem damnat Caſp. Hoffmannus lib. I. de Thorace c. 2. p. 3. qui ἑπτὰ legit, cui ſubſcribit Petrus Petitus Miſcell. Obſerv. lib. III. c. 13. & pro ἑπτακαιδέκα legit ὀκτωκαιδέκα· locum Ariſtotelis tamen, ut vulgo legitur, etiam laudat Euſtathius Comment. ad Dionyſ. Perieg. ✝. 76. ut hoc jam animadvertit Erud. Kuhnius ad Pollucem. lib. II. c. 4. Segm. 167. p. 235. & Lindenius Med. Phyſ. c. VI. Art. IV. p. 142.

6. Ἡ δ ῥάχις lib. II. de P. A. c. 9.

ΚΕΦ. Λϛ'.

[1] Ἡ δὲ καρδία, καὶ πνεύμων, καὶ ἧπαρ, καὶ σπλὴν, καὶ νεφροὶ κεχωρισμένα τυγχάνει ἀλλήλων τῷ διαζώματι, ὅ τι καλοῦσί τινες [2] Φρένας· Ἔχει δὲ πάντα τὰ ἔναιμα αὐτὸ, καθάπερ καρδίαν, καὶ ἧπαρ· Τούτου δ' αἴτιον, ὅτι τοῦ διορισμοῦ χάριν ἐστὶ τοῦ τε περὶ τὴν καρδίαν τόπου, καὶ τὴν πνεύμονα· ὅπως ἡ [3] τῆς ζωῆς ἀρχὴ ἀπαθὴς ᾖ, καὶ μὴ ταχὺ καταλαμβάνηται, διὰ τὴν ἀπὸ τῆς τροφῆς γινομένην ἀναθυμίασιν, καὶ τὸ πλῆθος τῆς ἐπεισάκτου θερμότητος· Ἐπὶ γὰρ τοῦτο διέλαβεν ἡ φύσις, οἷον παροικοδόμημα ποιήσασα, καὶ φραγμὸν τὰς φρένας· Ἐστὶ δὲ τὸ διάζωμα, πρὸς μὲν τὰς πλευρὰς, σαρκωδέστερόν τε καὶ ἰσχυρότερον, κατὰ μέσον δ' ὑμενωδέστερον· Οὕτω γὰρ πρὸς τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν τάσιν χρησιμώτερον· Ἔχει δὲ καὶ δι' αὐτοῦ φλέβας τεταμένας.

ΚΕΦ.

1. Ἡ δὲ καρδία. lib. III. de P. A. c. 10.

2 Φρένας. Erotianus φρένας ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι τὸ διάφραγμα, cur ſic nominetur vide apud Ariſtotelem loc. cit. aliam rationem originationis affert Schol. Homeri ad Iliad. Λ. ψ. 578. Φρένας δὲ ὁ ποιητὴς καὶ πάλαι οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν τὸ διάφραγμα, παρ' ὅσον φλεγμαῖνον τοῦτο, ὡς ὑδρῶδες, ἔχει συμπάσχοντα τὸν ἐγκέφαλον, καὶ παρακολουθοῦσι μέγισται παραφρονήσεις. *præcordia* vocant Latini. vid. Pli-

nius

Caput XXXVI.

Cor, pulmones, jecur, lien, renes, diſcriminantur invicem ſepto transverſo, quod diaphragma nonnulli vocant. Hoc diaphragma ineſt omnibus ſanguineis, quemadmodum & jecur, ac cor. Finis hujus eſt; ut cordis ſedem dirimat a ventre, & pulmones: quo prima vitæ origo inoffenſa ſervetur, nec facile infeſtetur exhalatione, a cibis ingeſtis ſurſum lata; copiave caloris adventitii. Hunc enim ob finem Natura hæc intercipit, interventu præcordiorum, tanquam parietis alicujus, aut ſepimenti Eſt vero hic cinctus, qua coſtis annectitur, carnoſior & validior: media ſui parte membranoſior. Talis enim tum ad robur, tum ad prætentum eſt commodior. Continet vero etiam diſperſas per ſe undique venas.

nius lib. xi. H. N. c. 37. Pollux lib. ii. c. iv. Segm. 216. Ἐπίκειται δὲ αὐτῷ (ἔπεστι) τὸ διάφραγμα συγκείμενον ἐκ φλεβῶν Celeb. Lindenius pro φλεβῶν emendat ὑμένων, quod minus placet. Putarem potius Pollucis Codices hic eſſe mutilos & Grammaticum ſcripſiſſe ἐκ φλεβῶν καὶ ὑμένων. Certe tale quid & forte plura videntur deeſſe.

3 Τῆς ζωῆς. Ariſtot. τῆς αἰσθητικῆς ψυχῆς.

ΚΕΦ. ΛΖ'.

Τὰς δὲ πλευρὰς ὑποζωννύει ἡ καλουμένη ὑμενώδης Πλευρά. Εἰσὶ δὲ καὶ ὑμένες ἄλλοι διαφράττοντες τὴν τοῦ θώρακος εὐρυχωρίαν.

ΚΕΦ. ΛΗ'.

Ὑπὸ δὲ τῷ στήθει κεῖται ὁ ἀδὴν ὁ μέγας, ὁ καλούμενος [1] Θύμος.

ΚΕΦ. ΛΘ'.

[2] Καρδία δ' ἅπασιν ὑπάρχει τοῖς ἐναίμοις. [3] Κεῖται δὲ [4] κατωτέρω τοῦ πνεύμονος, κατὰ τὴν σχίσιν τῆς ἀρτηρίας. Ἔχει δ' ὑμένα πιμελώδη, καὶ παχὺν, ᾗ προσπέφυκε [5] ταῖς ὑμέσι διαφράττουσι, καὶ τοῖς διαζώμασι. [6] Μέσον δ' αὐτῆς ἐστὶ σῶμα πυκνὸν καὶ κοῖλον πεφυκός. Κοῖλον μὲν, πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ αἵματος, [7] καὶ πνευμάτων· πυκνὸν δὲ, πρὸς τὸ φυ-

1. Θύμος. Scholiaſtes Homeri a Celeb. Valckenaerio editus p. 243. θύμος δ' ἐστὶ μεταξὺ τῶν κλειδῶν κείμενος ὑμὴν πρὸς τὸ μὴ πλήττεσθαι ὑπὸ τοῦ ὀστοῦ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν. lege ἀδὴν, non ὑμὴν, niſi hoc ipſe Grammaticus ignoravit.

2. Καρδία lib. III. de P. A. c. 4. Eleganter Cor & eius ſitum deſcribit Plato in Timæo, unde quædam excerpſit Longinus de ſubl. c. 32. Τὴν δὲ δὴ καρδίαν ἄναμμα τῶν φλεβῶν καὶ πηγὴν τοῦ περιφερομένου κατὰ πάντα τὰ μέλη σφοδρῶς αἵματος, εἰς τὴν δορυφορικὴν οἴκησιν κατέστησαν. Ita hunc locum reſtituit Erud. Tollius, quem cum non intelligeret Lindenius pro

CAPUT XXXVII.

Coſtas ſuccingit membrana, quam Pleuram dicunt. Sunt hic & aliæ membranæ dirimentes thoracis capacitatem.

CAPUT XXXVIII.

Sub pectore Glans quidam jacet ſatis magnus, qui Thymus vocatur.

CAPUT XXXIX.

Cor ineſt omnibus ſanguine præditis: ſitumque eſt paulo infra pulmones, propter arteriæ fiſſuram. Operitur involucro membranæ pinguiuſculo, ac craſſo: qua Mediaſtino adnectitur & diaphragmati. Media ſui parte ſpiſſum eſt apprime, cavumque. Cavum quidem, ut ſanguinem contineat, & ſpiritus: Spiſſum, ut primum caloris fontem conſervet illæſum.

pro δορυφορικὸν in Hippocr. de Circuitu Sang Exercit. x. 238. emendat δωροφορικὸν & *liberalem* interpretatur, infeliciter.

3. Κεῖται 3. lib. I. H. A. c. 17.

4. Κατωτέρω. Ariſtot. ἀνωτέρω, quod Scaligero merito ſuſpectum fuit, quocirca legit πρὸς τὰ ἀνωτέρω. Noſtri autem lectio præferenda, & ſic forte, quod meliore codice uteretur, ſcriptum invenit, vel ipſe ſic mutavit.

5. Τῷ ὑμένι. Ariſt. τῇ φλεβὶ τῇ μεγάλῃ καὶ τῇ ἀορτῇ.

6. Μέσον. lib. III. de P. A. c. 4.

7. Καὶ πνεύματι. Hæc noſter addidit.

φυλάσσειν τὴν ἀρχὴν [1] τῆς θερμότητος. Ἔστι δὲ τὸ ἄκρον αὐτῆς ὀξὺ καὶ στερεώτερον. Κεῖται δὲ πρὸς τῷ στήθει, καὶ ὅλως ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τοῦ σώματος, πρὸς τὸ μὴ καταψύχεσθαι αὐτό. Ἔστι δὲ ἡ καρδία, τοῖς μὲν ἄλλοις ζώοις κατὰ μέσον τοῦ στηθικοῦ τόπου. [2] Τοῖς δ᾽ ἀνθρώποις ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μᾶλλον, μικρὸν τῆς διαιρέσεως τῶν μαστῶν, ἐγκλίνουσα εἰς τὸν ἀριστερὸν μαστὸν, ἐν τῷ ἄνω μέρει τοῦ στήθους. Καὶ οὔτε μεγάλη. [3] Τό τε ὅλον αὐτῆς εἶδος οὐ προμηκές ἐστιν, ἀλλὰ στρογγυλώτερον· πλὴν τὸ ἄκρον εἰς ὀξὺ συνῆκται. [4] Κοιλίας δ᾽ ἔχουσιν, αἱ μὲν τῶν μεγάλων ζώων καρδίαι, τρεῖς· Αἱ δὲ τῶν ἐλασσόνων, δύο· Τούτων δὲ πλεῖστον μὲν αἷμα, καὶ θερμότατον ἔχουσιν [5] αἱ δεξιαί· Διὸ καὶ τῶν μερῶν θερμότερα τὰ δεξιά· Ἐλάχιστον δὲ καὶ ψυχρότερον αἱ ἀριστεραί· Μέσον δὲ αἱ μέσαι τῷ πλήθει καὶ θερμότητι· καθαρώτερον δέ· Γίνεται δὲ πρῶτον ἡ [6] καρδία τοῖς ἐναίμοις· Τοῖς δ᾽ ἄλλοις τὸ ἀνάλογον· Καὶ οὐ μόνον γίνεται πρῶτον, ἀλλ᾽ ἀπολείπει τὸ ζῆν ἐντεῦθεν τελευταῖον· [7] Φέρουσι δὲ καὶ εἰς τὸν πνεύμονα πόροι ἀπὸ τῆς καρδίας, καὶ ἀρτηρίαι καθ᾽ ἅπαν τὸ σῶμα· Ἡ γὰρ καρδία τῶν [8] ἀρτηριῶν ἀρ-

1. Τῆς. ita edidi, priores editiones male τό.

2. Τοῖς δ᾽. lib. I. H. A. c. 17.

3. Τότε ὅλον. Vide quæ notat ad Hippocr. de Anat. p. 17. Celeb. Trillerus.

4. Κοιλίας. lib. III. de P. A. c. 4.

5. Αἱ δεξιαί. Contrarium probat Vict. Trincavellus Conſil. lib. II. Conſ. XI. p. 269.

6. Καρδία. lib. II. de G. A. c. 5.

7.

ſum. Extremum ejus turbinatur in mucronem robuſtiſſimum. Situm eſt in pectore, & plane anteriori corporis parti commiſſum: ne qua refrigeretur. Cæteris quidem animalibus cor hæret in ipſo thoracis meditullio: at homini potius verſus lævam vergit, paulo a mammarum diſtinctione, inclinans nonnihil verſus ſiniſtram papillam, ſuperiori parte pectoris. Neque ſane permagnum eſt. Totaque ejus figura non tam oblonga, quam rotunda: præterquam quod infima baſi in cuſpidem ſurgat. Ventriculum habent corda majorum animalium triplicem: minorum, duplicem. Ex his dextri ſanguinem continent & uberiorem & calidiorem: unde dextræ corporis partes ſemper calidiores: ſiniſtri, parciorem & frigidiorem: Medii, mediocrem quidem tum copia, tum calore: at ſubſtantia puriſſimum. Cor animalibus ſanguineis primo generatur: exſanguibus, aliud quid, cordi proportione reſpondens. Neque ſolum primo naſcitur cor, ſed & per mortem vita hic ultimo deficit. Cæterum a corde in pulmones meatus nonnulli deferuntur; & arteriæ in univerſum corpus.

Ar-

7. Θέρμος. lib. 1. H. A. c. 17.

8. Ἀρτηριῶν ἀρχή. De Corde ſic canit Bernardus Sylveſter lib. de Univerſitate, ſive de Macrocosmo & Microcosmo, quem ſcriptorem nondum editum, (vid. Fabricii Biblioth. Med. & Infim. Latinit. lib. 11. p. 637.) hic ex Codice MS. laudo, cu-

ἀρχή· [1] Ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ ἡ τοῦ προσιόντος ἐκ τῆς τροφῆς ὑγροῦ διὰ τῆς θερμότητος ὄγκωσις ποιεῖ σφυγμὸν, αἴροντος τὸν ἔσχατον χιτῶνα τῆς καρδίας· Καὶ τοῦτ' ἀεὶ γίνεται συνεχῶς. Καὶ σφύζουσιν αἱ [2] ἀρτηρίαι πᾶσαι, καὶ ἅμα ἀλλήλαις, διὰ τὸ ἠρτῆσθαι ἐκ τῆς καρδίας· Κινεῖ δ' ἡ καρδία ἀεί· ὥστε κἀκεῖναι ἀεὶ, καὶ ἅμα ἀλλήλαις, ὅτε κινεῖ· [3] Ἔτι δ' αἱ κινήσεις τῶν ἡδέων, καὶ τῶν λυπηρῶν, καὶ ὅλως [4] πάντων παθημάτων, ἐντεῦθεν ἀρχόμεναι φαίνονται, καὶ πρὸς ταύτην περαίνουσαι. Τὰ μὲν ἀναίσθητα, σκληρὰν ἔχει τὴν καρδίαν, καὶ πυκνήν· Τὰ δὲ αἰσθητικὰ, μαλακωτέραν· Καὶ τὰ μὲν μεγάλας ἔχοντα τὰς καρδίας, δειλά. Τὰ δ' ἐλάσσους καὶ μέσας, θαῤῥαλεώτερα· Ὥσπερ γὰρ ἐν μικρῷ καὶ μεγάλῳ οἰκήματι τὸ ἴσον πῦρ ἧσσον ἐν τῷ μείζονι θερμαίνει, οὕτω κἂν τούτοις τὸ θερμόν. Μόνον δὲ τῶν σπλάγχνων, καὶ ὅλως τῶν ἐν σώ-

jus uſum ex inſtructiſſimo ſuo apparatu librario mihi conceſſit Vir Nobiliſſimus, & παιδευμάτων ἐλευθερίων οὐκ ἄκρῳ λιχανῷ γεγευμένος, Arthurus Freeman.

- - - - - - - - *anchora venis*,
Fundamen nervis, *arteriisque tenor*,
Naturæ columen, *rex*, & *dictator*, & *auctor*,
Patricius tota corporis urbe ſui.

Cæterum notat Celeb. Fabricius loc. cit. ſcriptum hunc librum ad *Terricum celebrem Doctorem*, ſed in Codice, quo uſus ſum vocatur *Terricus Nevis ſcientiarum titulis Doctor famoſiſſimus*, quod, quia non prorſus ἐξαγώνιον videbatur, hic indicare volui.

I.

Arteriarum enim origo eſt Cor. In corde ebulliens humor, aſſiduo ex cibo per calorem confluens, pulſum agit: explicans elevanſque extremam cordis tunicam. Atque hoc perpetuo fit, & ſine intermiſſione. Atque etiam omnes arteriæ mutua ſimul opera, pulſant: quippe quæ omnes ex corde dependent. Cor vero aſſiduum efficit motum: facitque ut arteriæ quoque nullum pulſandi tempus intermittant: & quidem ſimul, quum cor movetur. Præterea motus lætitiæ, & triſtitiæ, omniumque adfectionum hinc oriri, eodemque deſinere videntur. Animalia obſcuro ſenſu prædita, durum ſpiſſumque cor habent: mollius vero ea, quæ ſenſu valent. Quæ magnum cor habent, timida ſolent eſſe: Quæ minus, aut mediocre, audentiora. Etenim ut in amplo & anguſto domicilio, tantundem ignis minus in amplo calefacit: ſic nec in his pari-

1. Ἐν δὲ τῇ. lib. de Reſpirat. c. 20. Ex hoc potiſſimum loco probat Celeb. Lindenius in Hippocr. de Circuitu Sanguinis Exercit. XVI. 593. Ariſtoteli Sanguinis Circulationem notam omnino fuiſſe.

2. Ἀρτηρίαι. Ariſtot. φλέβες utrumque bene. Arterias enim veteres φλέβας quoque vocarunt. Rufus Epheſ. lib. I. p. 42. Τὰς δὲ ἀρτηρίας τὸ ἀρχαιότατον φλέβας ὠνόμαζον, καὶ σφύζειν ὁπότε λέγοιεν τὰς φλέβας ἀρτηρίας εὔλογον καλεῖν. plura vide apud Marſilium Cagnatum Var. Obſerv. lib. I. c. 16. p. m. 43.

3. Ἔτι δ' αἱ. lib. III. de P. A. c. 4.

4. Πάντων παθημάτων. Ariſtot. πάσης αἰσθήσεως.

σώματι μορίων, ἡ καρδία· [1] χαλεπὸν πάθος οὐδὲν ὑπομένει· Καὶ τοῦτ' εὐλόγως· Φθειρομένης γὰρ τῆς ἀρχῆς, οὐκ ἔστιν ἐξ οὗ γένοιτ' ἂν βοήθεια τοῖς ἄλλοις ἐκ ταύτης ἠρτημένοις.

ΚΕΦ. Μ'.

Αἱ δ' ἀρτηρίαι ἀπὸ τῆς καρδίας περιέχονται: Ἡ δὲ καλουμένη μεγάλη πασῶν ἐστὶ ῥίζωμα· [2] Αἱ γὰρ λοιπαὶ ταύτης ἀποφυάδες εἰσίν· Εἰσὶ δὲ τοῦ αἵματος χάριν, [3] καὶ τοῦ πνεύματος ζωτικοῦ· Τό τε γὰρ ὑγρὸν ἅπαν ἀγγείου δεῖται· Καὶ τὸ [4] ἀρτηριῶν γένος, ἀγγεῖον· Τοῦ δ', εἰς τὸ πᾶν διαδίδοσθαι τὸ σῶμα τὰς [5] ἀρτηρίας, αἴτιον, [6] ὅτι πᾶν τὸ σῶμα δεῖται αἵματος πνευματώδους· Ἔοικε δ', ὥσπερ ἐν τοῖς [7] κήποις αἱ ὑδραγωγίαι κατασκευά-
ζονται

1. Χαλεπὸν πάθος. Nonus c. 134. p. 156. Ἡ καρδία οὔτε φλεγμονὴν, οὔτε ἀπόστημα, οὔτε ἕλκος, οὔτε τι τοιοῦτον πάσχει· προλαμβάνει γὰρ ὁ θάνατος, ἐπειδὴ κυριώτατον μέρος ἐστί. Bernardus Sylveſter lib. cit.

Cor tangat vel cauſa levis, transfertur ad omnes
Corporis articulos participata lues.
Nec læſum languere ſolet, ſed pene doloris
Anticipat ſenſum, præmoriturque malo.

Plura de hac re vide apud Lindenium Med. Phyſiol. c. VI. Art. XVII. p. 200.

2. Αἱ γὰρ λοιπαί. lib. III. de P. A. c. 5. Cæterum Hippocrates quoque venarum ramos ἀποφυάδας vocat lib. de Oſſium Nat. p. 277 τὰς δ' ἀποφυάδας αὐτῆς ὅθεν ἤρτηνται ---- ἐγὼ δηλώσω.

Du-

riter agit calor. Solum cor inter viſcera omnia, parteſque corporis univerſas,nullum grave patitur vitium: Optima hercle ratione. Cum enim corrumpitur principium,nihil eſt quod cæteris, quæ inde dependent, ſuppetias ferre valeat.

CAPUT XL.

E corde oriuntur arteriæ: quarum omnium radix, & communis origo eſt Arteria magna. Cæteræ hujus ſoboles ſunt. Sunt vero propter ſanguinem, & ſpiritus vitales. Humor enim quilibet conceptaculum poſtulat. Arteriarum vero genus eſt tale vas, ac conceptaculum. Cauſa vero, propter quam per univerſum corpus arteriæ diſſeminantur, hæc eſt: quod univerſum corpus ſanguine ſpirituoſo indigeat. Quemadmodum in hortorum irrigationibus, de una origine, unoque fonte,aqua rivis quamplu-

Ducta metaphora a ramis arborum.

3. Καὶ τοῦ πνεύματος ζωτικοῦ. In Ariſtotele hæc deſunt.

4. Ἀρτηριῶν. Ariſtot. φλεβῶν.

5. Ἀρτηρίας. Ariſtot. φλέβας.

6. Ὅτι πᾶν τὸ σ. δ. α. π. Ariſtot. τὸ πάντος εἶναι τοῦ σώματος ὕλην τὸ αἷμα.

7. Κήποις. Eadem Metaphora utitur Plato in Timæo, quem locum adfert Longinus de ſubl. c. 32. τὸ δὲ τροφῆς ἕνεκα, διωχετεύσαντο τὸ σῶμα, τέμνοντες ὥσπερ ἐν κήποις ὀχετοὺς, ὡς ἐκ τινος νάματος ἐπιόντος, ἀραιοῦ ὄντος ὡς αὐλῶνος τοῦ σώματος, τὰ τῶν φλεβῶν ῥέοι νάματα.

7. Κήποις. Et hæc ſcita comparatio ex Ariſtotele de-

ζονται ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς, καὶ πηγῆς, εἰς πολλοὺς ὀχετοὺς καὶ ἄλλους ἀεὶ, πρὸς τὸ πάντη μεταδιδόναι, διὰ τὸ τὰ κηπευόμενα φύεσθαι ἐκ τοῦ ὕδατος, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ φύσις τὸ αἷμα [1] καὶ τὸ πνεῦμα, διὰ παντὸς ὠχέτευκε τοῦ σώματος· Ἐκ μειζόνων δ' εἰς ἐλάσσους αἱ [2] ἀρτηρίαι ἀεὶ περιέρχονται, ὥσπερ εἴρηται.

ΚΕΦ. ΜΑ΄.

[3] Πάντα μὲν ὅλως, ὅσα τὸν ἀέρα δεχόμενα ἀναπνεῖ καὶ ἐκπνεῖ, [4] ταῦτ' ἔχει πνεύμονα, καὶ ἀρτηρίαν· Πολλὰ δ' οὐκ ἔχει· οἷον ἰχθὺς, οὐδέ τι ἄλλο τῶν ζώων, ὃ ἔχει βράγχια· [5] Ὁ δὲ πνεύμων κεῖται οὗ ἡ καρδία, καὶ περὶ ταύτην· [6] Ὁ δὲ ὁ τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔστι πολυσχιδὴς, ὥσπερ ἐνίων ζωοτόκων, οὐδὲ λεῖος, ἀλλ' ἔχει ἀνωμαλίαν· Ἐν δὲ τοῖς ᾠοτόκοις πολὺ τὸ μέρος ἑκάτερον ἀπ' ἀλλήλων ἔσχισται, ὥστε δοκεῖν δύο ἔχειν πνεύμονας· Ἀπὸ δὲ τῆς ἀρτηρίας τῆς τραχείας, πόλλαι σύριγγες κατὰ τὸν πνεύμονα διατείνουσιν· [7] Ἐστὶ γὰρ σομφὸς, [8] καὶ συ-

desumta : ſed ante eum jam Hippocrates noſter dixerat lib. de Cordē: p. 291. Αὗται πηγαὶ φύσιος ἀνθρώπου, καὶ οἱ ποταμοὶ ἐνταῦθα ἀνὰ τὸ σῶμα, τοῖσιν ἄρδεται τὸ σκῆνος· ex quibus illimibus fontibus & Ariſtoteles & ejus compilator hæc ſua hauſiſſe videtur. Verum vid. & Theodoreti Epiſcopi Cyri Sermon. III. de providentia, p. 54. ubi eadem elegans allegoria legitur. *Trillerus*.

1. Καὶ τὸ πνεῦμα. A No-
ſtro

plurimis deducitur: aliisque ſemper ac aliis, quousque humor quaquaverſum diffluat, quo prognaſci alacrius plantæ ſolent: Eundem in modum, Natura ſanguinem & ſpiritum cenſuit per univerſum corpus derivandum. Ex arteriis majoribus minores porro minoresque pullulant, quemadmodum jam ante meminimus.

Caput XLI.

Omnia prorſus animalia, quæ aërem accipiunt, & reddunt, ea pulmonem habent & arteriam: Sunt etiam multa, quæ iis carent: veluti piſces, aliaque quæ branchias acceperunt. Pulmo ibidem, ubi cor, ſitus eſt; idque amplectitur. Humanus quidem multifidus non eſt: velut nonnullorum animal gignentium: neque lævis: ſed inæquabilis. In oviparis altera illius pars ab altera plurimum ſegregata cernitur, ita ut geminos habere pulmones videantur. Ab arteria aſpera multæ fiſtulæ ad pulmones deferuntur: Eſt enim laxus pulmo: & foraminum ple-

ſtro hæc verba adjecta.

2. Ἀρτηρίαι. Ariſtot. φλέβες.

3. Πάντα μ. lib. II. H. A. c. 15.

4. Ταῦτ' ἔχει. Ariſtot. πάντ' ἔχει.

5. Ὁ δὲ πνεύμων. lib. III. de P. A. c. 8.

6. Ὁ δὲ ὁ τ. lib. I. H. A. c. 16. Sed legendum apud Noſtrum ὁ δὲ τ ἀνθρώπου. expuncto poſteriore articulo.

7. Ἐςὶ γδ. lib. de Reſpir. c. 15.

8. Καὶ συρίγγων πλήρης. Licet-

συρίγγων πλήρης· ¹ Φυσωμένης δὲ τῆς ἀρτηρίας διαδίδωσιν εἰς τὰ ² κοῖλα τοῦ πνεύμονος τὸ πνεῦμα· ³ Πνεύμονα μὲν οὖν ἔχει τὰ ζῶα, ὅτι ἀναγκαῖον γίνεσθαι τῷ θερμῷ κατάψυξιν· Ταύτης δὲ δεῖται θύραθεν τὰ ἔναιμα τῶν ζώων· θερμότερα γάρ· ⁴ εἴσω δ' εἰσιέναι διὰ παντὸς, διὰ τὸ πλῆθος τοῦ αἵματος καὶ τῆς θερμότητος· Ταῦτα δ' ἀμφότερα ὁ μὲν ἀὴρ δύναται ῥᾳδίως ποιεῖν, διὰ τὸ λεπτὴν ἔχειν τὴν φύσιν· ⁵ Τοῦ δ' οὖν ἀναπνεῖν ὁ πνεύμων ⁶ ὄργανον ἐστί·

¹ Καὶ

cet mox præceſſerit πολλαὶ σύριγγες; malim tamen legere σηράγγων, non συρίγγων, quia plurimum utique differunt σύριγγες & σήραγγες, & συριγγώδεις ac σηραγγώδεις, etſi nullum inter hæc diſcrimen ſtatuit Galenus, ita ſcribens in Gloſſario Hipp. Σηραγγώδη, χαῦνα, ἀραιὰ, πολλοῖς τρήμασι διειλημμένα· ταῦτα δὲ τρήματα σύριγγές τε καὶ σήραγγες ὀνομάζονται, καὶ τὸ τοιοῦτον σῶμα συριγγῶδες καὶ σηραγγῶδες, quod & ſequitur, ut ſolet in Defin. Med. Gorræus, in Oeconomia Foeſius, & in notis ad Erotianum Euſtachius. Accuratius tamen ac prudentius, me quidem judice, inter hæc diſtinguunt Heſychius, Suidas, Plutarchus, Euſtathius aliique plures, apud Henr. Stephanum in Dictionario Medico, qui utique videri debent. Omnes enim σύριγγες σήραγγας quidem habent, non autem omnes σήραγγες contra habent σύριγγας: ſcilicet σύριγγες ſunt fiſtulæ, canales, foſſæ & cavitates in longum procurrentes; σήραγγες autem cellulæ, cavernulæ, cavitates anguſtæ, foramina & puncta exigua. Fiſtula ergo ſpiritalis, ſeu arteria aſpera, quando plurimis ramulis pulmones ingreditur, hoc ſenſu rectiſſime dicitur σύριγγας ἔχειν. inde Noſter, perbene cum ſuo Magiſtro: πολλαὶ σύριγγες καὶ τῆς πιδ-

plenus. Dum arteria inflatur, transmittitur in cava pulmonis ſpiritus. Igitur pulmones acceperunt animalia, quia calorem ventilari neceſſum eſt: Ventilatione vero, ſeu refrigerio extrinſecus opus habent ſanguinea. Calidioris enim ſunt conſtitutionis. Igitur neceſſum aërem introire, perque totum corpus ferri, ob ſanguinis & caloris abundantiam. Utrumque aër commode præſtat: quia tenuiſſimæ eſt naturæ. Reſpirationis igitur inſtrumentum eſt pulmo: factus-

πνεύμονα διατείνουσι, ipſa vero pulmonum ſubſtantia non συρριγγώδης eſt, ſed potius σηραγγώδης, nam totus quantus ex cellulis, alveolis & cavernulis conſtat, ut notum, & a magno Malpighio liquidiſſime demonſtratum; unde Hippocrates lib. de princip. aut Carn. corpus ipſius σηραγγῶδες veriſſime appellat, & Plato apud Plutarch. lib. VII. Sympoſ. I. dicit: τόν τε πνεύμονα σήραγγας ἔχειν καὶ πόρους εἶναι κατατετρημένον qualia & alibi occurrunt frequentisſime: Vide, ſi tanti, quæ olim hac de re diximus in ſpecimine noſtro Hippocratico, p. 16. ſeqq. Patet ergo, ni fallor, rectius hic legendum σηράγγων πλήρης, quam συρίγγων, imprimis quum facillimus inter hæc propter ὁμοφωνίαν ſit lapſus, ut ad Philen, & alibi notatum fuit; ſalva tamen ſecus ſentientium opinione. ſunt enim conjecturæ, non oracula e tripode prolata. *Trillerus.*

1. Φυσαμβρότης. lib. I. H. A. c. 16.

2. Κοῖλα. Ariſtot. κοῖλα [μέρη].

3. Πνεύμονα. lib. III. de P. A. c 6.

4. εἴσω δ'. lib. de Reſpir. c. 15.

5. τοῦ δ' ἐν. lib. III. de P. A. c. 6.

6. Ὄργανον. Alium uſum

L pul-

1 Καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ πνεύματος καταψύξεως ἕνεκεν· Ἔοικε δὲ καὶ τὸ ὄνομα εἰληφέναι, διὰ τὴν τοῦ πνεύματος ὑποδοχήν· 2 Τὴν μὲν ἀρχὴν τῆς κινήσεως ἔχων ἀπὸ 3 τοῦ θώρακος· Ποιῶν δ' εὐρυχωρίαν τῇ εἰσόδῳ τοῦ πνεύματος, διὰ τὴν αὐτοῦ σομφότητα καὶ τὸ μέγεθος· Αἰρομένου γὰρ, εἰσρεῖ τὸ πνεῦμα· Συνιόντος δ', ἐξέρχεται πάλιν· 4 Ἡ ἀναπνοὴ γίνεται αὐξανομένου τοῦ θερμοῦ· Ἀνάγκη δὴ πλέον γινόμενον, αἴρειν τὸ ὄργανον· Δεῖ δ' ὑπολαβεῖν, τὴν σύστασιν τοῦ ὀργάνου παραπλησίαν μὲν εἶναι ταῖς φύσαις, ταῖς ἐν τοῖς χαλκείοις· Αἴρουσιν οὖν τὸν θώρακα οἱ εἰσπνέοντες, 5 διὰ τὸ ἀρχὴν τοῦτο ποιεῖν, τὴν οὖσαν αὐτῷ τοῦ τοιούτου μορίου· Αἰρομένου, καθάπερ εἰς τὰς φύσας, ἀναγκαῖον εἰσφέρειν τὸν ἀέρα τὸν θύραθεν· Ὥσπερ δ' αὐξανομένου ἤρετο τοῦτο τὸ μόριον, καὶ φθίνοντος ἀναγκαῖον συνίζειν· καὶ συνίζοντος ἐξιέναι τὸν ἀέρα τὸν εἰσελθόντα πάλιν· Εἰσιόντα μὲν ψυχρόν, ἐξιόν-

pulmoni tribuit Plato apud Longinum de ſublim. c. 32. τὴν τοῦ πλεύμονος ἰδέαν ἐνεφύτευσαν, μαλακὴν καὶ ἄναιμον καὶ σήραγγας ἐντὸς ἔχουσαν, οἷον ἄλμα μαλακὸν, ἵν' ὁ θυμὸς ὁπότ' ἐν αὐτῇ ἀκμάζῃ, πηδῶσα εἰς ὑπεῖκον μὴ λυμαίνηται. Varie tentant V. D. verba illa οἷον ἄλμα, ſed vera videtur hæc lectio, huncque locum forte reſpicit Ariſtoteles lib. III. de P. A. c. 6. ubi hanc ſententiam refellit. Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἅλσιν εἶναι τὸν πνεύμονα τῆς καρδίας, οὐκ εἴρηται καλῶς· & mox ὥστε μηδὲν συμβάλλεσθαι τὸν πνεύμονα εἰς τὴν ἅλσιν τῆς καρδίας.

I. Καὶ τῆς ὑπὸ. lib. de Reſpir. c. 10.

2.

ctusque gratia frigefactionis, quam aër inſpiratus præſtat. Et quidem propterea ſic adpellatus videtur, quia ſpiritui præbeat receptaculum. Initium ſui motus pulmo a thorace accipit: aditum faciens ingredienti aëri, tum raritate ſua, tum magnitudine. Cum adtollitur, influit ſpiritus: Cum comprimitur, iterum egreditur. Igitur ſpiratio agitur, cum calor adaugetur: Adaucto calore, inſtrumentum reſpirationis neceſſario attollitur. Cujus habitum æſtimare debemus ſimilem follibus, quibus fabri in officinis ærariis utuntur. Efferunt igitur pectus hi qui reſpirant: quia idem facit calor incluſus hujus ipſius partis loco. Diducto igitur pulmone, veluti in folles, aër neceſſario foris introit. Quemadmodum vero calore augeſcente, hæc pars effertur: ſic eodem decreſcente, rurſus eadem ſubſidit neceſſario: ſubſidente, aër qui influxerat olim, effluit rurſus: Qui ingreſſus eſt, fri-

2. Τὴν μὲν. lib. III. de P. A. c. 6.

3. Τοῦ θώρακος. Ariſtot. ἀπὸ τῆς καρδίας. Cum noſtro conſentiunt Galenus lib. VI. de Uſu Part. c. 2. & Oribaſius Anatom. p. 74. Τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως ἔχων παρὰ τοῦ θώρακος.

4. Ἡ δ' ἀναπνοή, lib. de Reſpir. c. 21.

5. Διὰ τὸ ἀρχήν. Ariſtoteles διὰ τὸ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐνταῦθα αὐτῷ τοῦ τοιούτου μορίου, ταὐτὸ τοῦτο ποιεῖν. unde patet noſtri verba tranſpoſita eſſe & mutila, ante ἀρχὴν idcirco adde τὴν & ante τοῦτο, ταὐτό.

ἰόντα δὲ θερμόν· Καλεῖται δ' ἡ μὲν εἴσοδος τοῦ ἀέρος, ἀναπνοή· ἡ δ' ἔξοδος, ἐκπνοή· Καὶ ἀεὶ δὴ τοῦτο γίνεται συνεχῶς, ἕως ἄνθρωπος ζῇ, καὶ κινεῖ τοῦτο τὸ μόριον συνεχῶς· Καὶ διὰ τοῦτο, ἐν τῷ [1] ἀναπνεῖν, καὶ ἐκπνεῖν ἐστὶ τὸ ζῆν· [2] Καὶ μὴ δυναμένων κινεῖν τὸν πνεύμονα τὰ ζῶα, διὰ πάθος, ἢ διὰ γῆρας, τότε [3] συμβαίνειν τὴν τελευτήν.

ΚΕΦ. ΜΒʹ.

[4] Αὐχὴν δὲ, τὸ μεταξὺ [5] θώρακος καὶ προσώπου· Καὶ τούτου τὸ μὲν πρόσθιον μέρος, λά-

1. Ἀναπνεῖν. Redit mihi in mentem locus Ariſtotelis, ubi male hoc verbum legitur lib. VIII. H. A. c. 27. καὶ ἄλλο θηρίον οἷον ὁ ἠπίολος ὁ περὶ τὸν λύχνον πετόμενος, οὗτος ἐντίκτει τὶ χνοῦ ἀναπνεῖον. Cl. Pauw in not. ad Philen p. 106. emendat τὶ χνοῦ ἀραχνεῖον. Verum nimis a vulgata ſcriptura hæc emendatio recedit, malim itaque minori mutatione legere ἀναπλέον. Vulgatæ vero lectionis veſtigia ubique, quantum fieri poteſt, legenda ſunt. Plutarchus de Fluviis c. 1. p. 2. ed. Mauſſaci. οὐκ εὐτυχήσας δὲ περὶ τῶν συμβεβηκότων ὁ βασιλεὺς, τὴν μὲν ἐνεδρεύσασαν αὐτὸν γραῦν ζῶσαν κατέχωσεν. Pro οὐκ εὐτυχήσας Vir Celeberrimus in Obſervat. Miſcell. Vol. IV. Tom. II. p. 284. emendat κατηχηθείς. Sed liceat mihi modeſte hic a tanto Viro diſcedere; quamvis enim ubique fere hæc locutio in libello iſto ſit obvia, tamen quia nimis a priſtina ſcriptura recedit, vix auſim ei fidere, leviori idcirco mutatione forte legendum οὐκ εὐψυχήσας περὶ τῶν συμβεβηκότων ὁ βασιλεύς. &c. Alciphron lib. III.

frigidus: qui exit calidus. Vocatur hæc aëris ingreſſio, ſpiratio; egreſſus vero, exſpiratio. Idque aſſiduo fit, quoad vitam egerit & motum hæc pars. Hanc ob cauſam, in ſpiratione & exſpiratione conſiſtit vita. Cumque moveri amplius nequeunt pulmones animalibus, vel ob morbum, vel ſenectutem, tum mors eſt in ſuccinctu.

CAPUT XLII.

Collum inter pectus & faciem hæret, cujus pars anterior, guttur: poſterior gula. Hu-

III. Ep. 58. p. 420. ὅνπερ γὰρ τρόπον τοῖς λουτροῖς καὶ τοῖς σταδίοισι κοινοῖς κεχρήμεθα. Doct. Berglerus pro τοῖς σταδίοισι corrigit ταῖς στοαῖς, potuiſſet leviori mutatione legere τοῖς σκήνεσι.

2. Καὶ μὴν. lib. de Reſp. c. 16.

3. Συμβαίνειν f. leg. συμβαίνει γίνεσθαι. ſic c. 5. τότε συμβαίνει γίνεσθαι τὴν φθορὰν τοῖς ἀναπνέουσιν. Pro τὰ ζῶα vero legendum τῶν ζώων. Verbum συμβαίνειν quoque apud Alciphronem excidiſſe putat Berglerus lib. III. Epiſt. XI. p. 304. οἶδα ἀκούσας ἄλλα τινὰ δαιμόνων ὀνόματα, ὧν διὰ τὸ πλῆθος ἀπολελεῖσθαί μοι τῆς μνήμης τὰ πλείονα. ſic tamen vertit hæc Berglerus quaſi pro ἀπολελεῖφθαι ſcriptum eſſet ἀπελήλυθε). Verum Alciphronem ſic ſcripſiſſe, perſuadere mihi nequeo; videtur potius legendum ἀπόλωλέ μοι τ. μ. τ. π.

4. Αὐχὴν δὲ. lib. I. H. A. c. 12.

5. Θώραξ. Ariſtoteles προστίθησι καὶ θώραξ. Licet hoc leve ſit, videtur tamen διττογραφία olim in libris Philoſophi fuiſſe, unde forte quoque illa transpoſitio orta, quam p. 83. obſervavimus. Talem διττο-

[1] λάρυγξ· Τὸ δ' ὀπίσθιον, στόμαχος· Τούτου δὲ τὸ μὲν χονδρῶδες καὶ πρόσθιον, δι' οὗ καὶ ἡ φωνὴ καὶ ἀναπνοὴ, ἀρτηρία· Τὸ δὲ σαρκῶδες, στόμαχος, ὁ αὐτὸς περὶ τῆς ῥάχεως· Τὸ δ' ὀπίσθιον αὐχένος μόριον, ἐπωμίς.

ΚΕΦ. ΜΓ'.

[2] Ἡ μὲν ἀρτηρία ἐστὶ χονδρώδης τὴν φύσιν, καὶ ὀλίγαιμος, πολλοῖς λεπτοῖς φλεβίοις περιεχομένη· Κεῖται δ' ἐπὶ μὲν τῇ ἄνω, πρὸς τὸ στόμα· καὶ τῷ πέρατι συνῆπται τῆς γλώττης· Ἐπὶ δὲ θάτερα, καθήκει εἰς τὸ μεταξὺ τοῦ πνεύμονος· Εἶτα ἀπὸ τούτου σχίζεται εἰς ἑκάτερον τῶν μερῶν τοῦ πνεύμονος· Καὶ δέχεται μόνον ἡ ἀρτηρία τὸ πνεῦμα καὶ ἀφίησιν· Ἄλλο δ' οὐδὲν, οὔτε ξηρὸν, οὔθ' ὑγρὸν, ἢ [3] μόνον παρέξει ἕως ἂν ἐκβήξῃ τὸ κατελθόν· [4] Ἐπεὶ δ' οὖν πνεύματος

ἐνε-

τογραφίαν ſæpius animadvertere eſt in libris Actuarii. ſic lib. 11: de Affect. Spir. Animal. c. 6 p. 108. Περσικὰ δὲ μῆλα καὶ Ἀρμενιακὰ, καὶ αὐτὰ ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ τὴν κρᾶσιν τυγχάνοντα ita legitur hic locus in edit. & in MS. L. B. ſed duo Veteres Codices habent ψυχρὰ καὶ αὐτὰ καὶ ὑγρὰ κ. τ. λ. & ſic etiam in ſuo Codice videtur inveniſſe Interpres. Idem lib. cit. c. 8. p. 117. ἱκανὸς ἂν ὁ ὀλιγοφόρος λεπτός τε ἂν καὶ λευκὸς δόξειεν. ita cum edit. MS. L. B. Sed Vetus alter & Novus λευκός τε ἂν καὶ λεπτὸς δόξειεν. quam ſcripturam etiam agnoſcit Interpres.

1. Λάρυγξ. Oribaſius Anatom. p. 56. Τὸ ὑπὸ τῇ κάτω γένυϊ καὶ τὴν μέσην χώραν

τῆ

Hujus illa particula, quæ cartilaginea eſt & prior, quæque vocem transmittit & reſpirationem, Arteria aſpera dicitur. At illa quæ carnea eſt, ſpinæque præjacet, Gula. Poſtrema autem colli pars, eſt Cervix.

CAPUT XLIII.

Arteriæ aſperæ natura cartilaginoſa eſt, & ſanguinis perquam pauci particeps: pluribus tenuibus venis complexa. Adtingit ſuperiori parte os, & altera extremitate cum infima linguæ radice connectitur: Altera in pulmones medios demergitur: Tum in utramque pulmonis partem finditur. Arteria accipiendo ſolum, & emittendo ſpiritui inſervit. Aliud nihil præterea nec humidum nec ſiccum recipit: ſed tam diu torquetur, donec excutiat quod illapſum eſt.

τῶν πρώτων τῶν τραχήλου μερῶν τεταγμένον σῶμα, προπετὲς εἰς τὸ πρόσωπον φαινόμενον, ἅπαντές ἴσασί τε καὶ καλοῦσι λάρυγγα. non intelligo qua ratione larynx in faciem propendere dicatur, donec ergo me hoc aliquis doceat, locum ſuſpectum habebo, ſic tamen facile ſanandum, προπετὲς εἰς τὸ πρόσω τοῦ φαινόμενον, quam correctionem ſequentia fulciunt.

2. Ἡ μὲν ἀρτηρία. lib. I. H. A. c. 16.

3. Μόνον. legend. πόνον ut recte legitur in edit. Baſil. 1539. & Scaligeri. in Caſauboni tamen male μόνον editum.

4. Ἐπεὶ δ' οὖν lib. III. de P. A. c. 3. Ariſtoteles addit ἢ ὑγρὸν quod noſter caute omiſit, putat enim aliquid po-

ἕνεκεν· Διὰ τούτου γὰρ εἰσάγεται τὰ ζῶα τὸ πνεῦμα, καὶ ἐκπέμπει ἀναπνέοντα· Ἀλλὰ δὴ καὶ οὐ μόνον ἀναπνοῆς ἕνεκέν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ φωνῆς· Ἐὰν δέ τι παρεσρυῇ ξηρὸν εἰς τὴν ἀρτηρίαν, πνιγμοὺς, καὶ πόνους, καὶ βῆχας χαλεπὰς ἐμποιεῖ· [1] Οὐδὲ ὅλως γελοῖον φαίνεται τὸ λέγειν, ὡς ταύτῃ καὶ [2] τοῦ ποτοῦ μέρος εἰσδέχεται τὰ ζῶα· Ἡ δ' ἀρτηρία τοῦ διαχεῖσθαι ἐν τῷ πρόσθεν, ὑπὸ τῆς τροφῆς ἀποκλεῖται· Ἀλλ' ἡ φύσις πρὸς τοῦτο μεμηχάνηται τὴν ἐπιγλωττίδα, ἣ μὲν τῇ εἰσόδῳ τοῦ πνεύματος, καὶ τῇ ἐξόδῳ, ἀναπτύσσεται· Τῆς δὲ τροφῆς εἰσιούσης ἐπιπτύσσεται, ἵνα μηδὲν παραρρυῇ.

ΚΕΦ. ΜΔ΄.

[3] Ἐντὸς δὲ τοῦ αὐχένος ὁ [4] στόμαχος καλυμμένός ἐστιν· ἔχων τὴν ἐπωνυμίαν ἀπὸ

τοῦ

potus deſcendere in pulmones, quod Ariſtoteles confutat.

1. Οὐδὲ ὅλως. Hic relicto ſuo Magiſtro Ariſtotele, qui contrarium potius ſtatuit Auctor noſter, quod mirum, Hippocratem, ſeu Auctorem Libelli de Corde, Platonem, Galenum, Plutarchum alioſque Veterum potius ſequitur, qui partem quoque potus per arteriam aſperam in ipſos pulmones deſcendere exiſtimarunt, a qua ſententia haud valde alienus eſt ipſe Thom. Bartholinus, Vir ſummus, ſingulari Jul. Jaſolini experimento inductus

eſt. Eſt igitur in gratiam reciprocandi ſpiritus. Eaque de cauſa attrahunt aërem animalia ſpirando & iterum effundunt. Imo non reſpirationis ſolum inſtrumentum eſt, ſed etiam loquelæ. Si forte aliquid ſiccioris alimenti in eam fuerit delapſum, continuo ſtrangulationes, tormina tuſſesque graviſſimæ excitantur. Neque plane ridendi ſunt, qui profitentur, in pulmones etiam deſcendere poculentorum nonnullam partem. Sed a cibis, quia antrorſum jacet, maxime infeſtatur arteria. Cui incommodo evitando, natura fabrefecit Epiglottidem: quæ ingredienti & exeunti ſpiritui aperitur: clauditur vero cibo: ne quid illius illabatur.

CAPUT XLIV.

Intra collum etiam gula ſita eſt: quem ſtomachum dicunt: nactum illud nominis ab angu-

ctus & confirmatus, quod ipſe refert in Anat. Ref. lib. II. cap. x. Ceterum, ſi lubet, vid. quæ de hoc dogmate ἄγαν περιμαχήτῳ diximus olim ὡς ἐν παρόδῳ in Specim. Hippocr. pag. 14. *Trillerus*.

2. Τοῦ ποτοῦ μέρος. Ariſtot. τὸ πότον, ſed noſter hoc ſtudio mutavit.

3. Ἐντὸς δὲ ξ. lib. I. H. A. c. 16.

4. Στόμαχος. Ariſtot. l. c. ὁ οἰσοφάγος. Vir acutiſſimus Sylburgius emendat στόμαχος cui noſter aperte favet, emendationem tamen hanc eleganter ſubvertere conatur Marſil.

τῆς στενότητος, καὶ τοῦ μήκους· Ἤρτηται δ' [1] οἰσοφάγος, ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ στόματος συνεχὴς ὢν, πρός τε ῥάχιν, καὶ τὴν ἀρτηρίαν, ὑμενώδεσι δεσμοῖς· Τελευτᾷ δὲ διὰ τοῦ [2] διαφράγματος εἰς τὴν [3] κοιλίαν· τάσιν ἔχων καὶ ἐπὶ μῆκος, καὶ ἐπὶ πλάτος· [4] Πολλὰ δ' οὐκ ἔχει στόμαχον· Οἱ γὰρ ἰχθύες οἱ πλεῖστοι οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' εὐθὺς πρὸς τὸ στόμα συνάπτει ἡ κοιλία· [5] Ἐστὶ δ' ὁ οἰσοφάγος, δι' οὗ ἡ τροφὴ πορεύεται εἰς τὴν κοιλίαν· Ἀναγκαῖον οὖν, αὐτὸν εἶναι μεταξὺ τοῦ στόματος καὶ τῆς κοιλίας· Ἐστὶ δὲ σαρκώδης, ἔχων νευρώδη τάσιν· Νευρώδη μὲν, ὅπως ἔχῃ διάτασιν, εἰσιούσης τῆς τροφῆς· Σαρκώδη δὲ, ὅπως μαλακὸς ᾖ, καὶ ἐνδιδῷ, καὶ μὴ βλάπτηται τραχυνόμενος ὑπὸ τῶν κατιόντων· Τῶν δὲ πλείστων ὄψων καὶ ἐδεστῶν, ἐν τῇ καταπόσει, τῇ τάσει τοῦ οἰσοφάγου γίνεται ἡ χάσις· Περὶ μὲν οὖν τῶν ἐν τῷ θώρακι μορίων, ταύτῃ διωρίσθω.

ΚΕΦ. ΜΕ'.

Περὶ δὲ τῆς κεφαλῆς λεκτέον· [6] Τὸ δὲ τῶν ἀνθρώπων γένος, μόνον μετέχει τοῦ θείου [1] τῶν

Cagnatus lib. I. Var Obſerv. c. 15. p. 40 cui adſtrepit Lindenius Med. Phyſ. c. IV. Art. III. p. 42. conf. H. Mercurialis Var. Lect. lib. I. c. I.

1. Οἰσοφάγος. Ariſtot. στόμαχος.

2. Διαφράγματος. Edit. Baſil. στόματος. Scaligeri & aliæ

guſtia & longitudine inſigni. Gula ab ore dependet, continuo ductu: annexa ſpinæ, & arteriæ aſperæ membranoſis vinculis, finit per ſeptum transverſum in ventriculum: habilis diſtendi tam in longum, quam in latum. Multa ſunt quæ gula carent: Nec piſcium multi eam habent, quorum ori ſtatim annexus ventriculus. Gula illud membrum eſt, per quod cibus potusque in ventriculum deſcendunt: unde merito & neceſſario quidem inter os, interque ventriculum fuit collocata. Carnoſa vero eſt, & nervoſa: Nervoſa quidem, ut ad cibi ingreſſum poſſit dilatari. Carnea, ut mollis ſit, & cedat, nec lædatur aſperitate alimenti deſcendentis. Omnium fere condimentorum, eſculentorumque in devorando, gulæ tractione ſuavitas exiſtit & gratia. Hactenus de thorace ejusque partibus.

Caput XLV.

Jam porro de Capite nobis erit dicendum. Humanum genus unicum inter omnia ani-

aliæ διαζώματος quam lectionem firmat noſter.
3. Κοιλίαν. Ariſtot. φύσιν. Baſil. vero ut noſter κοιλίαν.
4. Πολλὰ δ' οὐκ. lib. II. H. A. c. 17.
5. Ἐστὶ δ' ὁ. lib. III. de P. A. c. 3.
6. Τὸ δὲ τ. lib. II. de P. A. c. 10.

¹ τῶν πάντων ζώων. Καὶ τὸ τούτου ἄνω, πρὸς τὸ τοῦ ὅλου ἔχει ἄνω· Μόνον γὰρ ὀρθόν ἐστι τῶν ζώων, ὁ ἄνθρωπος, ² διὰ τὸ τὴν φύσιν αὐτοῦ, καὶ τὴν οὐσίαν εἶναι θείαν· ³ Ἔργον τε τοῦ θειοτάτου, τὸ νοεῖν καὶ φρονεῖν· Τοῦτο δ' οὐ ῥᾴδιον, πολλοῦ τοῦ ἄνωθεν ἐπικειμένου σώματος· Τὸ γὰρ βάρος δυσκίνητον ποιεῖ τὴν διάνοιαν. Τριῶν οὖν τόπων ὄντων, κεφαλῆς, καὶ θώρακος, καὶ τῆς κάτω κοιλίας, ἡ κεφαλὴ θειοτάτη· Ἔχει δὲ τὴν κεφαλὴν σφαιροειδῆ καὶ ἄσαρκον· ⁴ Οὐ γὰρ ἂν ἠδύνατο καταψύχειν, πολύσαρκος οὖσα· Καὶ δὴ μηδὲν ὀρθοῦσθαι δύναται, φόρτιον ἔχον· Ἦν δ' ἂν τοιοῦτον, εἰ σεσαρκωμένην εἶχε τὴν κεφαλὴν ὁ ἄνθρωπος· ⁵ Ἔστι δ' ἡ μὲν κεφαλὴ μάλιστα τοῦ ἐγκεφάλου χάριν· Ἀνάγκη γὰρ τοῦτο τὸ μόριον ἔχειν, τοῖς ἐναίμοις· ⁶ Κεφαλῆς μὲν οὖν μέρος ⁷ τὸ μὲν φαλακρόν, πρόσωπον καλεῖται· Τὸ δὲ τετριχωτόν, κρανίον· Τούτου δὴ μέρη, τὸ μὲν πρόσθιον, βρέγμα· Τὸ δ' ὀπίσθιον, ἰνίον· Μέσον δ' ἰνίου καὶ βρέγματος, κορυφή· ⁸ Τὸ δὲ μεταξὺ ⁹ ὀφθαλμῶν, καὶ ὤτων καὶ κορυφῆς, κα-

1. Τῶν πάντων. Ariſtot. τῶν ἡμῖν γνωρίμων ζώων ἢ μάλιστα πάντων apud Noſtrum legend. πάντων τῶν ζώων.

2. Διὰ τὸ τὴν. lib. IV. de P. A. c. 10.

3. Ἔργον τε. Ariſtot. Ἔργον δέ,

4. Οὐ γὰρ ἄν. lib. II. de P. A. c. 10.

5

nimalia divinitatis eſt particeps: geritque partem ſupremam verſus Univerſi ſuprema. Solus homo erectos vultus ad cœlum tollit: quippe cui natura & eſſentia, quam cæteris animalibus, divinior. Diviniſſimi enim Entis opus eſt intelligere & ſapere, quod hercles haut facile eſſet, ſi nimia corporis moles ſuperius incumberet: pondus etenim tardiorem reddit mentem. Igitur ex tribus corporis ventribus, capite, thorace, ventre inferiore, caput præcipue eſt divinitatis particeps. Homo caput orbiculare & carne denudatum accepit. Nec enim refrigerare poſſet, onuſtum carne: Nihilque præterea commode poteſt erigi, onere preſſum: quale futurum eſſet caput, ſi carne multa inveſtitutum accepiſſet homo. Cæterum cerebri imprimis gratia caput factum eſt: habentque cerebrum animalia ſanguinea ex neceſſitate. Capitis pars glabra, facies appellatur: capillis tecta, cranium: cujus pars anterior, ſynciput: poſterior occiput. Media inter ſynciput & occiput, Vertex. Illud vero, quod oculos interjacet &

5. Ἐστὶ δ᾽ ἡ. lib. IV. de P. A. c. 10.

6. Κεφαλῆς. lib. I. H. A. c. 7.

7. Τὸ μὲν φ. π. κ. Hæc verba loc. cit. non habentur.

8. Τὸ δὲ μεταξὺ. lib. I. H. A. c. 11.

9. Ὀφθαλμῶν. Ariſtot. ὀφθαλμοῦ καὶ ὠτός.

καλεῖται κροταφός· Τῶν δὲ τῆς κεφαλῆς μορίων, τὰ μὲν ἐστι ἔξωθεν· οἷον αἱ τρίχες, καὶ περικρανίον, καὶ κρανίον· Τὰ δ' ἐντός· οἷον αἱ μήνιγγες, καὶ ὁ ἐγκέφαλος· ¹ Ἐξέθετο δ' ἡ Φύσις ἐν αὐτῇ καὶ αἰσθητήρια· ὀφθαλμοὺς, μυκτῆρα, καὶ γλῶτταν, καὶ τὰ ὦτα.

ΚΕΦ. Μϛʹ.

² Τὴν δὲ κεφαλὴν ἄνθρωπός ἐστι τῶν ζώων δασύτατον· Ἐξ ἀνάγκης μὲν, διὰ τὴν ὑγρότητα τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ διὰ τὰς ῥαφάς· Ὅπου γὰρ ὑγρὸν καὶ θερμὸν πλεῖστον, ἀναγκαῖον ἐνταῦθα πλείστην εἶναι τὴν ἔκφυσιν· Ἕνεκεν δὲ βοηθείας, ὅπως σκεπάζωσι φυλάττουσαι τὰς ὑπερβολὰς, τοῦ τε ψύχους, καὶ τῆς ἀλέας· Πλεῖστος δ' ὢν, καὶ ὑγρότατος ὁ τῶν ἀνθρώπων ἐγκέφαλος, καὶ πλείστης τῆς φυλακῆς δεῖται· ³ Εἰσὶ δὲ τῶν τριχῶν αἱ μὲν συγγενεῖς, αἱ δὲ ὕστερον κατὰ τὰς ἡλικίας γινόμεναι· Ἐν ἀνθρώπῳ μόνῳ τῶν ζώων, συγγενεῖς μὲν αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ ἐν ταῖς βλεφαρίσι, καὶ ὀφρύσιν· Ὑστερογενεῖς δὲ, αἱ ἐπὶ τῆς ἥβης πρῶτον· ἔπειτα αἱ ἐπὶ τῆς μασχάλης· Τρίται δὲ αἱ ἐπὶ τοῦ

τοῦ

1. Ἐξέθετο. lib. IV. de P. A. c. 10.

2. Τὴν δὲ κεφαλὴν. lib. II. de P. A. c. 14.

3.

& aurem utramque & verticem, Tempora ſolemus appellare. Rurſus particularum capitis aliæ ſunt externæ; ut capilli, pericranium, cranium: Aliæ intus abſconditæ; quales membranæ & cerebrum. In capite etiam ſenſuum Inſtrumenta natura collocavit: Oculos: Nares: linguam: aures.

Caput XLVI.

Homo inter animalia omnia, maxime piloſo eſt capite. Cauſa, partim ad neceſſitatem referenda, ſcilicet cerebri humiditatem, & cranii commiſſuras: Nam ubi humoris calorisque plurimum, ibidem proventum pilorum copioſum eſſe neceſſum eſt: partim ad præſidium, ut inſtar tegumenti defendant caput a nimio frigore, nimioque calore. Etenim cum plurimum ſit & humidiſſimum hominis cerebrum, etiam plurima cuſtodia opus habet. Pili alii cum homine ſimul naſcuntur: alii poſtea gignuntur per ætates. In homine omnium animalium uno, congeniti ſunt crines capitis, & ſuperciliorum & palpebrarum. Poſtgenitorum primi ſunt pili pubis; poſt deinde alarum: deni-

3. Εἰσὶ δὲ, lib. III. H. A. c. II.

τοῦ γενείου. [1] Αἱ δὲ τῶν ἀνθρώπων τρίχες ἐκ βάθους πεφύκασι, [2] βίᾳ μετ' ἀλγηδόνος ἐκσπῶνται. Δῆλον δέ. Ἐπισπῶνται γὰρ αἷμα. [3] Τὰ δὲ πάχη τῶν τριχῶν, καὶ αἱ λεπτότητες, καὶ τὰ μεγέθη, [4] καὶ αἱ σκληρότητες, καὶ μαλακότητες, καὶ τὰ μήκη, καὶ βραχύτητες, καὶ εὐθύτητες, διαφέρουσι κατὰ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν ὦσι τῶν μερῶν, καὶ ὁποῖον ἂν ᾖ τὸ δέρμα. Ὡς γὰρ [5] ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐν τοῖς παχυτέροις δέρμασι σκληρότεραι αἱ τρίχες, καὶ παχύτεραι. [6] Παχύτητος μὲν γὰρ καὶ λεπτότητος αἴτιον μάλιστα τὸ δέρμα. Τοῖς μὲν γὰρ παχύ· τοῖς δὲ λεπτόν· τοῖς δὲ μανόν· τοῖς δὲ πυκνόν ἐστι. Ἔτι δὲ συναίτιον καὶ τῆς ἐνούσης ὑγρότητος ἡ διαφορά. Τοῖς μὲν γὰρ ὑπάρχει λιπώδης· τοῖς δὲ ὑδατώδης. Ὁκόθεν αἱ διαφοραὶ τῶν τριχῶν κατὰ τὰς χροιάς, κατὰ λευκότητα, καὶ μελανίαν, καὶ [7] ταῖς μεταξὺ τύπον. Αἱ δὲ τρίχες ἐκ τοῦ δέρματος γίνονται, ἐξατμίζοντος, καὶ ἀναθυμιωμένου τοῦ ὑγροῦ. Διὸ παχεῖαι μὲν, ἐκ τοῦ παχέος· λεπταὶ δ', ἐκ τοῦ λεπτοῦ δέρματος γίνονται. Εὐθύτριχα δὲ, καὶ οὐλότριχα γίνεται, διὰ τὴν ἐν ταῖς θριξὶν ἀναθυμίασιν. Ἂν γὰρ

1. Αἱ δὲ τ. Problem. Sect. x. 24.

2. Βίᾳ. Ariſtot. βίᾳ [καὶ] μετ' ἀλγηδόνος. Particulam hanc in verſione etiam agnoſcit Laurembergius.

3. Τὰ δὲ πάχη. lib. III. H. A. c. 10.

4. Καὶ αἱ σ. κ. μ. κ. τ. μ. κ. β. κ. ε. deſunt hæc in Ari-

niquepili menti. Hominum crines altius inhærentes, vi ſumma & non ſine dolore evelluntur. Argumento eſt: quod ſanguinem ſecum trahant. At vero craſſities pilorum, & raritas, & magnitudo, & durities, & mollities, & longitudo, & brevitas, & rectitudo, differunt pro partium, quibus adnaſcuntur, conditione: & pro cutis, cui inhærent, qualitate. Utplurimum enim cuti craſſiori etiam craſſiores pili, & duriores innaſcuntur. Craſſitudinis enim & tenuitatis cauſa, cutis eſt maxima ex parte: quæ his craſſa: illis tenuis: aliis rara: nonnullis denſa. Præterea concauſa eſt inſiti humoris differentia. Humor in aliis repperitur pinguis: in aliis aquoſus. Hinc differunt pili coloribus, albedine, nigredine, horumque intermediis. Oriuntur autem ex cute pili, evaporante atque exhalante humore. Quamobrem ex cute craſſa, craſſi: ex tenui, tenues proveniunt. Simplices pili vel criſpi fiunt, ipſa pilorum exhalatione: Quæ ſi fumida fuerit, calore ſuo & ſiccitate criſpos facit pilos. Sed & differunt partium aut locorum tepore ac frigore. Sic pili hominum locis calidis, duri: frigidis, molles oriuntur. Molles vo-

Ariſtot.

5. Ἐπὶ τὸ πολὺ. Ariſt. ἐπιτοπολὺ.

6. Παχύτης ℞. lib. V. de G. A. c. 3.

7. Ταῖς. lege τὰς ut apud Ariſtotelem.

γὰρ ἡ καπνώδης, θερμὴ οὖσα καὶ ξηρὰ, τὴν τρίχα οὔλην ποιεῖ. [1] Διαφέρουσι δὲ καὶ κατὰ τοὺς τόπους τοὺς θερμοτέρους, καὶ ψυχροτέρους· οἷον αἱ τῶν ἀνθρώπων τρίχες ἐν μὲν τοῖς θερμοῖς, σκληραὶ, ἐν δὲ τοῖς ψυχροῖς, μαλακαί· Εἰσὶ δ' αὖ αἱ μὲν εὐθεῖαι, μαλακαὶ, αἱ δὲ κεκαμμέναι, σκληραί· [2] Ἡ δὲ δασύτης, σημεῖον πλήθους περιττώματός ἐστι. Διὸ καὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ δασεῖς, ἀφροδισιαστικοὶ καὶ πολύσπερμοι μᾶλλόν εἰσι τῶν λείων· [3] Μεταβάλλουσι δὲ τὰς χροιὰς γηρασκόντων, καὶ λευκότεραι γίνονται ἐν ἀνθρώποις· Τοῖς δ' ἄλλοις γίνεται μὲν, οὐκ ἐπιδήλως δὲ σφόδρα, πλὴν ἐν ἵππῳ· Γίνονται δὲ μᾶλλον πολιαὶ, σκεπαζομένων τῶν τριχῶν, ἢ διαπνεομένων· Πρῶτον δὲ πολιοῦνται οἱ κρόταφοὶ τῶν ἀνθρώπων· [4] Ἐν γὰρ ταῖς θριξὶ τροφὴ οὖσα ἡ γεώδης ἀτμὶς, οὐ πεπτομένη σήπεται, καὶ γίνεται ἡ καλουμένη πολιά· [5] Λείπουσι δὲ, καὶ ῥέουσι κατὰ τὴν ἡλικίαν, αἱ ἐκ τῆς κεφαλῆς· Τούτων δ' αἱ ἔμπροσθεν μόναι· Τὰ γὰρ ὄπισθεν οὐδεὶς γίνεται φαλακρός· Τοῦτο δ' οὐδενὶ συμβαίνει, πρὶν ἢ ἀφροδισιάζειν ἄρξηται· Οὐ γίνεται δ' οὔτε παῖς φαλακρὸς, οὔτε γυνὴ, οὐδὲ [6] οἱ ἐκτετμημένοι. Αἴτιον δὲ τοῦ πάθους, ἔνδεια ὑγρό-

1. Διαφέρουσι. lib. III. H. A. c. 10.

2. Ἡ δὲ δασύτης. lib. IV. de G. A. c. 5.

3. Μεταβάλλουσι. lib. III. H. A. c. 11. Non ſenibus tantum hoc accidit, ſed etiam junioribus. Inſigne exemplum Juvenis, qui una nocte in carcere ex metu mortis canus evaſerat memorat Levinus Lemnius de Complex. lib. II. p. m. 99. ſeqq.

voco promiſſos & ſimplices: duros vero, criſpos. Hirſuties indicium eſt abundantis excrementi: quam ob cauſam homines piloſi, proclives ſunt in libidinem, & ſeminis plus habent quam glabri. Color pilorum ſeneſcentibus immutatur, fiuntque tum hominibus candidiores. Quod etiam cæteris animalibus accidit, ſed tamen non ſatis aperte, præterquam equo. Conſuerunt pili citius caneſcere, ſi operiantur, quam ſi detecti difflentur. Primo circa tempora caneſcunt homines. Cum enim alimentum pilorum ſit terreſtris humor, hic, ſi non concoquitur plene, putreſcit: atque ita efficitur ea, quæ canities adpellatur. Per ætatem capilli deficiunt defluuntque, imprimis antiæ. Occipitio enim nemo calvus viſus eſt. Hoc vero nemini etiam accidit, priusquam ceperit facere rem veneream. Præterea nec pueri calvi fiunt, nec fœminæ, nec caſtrati. Cauſa hujus affectus, eſt inopia humoris calidi. Pili quamdiu inſunt, tamdiu creſcunt; & hoc magis, cum corpora aut ægrotant, aut ſeneſcunt, aut decreſcunt. Quoniam plus rellinquitur excrementi, minusque in partes præ-

4. Ἐν γὰρ ταῖς. lib. V. de G. A. c. 4.

5. Λείπουσι. lib. III. H. A. c. II.

6. Οἱ ἐκτετμημένοι. Antigonus Caryſtius Hiſt. Mirab. c. 117. p. 89. Εὐνοῦχον δὲ φαλακρὸν, οὐδένα γίνεσθαι. Sed idem ante Philoſophum docuit Hippocrates Aphor. Sect. VI. Aph. 28. Εὐνοῦχοι οὐ ποδαγριῶσιν, οὐδὲ φαλα-

ὑγρότητος θερμῆς· [1] Τρίχες δ᾽, ἕως ἂν ὑπάρχωσιν, αὐξάνονται· καὶ μᾶλλον ἐν νόσοις· καὶ τῶν σωμάτων γηρασκόντων, καὶ φθινόντων· διὰ τὸ λείπεσθαι περίττωμα πλεῖον, ἐλάττονος ἐπὶ τὰ κύρια δαπανωμένου, διὰ τὸ γῆρας, καὶ τὰς νόσους· [2] Αὐξάνονται δ᾽ αἱ τρίχες καὶ [3] τεθνεώτων· Περὶ δὲ τὸ γένειον, τοῖς μὲν συμβαίνει καὶ τὴν ὑπήνην, καὶ τὸ γένειον δασὺ ἔχειν· Τοῖς δὲ ταῦτα μὲν λεῖα· τὰς σιαγόνας δὲ δασείας· [4] Γυνὴ δὲ τὰς ἐπὶ τῷ γενείῳ οὐ φύει τρίχας· [5] πλὴν ὀλίγαις ἐνίαις γίνονται, ὅταν τὰ καταμήνια στῇ· Αἱ μὲν

λακροὶ γίγνονται). & lib. de Nat. Pueri p. 146. ed. Lind. rationem reddere conatur.

1. Τρίχες. lib. II. de G. A. c. 6.

2. Αὐξάνονται. lib. III. H. A. c. II.

3. Τεθνεώτων. Verum hoc eſſe ex inſtituto multis oſtendit Garmannus in ſingulari Tractatu de Miraculis Mortuorum, mox ab initio operis, Lib. I. Tit. I. adde Thom. Bartholini Anat. ref. lib. III. c. I. & Jo. Rudolph. Camerarii Memorabil. Medic. Cent. VI. c. 47. p. 382. item Paræum, Schenckjum aliosque plures. *Trillerus.*

3. Τεθνεώτων Recentiores hoc negant. vide Ruyſchii Adverſ. Anatom. Decad. II. p. 46.

4. Γυνή. Edit. Morſii Γυνή. ſic quoque edit. Ariſtotelis Scaligeri & Caſauboni. Baſil. vero Γυνή.

5. πλὴν ὀλίγαις ἐνίαις γίνονται. Et hoc paradoxon ſingulare Phaëtuſæ Abderitanæ Pytheæ infelicis uxoris exemplum imprimis confirmat memoratum Hippocrati Lib. VI. Epidem. extremo ubi vid. Valleſium & alios: confirmat & Plinius lib. VII. c. 4. Aul. Gellius Lib. IX. c. 4 aliique Veterum. Sed plura ejusmodi fœminarum barbatarum exempla collegerunt Dalechampius & præſertim Harduinus ad dictum Plinii locum pag. 375. Tom I. Amatus Luſitanus Cent. II. Curat. 39. Bodinus in Dæmonomania, Lib. II. cap.

præcipuas abſumitur, ob ſenium, aut morbum. Imo etiam defunctis augentur pili. Mentum quod ſpectat, uſu venit, ut quibusdam ſuccreſcant pili, & in mento, & in maxilla. Aliis illud quidem glabrum eſt: maxillæ vero hirſutæ. Mulieri in mento pili haut erumpunt, niſi fortaſſis pauci admodum, quum menſtrua fuerint ſuppreſſa. Cæteri crines creſcunt, pro ratione ſingulorum; maxime in capite, poſt in barba. At qui

cap. 6. & in Comment. ad Oppian. Hieron. Mercurialis de Morb. Mul. Lib. IV. p 262. inprimis autem Thom. Bartholinus, cum in Anat. Ref. Lib. III. cap. 1. p. 454. tum & in Hiſt. Anat. Cent. 1. Hiſt. 42. & Caſp. a Reies, in Elyſ. Camp. Quæſt. LVII. p. 712. vid. & Obſerv. Phyſico-Med. Vratislav. immo nosmet ipſi Pariſiis & alibi olim inter perigrinandum aliquot fœminas barbatas vidimus. Sed &, ut id obiter hic adjiciam, Veneris & Cypriæ & Romanæ ſignum barbatum fuiſſe, commemorant præter alios, Suidas atque Heſychius, item Macrobius & ex his Gyraldus. Sed Heſychii locus ita vulgo valde depravatus circumfertur, in Ἀφροδίτου· ὁ δὲ τὰ περὶ Ἀμαθοῦντα γεγραφὼς παιάνιζον ἄνδρα τὴν Θεὸν ἐσχηματίσθαι ἐν Κύπρῳ λέγει· ubi ſane monſtrum vocis eſt τὸ παιάνιζον, unde Salmaſius emendat, σὺν πώγωνι, ὡς ἄνδρα. optime quidem de ſenſu reſtituendo; eo pejus vero de priſcis literarum veſtigiis ſervandis promeritus; quod evitare potuiſſet, ſi minore violentia & eodem ſenſu legiſſet, vel ὑπήνῃ, ὡς ἄνδρα, vel ὑπηνήτην ἄνδρα· Quare pace tanti Viri manium, mihi legendum potius videtur, ὁ δὲ τ. π. Α. γεγραφὼς παιανισμῷ, ἄνδρα τὴν Θεὸν ἐσχηματίσθαι. κ. τ. λ. vel, quod magis placet, & forte verum eſt, ὑπάνω ὡς ἄνδρα τὴν Θεὸν ἐσχηματίσθαι. Sic enim plane hanc Venerem de-

μὲν οὖν ἄλλαι τρίχες αὐξάνονται κατὰ λόγον, μάλιστα μὲν αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ, εἶτα [1] πώγωνι. Αἱ δ' ἐν ταῖς βλεφαρίσιν, οὐκ αὐξάνονται. [2] Ῥέουσι δ', ὅταν ἀφροδισιάζειν ἄρξωνται· καὶ μᾶλλον τοῖς μᾶλλον ἀφροδισιαστικοῖς.

ΚΕΦ. ΜΖ'.

[3] Μέγιστοι δὲ τῶν ὑμένων εἰσὶν, οἵτε περὶ τὸν [4] ἐγκέφαλον· ὧν ὁ περὶ τὸ ὀστοῦν [5] τὸ καλούμενον κρανίον, ἰσχυρότερος, καὶ παχύτερος [6] τῶν περὶ τὸν ἐγκέφαλον.

ΚΕΦ. ΜΗ'.

[7] Ἄνω δὲ τὸ τῆς κεφαλῆς ὀστοῦν, συνεχές ἐστι τοῖς ἐσχάτοις σφονδύλοις, ὃ καλεῖται κρα-

deſcribit Suidas, in Ἀφροδίτη, nempe γένειον ἔχουσαν, καὶ ἄνω ἄῤῥενα οὖσαν, τὰ δὲ κάτω θήλειαν, *barbatum* ſcilicet *mentum habentem*, & *ſuperna ſui parte marem*, *inferna autem fœminam exiſtentem.* Fuit & quum legerem, ὁ δὲ τὰ περὶ Ἀμαθοῦντα γεγραφὼς Πανύασις, ὡς ἄνδρα, κ. τ. λ. nempe Celebris ſatis apud Apollodorum, Euſtathium, Athenæum, Suidam & ipſum noſtrum Heſychium, Poëta eſt *Panyaſis*, qui de rebus Herculis & aliis myſticis commentis, elegantiſſima carmina ſcripſiſſe perhibetur, quæ tamen, quod dolendum, edax tempus nobis invidit. Sed nunc alteram conjecturam modo propoſitam magis mihi placere, ingenue profiteor. Verum me longius mira philologiæ dulcedo ardensque Heſychium juvan-

qui palpebris inhærent, nunquam augentur plus juſto. Defluunt vero hi, cum Venus coli cœpit: eoque impenſius, quo uſus veneris fuerit crebrior.

CAPUT XLVII.

Membranarum omnium maximæ illæ ſunt, quibus incingitur cerebrum: ex his altera, quæ oſſi Cranio ſuperius adnaſcitur, validior eſt & craſſior illis, quæ ſunt circum cerebrum.

CAPUT XLVIII.

Os capitis ſupremum eſt, atque continuum noviſſimis vertebris, diciturque Cranium

vandi ſtudium produxit, itaque impetrata prius, ut ſpes eſt, a Lectoribus, digreſſionis hujus noſtræ venia, jam ad propoſitum revertor. *Trillerus.*

1. Πώγωνι. Ariſtot. [ἐν] πώγωνι.

2. Ῥίνεσι. Mercurialis Var. Lect. lib. v. c. 9. p. m. 259.

3. Μέγιστοι lib. III. H. A. c. 13. Deſcribit hic autor noſter Pericranium, verum Ariſtoteles non de pericranio ſed de dura ac pia matre loquitur.

4. Ἐγκέφαλον. Ariſtot. addit δύο.

5. Τὸ καλύμμον κρανίον. Hæc ab Autore addita.

6. Τῶν. Ariſtot. τὸ Debuit autem autor noſter ſic mutare. Per τῶν intelligit duram ac piam matrem, Ariſtoteles vero per τὸ piam. vid. Scaliger ad h. l.

7. Ἄνω δὲ τὸ, lib. III. H. A. c. 7.

κρανίον· [1] Τὸ δὲ κρανίον ἅπαν ἀραιὸν ὀστοῦν, στρογγύλον, ἀσάρκῳ δέρματι περιεχόμενον. Ἔχει δὲ ῥαφὰς τρεῖς, εἰς ἓν συναπτούσας, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Ἤδη δ' [2] ὠμμένη ἐστὶ κεφαλὴ ἀνδρὸς, οὐδεμίαν ἔχουσα ῥαφήν. Εἰσὶ δὲ αἱ ῥαφαὶ, στεφανιαῖα, λαμβδοειδὴς, καὶ ὀβελιαῖα. [3] Καὶ ῥαφὰς δὲ πλείστας ἔχει περὶ τὴν κεφαλὴν ὁ ἄνθρωπος· ὅπως ὁ τόπος εὔπνους ᾖ· καὶ μᾶλλον ὁ πλείων ἐγκέφαλος. Ὑγραινόμενος γὰρ ἢ ξηραινόμενος, οὐ ποιήσει τὸ αὐτοῦ ἔργον, ὥστε νόσους καὶ παρανοίας ποιεῖ. Ὅταν δὲ τὸ ὀστοῦν πυκνὸν ἐστι, ὁ ἐγκέφαλος ἀσθενὴς οὐκ ἐκπνοῶν, ὡς ὑγρὸς ὢν τὴν φύσιν, τάχυ σήπεται. [4] Σύγκειται δ' ἡ κεφαλὴ οὐκ ἐκ τεσσάρων ὀστῶν, ἀλλ' [5] ἐξ ὀκτώ. Ἐστὶ δὲ δύο τούτων περὶ τὰ ὦτα, μικρὰ πρὸς τὰ λοιπά. Ἀπὸ δὲ τῆς κεφαλῆς αἱ σιαγόνες τείνουσιν ὀστᾶ. Ἐστὶ δὲ ὀστᾶ ταῦτα· τὸ ὀστοῦν κατὰ μέτωπον· ὀστᾶ δύο βρέγματος· ὀστοῦν κατ' ἰνίον· ὀστᾶ κροτάφων δύο· Πρὸς δὲ τούτοις τὸ ὀστοῦν σφηνοειδὲς· καὶ τὸ [6] ἠθμοειδές.

ΚΕΦ.

1. Τὸ δὲ. lib. 1. H. A. c. 7.

2. Ὠμμένη. Idem teſtatur Aratus apud Pollucem lib. II. c. IV. Segm. 38.

Ἤδη γὰρ πότ' ὄπωπα κυρήματα πολλὰ μετ' αὐτοὺς
Μεσσατίης κορυφῆς μούνῃ συνεερμένα γραμμῇ,
Πολλαὶ δ' ἀμφαφέες κεφαλαὶ πάγχυ ἀνθρώποισι.

Pro γραμμῇ Vertunianus legebat ῥαμμῇ notante Celeb. Lederlino, male ὡς ἔμοι-

um totum ſane os rarum eſt, rotundum: cute gracilenta obductum. Inſignitum eſt tribus ſuturis, coëuntibus ut plurimum uno puncto. Jam viſum etiam eſt caput viri ſine ulla ſutura. Suturæ hæ ſunt. Coronaria: lambdoides: & ſagittalis. Juncturas plurimas homo habet in capite: ſcilicet ut locus ſit perſpirabilis: eoque magis, quo majus cerebrum. Quoties enim ſupra modum vel humidius, vel ſiccius factum fuerit, haut poterit officio ſuo perſungi, ſed morbos deliriáque cauſabit. Si denſius fuerit cranium, quam par eſt, cerebrum redditum imbecillius, ineptumque ad probam exſpirationem, celeriter computret, tanquam natura ſua humidum. Conſtat caput non quatuor, ſed octo oſſibus, quorum duo circa aures exigua ſatis ſunt, reſpectu cæterorum. A capite maxillarum oſſa protenduntur. Sunt vero oſſa univerſum hæc. Os frontis: oſſa duo ſyncipitis: unumque occipitii: duo oſſa temporum. Inſuper oſſa cunei forme, & ſpongioſum.

ὥς μοιγε δοκεῖν.

3. Καὶ ῥαφάς. lib: II. de P. A. c. 7.

4. Σύγκει). lib. III. H. A. c. 7.

5. Ἐξ ὀκτώ. Ariſtot. ἴξ.

6. Ἠθμοειδὲς. Rufus Epheſ. lib. III. p. 67. μεταξὺ δὲ τούτων ἡ τοῦ μυκτῆρος ὑπεροχή, ἐν ᾗ τὸ ἠθμοειδὲς ὀστέον ὑπόκειται, πλείσταις κεχρημένον καταστρήσεσιν. Lindenius Med. Phyſiol. c. VIII. Art. XIV. p. 377. emendat τετρημένον & ſic quoque aliquando correxeram, forte tamen præ-

ΚΕΦ. ΜΘ'.

[1] Ὑμένες δὲ τὸν ἐγκέφαλον δύο περιέχουσιν· ὁ μὲν περὶ τὸ ὀστοῦν ἰσχυρότερος. ὁ δὲ περὶ αὐτὸν ἐγκέφαλον ἧττων ἐκείνου· [2] Μέγιστοι δὲ καὶ ἰσχυρότατοι τῶν ὑμένων οἵδε· καὶ οἱ περὶ τὴν καρδίαν· εὐλόγως· Ταῦτα γὰρ δεῖται πλείστης φυλακῆς· Ἡ μὲν γὰρ φυλακὴ περὶ τὰ κύρια· Ταῦτα δὲ κύρια μάλιστα τοῖς ζώοις· [3] Ἵνα δὲ καὶ ὁ ἐγκέφαλος τυγχάνῃ μετρίας θερμότητος. καὶ θρέψεως, τελευτῶσιν αἱ φλέβες, καὶ ἀρτηρίαι [4] εἰς τὴν μήνιγγα τὴν περὶ τὸν ἐγκέφαλον· [5] Ὁ δὲ ἐγκέφαλος οὐδεμίαν ἔχει ἐν αὐτῷ φλέβα· [6] Πρὸς δὲ τὸ τὴν θερμότητα μὴ βλάπτειν, ἀντὶ μὲν μεγάλων ὀλίγων, πυκναὶ καὶ λεπταὶ φλέβες περιέχουσιν [7] αὐτήν· Ἀντὶ δὲ πολλοῦ καὶ παχέος αἵματος, λεπτὸν καὶ καθαρόν.

ΚΕΦ.

ſtabit nihil mutare, tum quod hæc locutio Græcis ſit familiaris, tum quod ea aliquoties utatur Rufus. ſic lib. II. p. 59. ὑμένι καρ' ἑκάτερα πλατέσι κεχρημένην ἀραιώδεσι. & p. 60. κινήσει κεχρημένος τῇ ἀπὸ καρδίας. Vertit autem Laurembergius *ſpongioſum* malim cribroſum.

1. Ὑμένες. lib. I. H. A. c. 15.

2. Μέγιστοι. lib. III. de P. A. c. II.

3. Ἵνα δὲ. lib. II. de P. A.

Caput XLIX.

Cerebrum duæ membranæ inveſtiunt: altera valida apprime, oſſi adhærens: altera priori imbecillior, ipſum contingens cerebrum. Hæ ex omnibus membranis robuſtiſſimæ ſunt, quemadmodum & illæ, quæ cor circumdant: Idque optimo merito. Hæc enim duo membra cuſtodia tutiori opus habent, quæ partibus principibus ſuo jure debetur. Iſta vero ſunt e numero partium principum. Ut cerebrum moderato quoque calore potiretur, & nutritione, deveniunt venæ, arteriæque ad membranam inveſtientem cerebrum. Ipſum vero cerebrum venam nullam in ſe continet. Sed ne calor vehementior offenſioni eſſet, pro paucis amplisque venis, multæ frequentes atque exiles conceſſæ ſunt: proque copioſo & craſſo ſanguine, tenuis ſincerusque.

Ca-

A. c. 7.

4. Εἰς τὴν. lib. III. H. A. c. Hinc puto Pollux lib. II. c. IV. S. 44. hanc membranam dicit eſſe ἐρυθροτέραν, ut non opus ſit cum Jungermanno legere ἀρυτέραν.

5. Ὁ δὲ. lib. I. H. A. c. 16.

6. Πρὸς δὲ τὸ. lib. II. de P. A. c. 7.

7. Αὐτὴν. lege αὐτὸν ut recte apud Ariſtotelem.

ΚΕΦ. Ν'.

[1] Περὶ δὲ ἐγκεφάλου σχεδόν ἐστιν [2] ἐπόμενον εἰπεῖν· Δοκεῖ δ' ἐγκέφαλος [3] μυελὸς εἶναι· καὶ ἀρχὴ τοῦ μυελοῦ· διὰ τὸ συνεχῆ τὴν ῥαχῖτιν αὐτῷ ὁρᾶν μυελόν· Ἐστὶ [4] δ' οὔτε περίττωμα, ἀλλὰ τῶν συνεχῶν μορίων· καὶ ἴδιος ἡ φύσις· καὶ εὐλόγως τοιαύτη· [5] Ἄναιμος δ' ὅδε ἐγκέφαλος ἅπασι· καὶ θιγγανόμενος κατὰ φύσιν ψυχρός· [6] Ἔτι δὲ μᾶλλον μηδεμίαν ποιεῖ αἴσθησιν θιγγανόμενος· [7] Κατὰ μέγεθος δ' ὁμοίως ἔχει ἄνθρωπος πλεῖστον ἐγκέφαλον, καὶ ὑγρότατον· Διφυὴς δ' ἐν πᾶσίν ἐστιν ὁ ἐγκέφαλος, καὶ ἐπὶ τούτου ἡ καλουμένη παρεγκεφαλὶς, [8] ἑτέραν ἔχουσα τὴν μορφὴν, καὶ κατὰ τὴν ἁφὴν, καὶ κατὰ τὴν ὄψιν· Ἔχει δ' ἐν τῷ μέσῳ, ὁ τῶν πλείστων πᾶς, [9] κοιλίας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τρεῖς· [10] Ποιεῖ δὲ καὶ τὸν ὕπνον τοῖς ζώοις τοῦτο τὸ μόριον· Ἀλλὰ καὶ τὰ βρέγματα [11] τοῖς σώμασιν ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐστὶν, ὅσοις ἂν

1. Περὶ δὲ. lib. II. de P. A. c. 7.

2. Ἐπόμενον. Ariſtot. ἐχόμενον.

3. Μυελὸς. Contrarium ſtatuit Philoſophus, unde paulo aliter ibi legitur.

4. Δ'. Ariſtot. δὲ.

5. Ἄναιμος. lib. I. H. A. c. 16.

6. Ἔτι δὲ. lib. II. de P. A. c. 7.

7. Κατὰ μέγεθος. lib. I. H. A. c. 16.

8. Ἑτέραν. Ariſtoteles loc. cit. ἔχουσαν δὲ ἑτέραν ἔχουσα τὴν μορφὴν. Celeb. Lindenius Med. Phyſiol. c. VIII. p. 498.

CAPUT L.

De cerebro ipſo ſupereſt ut dicamus. Videtur cerebrum medulla quædam eſſe, atque origo medullæ, eo quod cernamus dorſi medullam cerebro eſſe continuam. Nec vero excrementum eſt, ſed e numero partium continuarum, & quæ ſui ſunt generis. Quam certe naturam optima ratione accepit. Cerebrum exſangue cunctis animalibus: & ad tactum frigidum per naturam. Præterea cum tangitur ſenſu omni deſtitutum videtur. Magnitudinem ejus ſi ſpectes, habet homo, proportione magnitudinis, cerebrum & ampliſſimum & humidiſſimum. Cerebrum omnium bipartitum eſt, poſtremoque illi conjungitur, quod vocant Cerebellum, diverſum ab eo tum tactu, tum ſpecie. In medio cerebro, ut plurimum, omnium animalium ſpectantur tres ventriculi. Etiam ſomnus ab hac parte excitatur animalibus. Sicuti &

408. illud ἴσχατον δὲ gloſſema eſſe ſuſpicatur, quam ſuſpicionem firmat noſter.

9. Κοιλίας. Ariſtot. κοῖλόν τι μικρὸν.

10. Ποιεῖ δὲ. lib. II. P. A. c. 7. Cæterum in ſequentibus, contrariam, iterum amplectitur ſententiam noſter, quod patebit ſi Philoſophum & noſtrum compares.

11. Τοῖς σώμαϲιν. Poſſet hic & τοῖς ὄμμαϲιν ſatis commodo legi; nihil tamen temere muto, imprimis quum ge-

ἂν ἢ τὰ περὶ τὸν ἐγκέφαλον ψυχρότερα τῆς ἐμμέτρου κράσεως. Τὸ γὰρ περίττωμα ψυχόμενον, διὰ τὴν τοῦ τόπου δύναμιν, ῥεύματα ποιεῖ φλέγματος, καὶ ἰχῶρος. Δεῖ δὲ λαβεῖν, [1] ὡς μεγάλῳ παρεικάζοντα μικρὸν, ὁμοίως συμβαίνειν, ὥσπερ τὴν τῶν ὑετῶν γένεσιν. Ὑπάρχει δ' ἐν τοῖς ζώοις, πρὸς τὴν τῆς φύσεως ὅλης σωτηρίαν, καὶ τὰς αἰσθήσεις, καὶ τὰς κινήσεις. Φορτικῶς δὲ πιθεῖσί τινες, ὅτι πρὸς [2] τὸν τῆς καρδίας τόπον, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ θερμότητα, μεμηχάνηται τὸν ἐγκέφαλον ἡ φύσις, διὰ τὸ εὔκρατον ποιεῖν τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ ζέσιν. [3] Ἀλλ' εἴπερ ἐμψύξεως ἕνεκα μόνης ἐγεγένητο, καθάπερ τινα [4] σπόγγον ὑγρὸν, καὶ ἀδιάπλαστον ἐχρῆν εἶναι, μηδεμίαν ἔχοντα τεχνικωτέραν κατασκευήν. Ἀλλά γε διὰ τὸ μῆκος τῆς ἀποστάσεως, καὶ τὸ πλῆθος, καὶ τὴν πυκνότητα τῶν περιαπτόντων σωμάτων, ἀδύνατον τοῦτο τὸ σπλάγ-

χνον

generale σώματα, etiam includat, ut notum, ſpeciale ὄμματα, quare hoc monuiſſe ſufficiat. *Trillerus.*

1. Ὡς μεγάλῳ παρεικάζοντα μικρόν. *Si parva licet componere magnis*, ut ait Virgilius, notiſſimo loquendi modo proverbiali. *Trillerus.*

1. Ὡς μεγάλῳ. Eandem locutionem uſurpat Ariſtoteles, lib. I. H. A. c. 5. ὡς μικρὸν εἰκάζειν μεγάλῳ.

2. Τὸν τῆς καρδίας τόπον. Ἄτοπον mihi omnino hic videtur τὸ τόπον; quare mallem legere τόνον aut πόνον, ſenſu liquido & eleganti. Frequentiſſimam autem in veteribus libris eſſe confuſionem inter πόνον, τόνον, & τόπον, ad Hippocratem pro-

& fluxiones ex capite oriuntur iis corporibus, quibus cerebrum frigidius eſt, quam naturalis illius temperies requirit. Etenim excrementum refrigeratum nimis, ob vim inſitam hujus partis, excitat fluxus pituitoſos & ſeroſos. Quod ipſum concipiendum eſt non ſecus evenire, ſi parvis componere magna liceret, atque in imbrum generatione. Datum eſt cerebrum animalibus ad naturæ totius incolumitatem, ad ſenſuum actiones & motiones. Præpoſtere nonnulli ſtatuunt, adverſus cordis ſedem, caloremque in eo prædominantem, efformatum eſſe a Natura cerebrum: Scilicet ut adtemperaret immodicum cordis fervorem. Verum ſi ſolius refrigerii gratia extitiſſet, utique velut ſpongia quædam deſes, formæque expers debuiſſet fieri, nulla artificioſiori ſtructura præditum. Ob maximam quoque intercapedinem, atque ob co-

proxime docebimus diſtinctius. *Trillerus.*

2. Τὸν τῆς καρδίας τόπον. Si fas eſt, a Viro Celeberrimo recedere, liceat mihi hic diſſentire. Nihil enim mutarem, cum hæc lectio commode explicari queat & eandem ſervet Ariſtoteles; præterea hac locutione non ſemel utitur Philoſophus & ex eo noſter: ſic dixit c. 25. Τὰ μὲ πρὸς τῇ ὀσφύϊ ἔχει, περὶ τὸν τῶν νεφρῶν τόπον. & c. 36. Τούτου δ' αἴτιον, ὅτι ὁ διορισμοῦ χάριν ἐστὶ, τοῦ τε περὶ τὴν καρδίαν τόπου, καὶ τοῦ πνεύμονος.

3. Ἀλλ' ἅπερ. Reliqua hujus capitis in libris Ariſtotelis nondum reperire potui.

4. Σπόγγον ἀργόν. Malim hic,

χνον διαπέμπειν τὴν ψύξιν· Εἰ δὲ μὴ δεῖται βοηθείας ἡ καρδία εἰς τὴν κατάψυξιν, μακρῷ βέλτιον ἦν ἐκ τοῦ πνεύμονος αὐτὴν ἐκπορίζεσθαι λέγειν· Πῶς δὲ ὁ μὲν ἐγκέφαλος ἐμψύχειν ἱκανός ἐστι τὴν καρδίαν, ἡ καρδία δ' οὐ πολὺ μᾶλλον ἐκθερμαίνειν τὸν ἐγκέφαλον ὑπερκείμενον, ἐπεί γε παντὶ θερμῷ πρὸς τὸ μετέωρον ἡ ὁρμή;

ΚΕΦ. ΝΑ΄.

Ἔστι δὲ ὁ ἐγκέφαλος ἀρχὴ τοῦ μυελοῦ νωταίου· [1] Δεῖ δὲ αὐτὸν εἶναι συνεχῆ, καὶ διήκειν διὰ πάσης τῆς ῥάχεως, διῃρημένης κατὰ τοὺς σπονδύλους· Τὸ δὲ νεύρων πλῆθος ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ τοῦ μυελοῦ· Ἀπὸ τούτων δὲ αἱ αἰσθήσεις, καὶ κινήσεις· [2] Περαίνονται δὲ διὰ τοῦ ἕλκειν, καὶ ἀνιέναι· [3] Ὑγρότης δὲ περὶ ταῦτα μυξώδης γίνεται, καὶ λευκὴ καὶ κολλώδης· Πλεῖστα δ' ἐστὶ νεῦρα περὶ [4] ὅλον τὸ σῶμα· Οὐ λαμβάνει δὲ οὐδὲ νάρκη, ὅπου μὴ νεῦρόν ἐστι τοῦ σώματος.

ΚΕΦ.

hic, ſi liceat, ἀραιὸν, proprio & ſignato ſpongiæ epitheto, ut notum, quanquam & ἀργὸν hic non plane eſt ἀργὸν; ſed potius ἐνεργητικόν. Igitur hoc Lectoris arbitrio unice ſit permisſum. Hæc enim levia ſunt, quibus diutius immorari, nefas ducimus. *Trillerus.*

I

copiam & ubertatem interpoſitarum partium, haut quaquam fieri poteſt, ut hoc viſcus refrigerium ullum de ſe ſuppeditet. Quodſi auxilio cor indiget ad refrigerationem, longe melius eſſet dicere, ex pulmonibus ipſam ſuppeditari. Denique qua ratione cerebrum cordi refrigerando ſatis eſſe poteſt, cor autem non multo magis cerebrum ſupra ſe poſitum calefaciet, cum calor omnis feratur in ſublime?

Caput LI.

Cerebrum origo eſt ſpinalis medullæ. Hanc continuam eſſe oportet, porrectam per ſpinæ totius longitudinem, quæ ex multis oſſibus vertebratis orbiculatim componitur. Nervorum etiam cohors, e cerebro medullaque dependet: qui & ſenſuum & motus organa ſunt: & imprimis efficiunt intenſionem & remiſſionem. Humor in nervis mucori ſimilis, albidus, ac glutinoſus conſiſtit. Nervis plurimis totum corpus abundat. Pars corporis nulla ſtupore tentatur, quæ nervo caret.

Ca-

1. Δεῖ δὴ. lib. 2. de P. A. c. 6.

2. Περαίνονται. lib. III. de P. A. c. 4.

3. Ὑγρότης. lib. 3. H. A. c. 5.

4. Ὅλον τὸ σῶμα. Ariſtot. περὶ τοὺς πόδας, καὶ τὰς χεῖρας, καὶ ὠμοπλάτας, καὶ περὶ τὸν αὐχένα, καὶ τοὺς βραχίονας.

P

ΚΕΦ. ΝΒʹ.

¹ Τὸ δὲ πρόσωπον ἐπὶ μόνου τῶν ἄλλων ζώων ἀνθρώπου· ² Βοὸς γὰρ οὐ λέγεται πρόσωπον·

1. Τὸ δὲ πρόσωπον. lib. I. H. A c. 8. & 9. conf. Pollux lib. II. c. IV. Segm. 46. unde autem πρόσωπον dicatur docet Ariſtoteles lib. III. de P. A. c. I. in fine.

2. Βοὸς γὰρ οὐ λέγεται). Hoc ex Ariſtotele hauſit Noſter, ut & Pollux lib. II. Onomaſt. cap. 4. Segm. 47. πρόσωπον, ὃ μόνον ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων οὕτω καλοῦμεν· ἐπὶ γὰρ τῶν ζώων, προβολή. Verum hæc ſententia non ſane ex omni parte ita vera, ut non innumera fere in contrarium exempla produci poſſint, ex quibus liquido conſtet, πρόσωπον etiam frequentiſſime animalibus brutis ab optimis tributum fuiſſe Auctoribus. Sic apud ſolum Oppianum, nullum fere generoſum & viribus corporeque præſtans occurrit animal, cui non adſcripta fuerint πρόσωπα, aut, quod idem eſt προσώπατα. En tibi ex permultis exemplis pauca quædam, γεύματος ſaltim χάριν. Ita Lib. II. Cyneget. 448. de feris Orygibus:

> Μύνοις ἀμφὶ πρόσωπα μελαινομένῃσι παρειαῖς.

Et Lib. III. Cyneget. 38. de intrepidis Leonibus:

> Σμερδαλέος δὲ πρόσωπα, καὶ αὐχένα - - -

Ibidem ℣. 91. de acutis Lyncibus:

> - - - προσώπατα δ' ἀμφοτέροισι
> Φαιδρὰ πέλει - - - - - -

Et ibidem ℣. 351. de pictis & virgatis Tigribus:

> Τοῖα περὶ σωμάτεσσι προσώπατα κ. τ. λ.

Sed hæc ſatis ex Oppiano:

CAPUT LII.

Facies ſoli ineſt homini inter omnia animalia. Nec enim bovis faciem dicere ſolemus.

no: plura quærat, cui vacat, nec dubitet, quin longe plura jam allegatis loca paſſim inventurus ſit. Sed & Athenæus dixit Lib. niſi fallor, VII. τὰ τῶν ἰχθύων πρόσωπα: & apud Ælianum Lib. I. de Nat. Animal. cap. 24. infauſta & infamis Noctua dicitur ἄλλην ἰδίαν προσώπου φέρουσα, apud quem & in hunc ſenſum plura paſſim occurrunt: Phlegonti quoque Tralliano, de Rebus Mirab. cap. XXXIV. deformis Hippocentaurus narratur, τὸ μὲν πρόσωπον ἀγελαιότερον τοῦ ἀνθρωπίνου ἔχων, & Horapollo Lib. I. Hieroglyph. cap. 17. Leoni tribuit πρόσωπον στρογγύλον: immo ipſe adeo Ariſtoteles ſui quaſi oblitus, ita ſcribere haud dubitavit, Lib. IV. de Generat. Animal. cap. 3. pag. 1121. ἄλλου ζώου καὶ σατύρου φαίνεται τὸ πρόσωπον; nec dubito, plura in hanc rem loca apud ipſum inveniri, ſi quis ſtudioſe inquirere velit, quod nobis jam per temporis anguſtiam negatum. Quo & inprimis pertinet illud verſionis Græcæ LXX. Interp. Ezech. I. 10. Πρόσωπον ἀνθρώπου, πρόσωπον τοῦ λέοντος, πρόσωπον μόσχου, καὶ πρόσωπον ἀετοῦ. ſicut & in Apocalypſi Joannea, occurrunt πρόσωπα ἀκρίδων. unde nunc nullum plane reſtat dubium æque commode dici quoque poſſe βοὸς πρόσωπον, quod noſter tamen Auctor cum ſuo Magiſtro, negabat. Præterea formata ἀπὸ τοῦ προσώπου compoſita, ut Grammaticis loqui placet, liquido, me ſane judice, oſtendunt, brutis quoque animalibus haud denegata fuiſſe πρόσωπα: Ita v. g. κελοπρόσωπος, apud Herodotum & Lucianum, ταυροπρόσωπος, apud Plutarchum & Diodorum. ſic

πον· Προσώπου δὲ, τὸ μὲν ὑπὸ τὸ βρέγμα μεταξὺ τῶν ὀμμάτων, μέτωπον· Ὑπὸ δὲ τῷ μετώπῳ ὀφρύες διφυεῖς, ὑφ᾽ αἷς ὀφθαλμοί· Οὗτοι κατὰ φύσιν δύο· Τούτων μέρη ἑκατέρου βλέφαρα, τὸ ἄνω καὶ κάτω· [1] Τῆς δὲ σωτηρίας χάριν, τὰ βλέφαρα· Καὶ διὰ τοῦτο [2] σκαρδαμύζει τε πάντα, καὶ μάλιστ᾽ ἄνθρωπος· Πάντα μὲν ὅπως τὰ προσπίπτοντα τοῖς βλεφάροις κωλύωσι· [3] Τούτων τρίχες ἔσχατοι, βλεφαρίδες· Κοινὸν δὲ τοῦ βλεφαρίδος μέρος, τοῦ ἄνω καὶ κάτω, κανθοί· Δύο μὲν πρὸς τῇ ῥινὶ, δύο δὲ πρὸς τοῖς κροτάφοις.

ΚΕΦ. ΝΓ'.

1 Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ δύο κατὰ φύσιν, συντεταγμένοι ἐκ μυῶν καὶ πιμελῆς, καὶ χιτώνων,

κυνοπρόσωπος, apud Ælianum de Nat. Anim. χοιροπρόσωπος, apud Joſephum, niſi fallor: ita & ὀνοπρόσωπος, μυοπρόσωπος, τραγοπρόσωπος, ἱπποπρόσωπος, & infinita alia ad hanc normam efformata, quæ cuivis ex Lexicis nota ſunt. Nempe τὸ πρόσωπον Græcis longe latius patet, ac *Vultus* Latinis: Eſt enim πρόσωπον, ut notum, non ſolum vultus, aut facies; ſed etiam ſpecies, ſuperficies, eminentia, frontiſpicium, ut ſic dicam, decus, perſona, larva, hiſtrio, ut alia jam taceam; unde ea vox, utpote maxime πολύτιμος, ſoli homini competere haud potuit, ut Ariſtoteles tamen opinabatur, quem poſtea alii plures incaute ſequuti ſunt. Sed manum tandem de tabula. Hæc autem præter

mo-

mus. Faciei illa pars, quæ ſub ſincipite oculos & ſinciput interjacet, frons dicitur. Sub fronte, duo ſupercilia, quibus oculi ſubjacent: qui etiam ex natura gemini: eorumque partes, ſuperius inferiusque obtegentes, palpebræ. Palpebræ ſunt in gratiam cuſtodiæ & ſalutis. Ideoque omnia connivent, & maxime homo. Omnia, inquam, ut quæ incidunt, prohibere palpebris poſſint. Pilos qui extremo eorum ambitui adhærent, cilium nominamus. Pars communis, ſuperioris inferiorisque palpebræ, Angulus eſt. Gemini in utroque oculo anguli: alter ad naſum, alter prope tempora.

Caput LIII.

Oculi bini ſunt, legitimo naturæ officio, compoſiti ex muſculis, pinguedine, tuni-

morem alias noſtrum, paulo diligentius fuſiusque perſequi libuit, quia vetus præjudicium ex mera philautia, ut videtur, prognatum, ſecus labefactari ac eradicari haud potuit, niſi adductis in contrarium plurimis exemplis liquidis & teſtimoniis validis, ex optimis quibusvis auctoribus appoſite, niſi me fallit opinio, huc productis, ut omnis dubitationi anſa ſic ſemel ſimulque præcideretur. *Trillerus*.

1. Τῆς δὲ. lib. II. de P. A. c. 13.

2. Σκαρδαμύξει. Sic quoque edit. Ariſtotelis Caſauboni, Baſil. Eraſmi bene σκαρδαμύσσει.

3. Τούτων. lib. I. H. A. c. 9. pro τούτων Ariſtot. τούτου.

4. Οἱ δὲ. lib. I. H. A.

νων, καὶ ὑγρότητος. Οἱ μὲν μύες πρὸς κίνησιν. [1] Ἐστὶ γὰρ εὐκινητότατον ὁ ὀφθαλμός. Ἡ δὲ πιμελὴ πρὸς φυλακήν. [2] διὸ καὶ ὁ ὀφθαλμὸς μόνον τοῦ σώματος οὐ ῥιγοῖ, ὅτι πίων ἐστίν. Τὰ δὲ τοῦ ὀφθαλμοῦ δέρματα ἕξ ἐστί, τὸ ἐπιπεφυκὸς ἢ λευκόν· τὸ κερατοειδές· τὸ ῥαγοειδὲς, ἢ τὸ μέλαν· τὸ ἀραχνοειδές· τὸ ὑαλοειδὲς, καὶ τὸ ἀμφιβληστροειδές. [3] Ὀφθαλμοῦ δὲ τὸ μὲν λευκὸν ὅμοιον, ὡς ἐπιτοπολὺ, [4] πᾶσιν. Τὸ δὲ καλούμενον μέλαν διαφέρει. Τοῖς μὲν γὰρ ἐστὶ μέλαν, τοῖς δὲ σφόδρα γλαυκὸν, τοῖς δὲ χαροπόν. Ἐνίοις δὲ αἰγωπόν. Τοῦτο πρὸς ὀξύτητα ὄψεως κράτιστον. Μόνον δὲ [5] μάλιστα τῶν ζώων ἄνθρωπος πολύχρους τὰ ὄμματά ἐστι. Τῶν δ' ἄλλων ἓν εἶδος. Ἐν δὲ τοῖς δέρμασιν εἰσὶν ὑγρότητες τρεῖς, οἷον, τὸ ὑγρὸν λεπτὸν, κατὰ τὴν κόρην, τὸ καλούμενον ὑδατοειδές· καὶ τὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ διαφανὲς κρυσταλλοειδές· καὶ τὸ ὑαλοειδές.

ΚΕΦ. ΝΔ'.

[6] Ἐστὶ δὴ κεφαλῆς μόριον, [7] δι' οὗ ἀκούει, τὸ οὖς. Ὠτὸς δὲ μέρος τὸ μὲν ἀνώνυμον, τὸ

δὲ

c. 9. De viſu autem ſic canit Bernardus Sylveſtris libr. de Univerſit.

- - - - - - ſenſus alios obfuſcat honore
Viſus, & in ſolo lumine totus homo eſt
Quærenti, Empedocles, quid viveret, inquit, ut aſtra
Inſpiciam; cœlum ſubtrahe, nullus ero.

I.

nicis, humoribus. Muſculi motioni ſerviunt. Oculi enim maxime ſunt mobiles. Pinguedo eſt propter cuſtodiam: quam ob cauſam ſoli oculi inter corporis partes non rigent: quia opimi. Oculorum tunicæ ſex numerantur: adnata, ſeu albumoculi: Cornea: uvea, ſeu nigrum oculi: aranea: vitrea: & reticularis. Candidum oculi, ut plurimum in omnibus conſimile eſt: ſed quod nigrum dicitur, non eſt uniusmodi. Nonnullis atrum: aliis apprime cæſium: quibusdam fulvum: quibusdam caprinum: Hoc ad cernendi claritatem optimum. Inter animalia ſolus homo variegato oculorum colore notatur, quum cæterorum una ſit & ſimplex ſpecies in ſuo genere. Porro intra oculorum tunicas continentur humores tres: hi ſcilicet: Tenuis, qui & aqueus dicitur, prope pupillam: Pellucidum oculi, ſeu chryſtallinus humor: & vitreus.

CAPUT LIV.

Pars capitis, qua audimus, Auris eſt. Auris pars altera nomine caret; altera fibra dici-

1. Ἐςὶ γὰρ. Problem. Sect. VII. 8.

2. Διὸ καὶ. Probl. Sect. XXXI. Probl. 23.

3. Ὀφθαλμοῦ. lib. 1. H. A. c. 10.

4. Πάντων. Ariſtot. πάντη.

5. Μάλιςα. Ariſtot. μάλιςα, ἢ μᾶλλον τῶν ζώων ἄ.

6. Ἐςὶ δή. lib. 1. H. A. c. 11.

7. Δι' οὗ ἀκούει. Ariſt. addit ἄπνουν. Scaliger autem comment. ad h. l. *caput*, inquit, *opor-*

δὲ [1] λοβός. Ὅλον δὲ ἐκ χόνδρου, καὶ σαρκὸς σύγκειται. Εἴσω δὲ τὴν μὲν φύσιν ἔχει, οἷον οἱ στρόμβοι. Τὸ δὲ ἔσχατον ὅ,τι οὖν ὅμοιον τῷ ὠτὶ, εἰς ὃ, ὥσπερ ἀγγεῖον ἔσχατον ἀφικνεῖται ὁ ψόφος. Ἀκίνητον δὲ τὸ οὖς ἄνθρωπος ἔχει, [2] μόνος τῶν ἐχόντων τοῦτο τὸ μόριον. Κεῖνται δὲ τὰ ὦτα, ἐπὶ τῆς αὐτῆς περιφερείας τοῖς ὀφθαλμοῖς. [3] Ἀκούει γὰρ οὐ μόνον κατ' εὐθυωρίαν, ἀλλὰ πάντοθεν. Τὸ δὲ τῆς ἀκοῆς αἰσθητήριον ἀέρος [4] πλῆρες εἶναί φαμεν. Πάλιν δ' ἐκ τῶν ὤτων πόρος εἰς τοὔπισθεν συνάπτει. Ἔχουσι δὲ αἱ τοῦ ὠτὸς ἕλικαι μήνιγγά τινα, πρὸς τῇ ἀκοῇ, λεπτὴν [5] ὥσπερ ἀράχνιον. [1] Ὠ-

oportet intelligas. male, me quidem judice; malim ſubintelligere τὰ ζῶα. Hiſce autem laudibus auditum extollit Bernardus Sylveſter libr. de Univerſit.

Quicquid Roma legit, quicquid ſtuduiſtis Athenæ,
Quicquid Caldei dogmatis Indus habet.
Quicquid Ariſtoteles divino pectore ſenſit,
Cumque Platoniſtis, Pythagorea cohors.
Quicquid elenchos arguto diſputat ore
Gallus, & in medica jactitat arte Ligur.
Ceſſit ab auditu, docilis prudensque periret
Litera, ſi ſurdus auribus eſſet homo.

1. Λοβός. Hunc locum reſpicit Rufus Epheſ. lib. I. p. 26. Λοβὸς δὲ τὸ ἐκκρεμὲς, ὅπερ καὶ μόνον Ἀριστοτέλης φησὶ τοῦ ὠτὸς ὀνομάζεσθαι, τὰ δὲ ἄλλα ἀνώνυμα εἶναι. & Pollux lib. II. c. IV. Segm. 89.

2. Μόνος. Simiam addit Nemeſius de Nat. Hom. c. 10. p. 90. Μόνος δὲ ὁ ἄνθρωπος καὶ πίθηκος οὐ κινοῦσι τὰ ὦτα, τῶν ἄλλων πάντων ζώων τῶν ἐχόντων ὦτα κινούντων αὐτά.

3. Ἀκούει. lib. II. de P. A.

citur. Componitur tota ex cartilagine ac carne. Interiori parte ſimilis eſt auris cochleæ cujusdam anfractui. Extremum ejus, adeoque terminus eſt os, forma auri æmulum, in quod tanquam noviſſimum vaſculum ſonus deſinit. Aures homo immobiles accepit, ſolus inter animalia aurita. Sitæ ſunt in eadem, qua oculi; circumferentia. Audimus enim non modo per directum: ſed & undique. Hoc ipſum auditus organon, profitemur aëre plenum eſſe. Ulterius meatus quidam ab auribus in occiput pergit. Sed & in aurium anfractibus membrana quædam aut pellicula reperitur tenuiſſima adin-

A. c. 10.

4. Πλῆρες. Omittit Ariſtoteles, ante autem dixerat, τὸ γὰρ κενὸν καλούμενον ἀέρος πλῆρές ἐστι.

5. Ὥσπερ ἀράχνιον. En elegantem perſpicuamque membranæ Tympani deſcriptionem. Sed & Hippocrates ipſe eam jam venuſte depinxerat. Lib. de princip. aut Carn. p. 121. Τὸ δέρμα τὸ πρὸς τῇ ἀκοῇ, πρὸς τῷ ὀστέῳ τῷ σκληρῷ, λεπτότατόν ἐστιν ὥσπερ ἀράχνιον, καὶ ξηρότατον ἠχεῖ μάλιστα. Quum igitur ſubtiliſſima hæc membrana, inventu facilis non ſit, quia in abſtruſo adyto, auri internæ eſt oppanſa, ut Anatomicis notum, atque hinc acuta & accurata diligentia, atque delicata & ſuſpenſa manu, quæri & inveniri debeat; hinc nemo non colligere liquido poteſt, ſtudium Anatomicum priſcis Medicis longe diligentius olim excultum fuiſſe, ac quidam noſtra tempeſtate Eruditi perperam opinantur, quod ex inſtituto refellere animus eſt, debita tamen cum modeſtia, in noſtris ad Hippocratem Commentariis ad prelum fere paratis, ſi vi-

[1] Ὅσοις δὲ τὰ ὦτα μακρὰ καὶ ἀπογειωσωμένα πόῤῥωθεν, καὶ ὅσα τὴν ἕλικην μακρὰν, ταῦτα ἐκ πολλοῦ λαμβάνοντα τὴν κίνησιν, ἀποδίδωσι πρὸς τὸ αἰσθητήριον· [2] Χασμώμενοι δὲ, καὶ ἐκπνέοντες, ἧττον ἀκούουσιν ἢ εἰσπνέοντες, διὰ τὸ ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ μορίῳ, τὴν πελευτὴν τοῦ αἰσθητηρίου εἶναι, τοῦ τῆς ἀκοῆς.

ΚΕΦ. ΝΕ΄.

[3] Ἔτι προσώπου μέρος τὸ μὲν ὂν τῷ πνεύματι πόρος, ῥίς· Καὶ γὰρ ἀναπνεῖ καὶ ἐκπνεῖ ταύτῃ, καὶ ὁ πταρμὸς διὰ ταύτης γίνεται πνεύματος ἀθρόου ἔξοδος· Ἡ δὲ ὄσφρησις γίνεται διὰ τούτου τοῦ μέρους· Αὕτη δ' ἐστὶν ἡ αἴσθησις ὀσμῆς· [4] Εὐκίνητος ὁ μυκτήρ· Μέρος δ' αὐτοῦ, τὸ μὲν διάφραγμα, χόνδρος· τὸ δ' ὀχέτευμα, κενόν. Ἐστὶ γὰρ ὁ μυκτὴρ διχότομος· [5] Τὸ δὲ τῆς ὀσφρήσεως αἰσθητήριον, μεταξὺ τῶν ὀμμάτων· εὐλόγως· Διπλοῦν μὲν γὰρ ἐστὶν [6] ἕκαστον· Ἐπὶ [7] μὲν τῆς ἀφῆς τοῦτ' ἄδηλον,

[1] καὶ

vitam & otium indulſerit amplius benignum Numen, ex cujus nutu humana pendent. *Trillerus.*

1. Ὅσοις δὲ. lib. v. de G. A. c. 2.

2. Χασμώμενοι. Conf. Caſsii Quæſt. Medic. c. 20.

3. Ἔτι προσώπου. lib. 1. H. A. c. 11. Emendemus hic Nemeſium de Nat. Hom. c. 28. p. 120. εἶτα τὸ σῶμα καὶ ἡ ῥίς· δι' ἀμφοτέρων γὰρ ἕλκομεν ἔξωθεν τὸν ἀέρα.

Su-

inſtar aranearum telæ, auditioni ſubſerviens. Quibus aures ſunt longiores, & imbricatæ quaſi grundis, intusque anfractu longiore intortæ, ea eminus motum excipiunt, redduntque ad ſenſorium: ideoque audiunt liquidius. Oſcitantes aut efflantes ſpiritum minus quam inſpirantes audiunt: quia extremum ſenſorii auditus ad partem ſpiritalem terminatur.

CAPUT LV.

Pars etiam faciei naſus eſt, ſpiritui præbens viam. Naſo enim & inſpiramus & exſpiramus: naſoque ſternutationem ſolemus agere, quæ eſt frequens ſpiritus eruptio. Præterea etiam olfactus naſo expeditur, ſenſus ſcilicet odoris. Nares vero mobiles ſunt: quarum pars media, quæ eſt quaſi interſeptum, cartilago; meatus vero utrinque, inane. Bipartita enim eſt naris diſtinctio. Olfactus ſenſorium optima ratione inter oculos collocatum fuit. Gemina enim eſt ſedes quoque ſenſoria; quod in Tactu qui-

Suſpicor Nemeſium ſcripſiſſe τὸ ἔξωθεν ἀέρα. ſic noſter ex Ariſtotele c. 41. τὸ ἀέρα τὸν θύραθεν dixit.

4. Εὐκίνητος ὁ μυκτήρ. Ariſtoteles ἀκίνητος δ' ὁ μυκτήρ. recte.

5. Τὰ δὲ τ. lib. II. de P. A. c. 10.

6. Ἕκαστον. addit Ariſtot. αἰσθητηρίων.

7. Μὲν. Ariſtot. μὲν οὖν.

[1] καὶ ἐπὶ τῆς γεύσεως· Ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων αἰσθητηρίων φανερῶς ἐστιν ἡ αἴσθησις διμερής· [a]Ὦτά τε γὰρ δύο, καὶ ὄμματα, καὶ ἡ τῶν μυκτήρων δύναμις διφυής ἐστιν· Ἄλλον δὲ τρόπον [2] κειμένη, καὶ διεσπασμένη καθάπερ ἡ ἀκοή, οὐκ ἂν ἐποίει τὸ αὑτῆς ἔργον· Διὰ γὰρ τῆς ἀναπνοῆς, ἡ ὄσφρησις· Διόπερ ἐπὶ μέσον τῶν τριῶν αἰσθητηρίων συνήγαγεν ἡ φύσις τοὺς μυκτῆρας, οἷον ἐπὶ στάθμην θεῖσα μίαν.

ΚΕΦ. Νϛʹ.

[3] Ἔτι σιαγόνες δύο· Τούτων, [4]τὸ πρόσθιον, γένειον· τὸ δ' ὀπίσθιον, γένυς· Κινεῖ δὲ πάντα τὰ ζῷα τὴν κάτωθεν γένυν, πλὴν τοῦ [5] κροκοδείλου· Μετὰ δὲ τὴν ῥῖνα χείλη δύο, σὰρξ εὐκίνητος· [6] Οἱ δὲ ἄνθρωποι μαλακὰ ἔχουσι, καὶ σαρκώδη τὰ χείλη, καὶ δυνάμενα χωρίζεσθαι, φυλακῆς τε ἕνεκα τῶν ὀδόντων, καὶ μᾶλλον ἔτι διὰ τὸ εὖ· Πρὸς γὰρ τὸ χρῆ-

1. Καὶ ἐπὶ τῆς γεύσεως. Nemeſius de Nat. Hom. c. VIII. p. 85. Ἕκαστον μὲν τῶν ἄλλων αἰσθητηρίων διπλοῦν ὁ δημιουργὸς κατασκευάσας καὶ τόπῳ τινὶ καὶ μορίῳ τοῦ σώματος περιέγραψε· καὶ γὰρ ὀφθαλμοὺς δύο καὶ ὦτα β', καὶ δύο πόρους τῆς αἰσθήσεως ἐν τῇ ῥινὶ πεποίηκε, καὶ γλώττας δὲ β' πᾶσι τοῖς ζώοις ἐνέφυσεν, ἀλλὰ τὰς μὲν διῃρημένας, ὡς τοῖς ὄφεσι· τὰς δὲ συνημμένας καὶ συνηνωμένας, ὡς τοῖς ἀνθρώποις.

2. Κειμένη καὶ διεσπασμένη. Ita & Ariſtoteles, nec ſenſus ineptus: Neſcio ergo, an legendum hic ſit διεσκεδασμένη, ſenſu æque commodo; Lectores igitur arbitrentur. Frequentem autem eſſe confuſionem apud Veteres, inter διασπας-

quidem non tam evidens eſt, ut nec in guſtatu: At in cæteris ſentiendi membris liquidius patet geminum eſſe ſenſum. Geminæ enim aures: gemini oculi: gemina narium virtus: quæ ſi aliter ſita diſtractaque foret, uti aures, non poſſet probe ſuo fungi officio. Fit enim per inſpirationem olfactio. Quapropter in medio trium ſenſuum nares natura conſtituit, quaſi per normam quandam diſpoſitas.

CAPUT LVI.

Porro maxillæ duæ ſunt, quarum pars prior mentum; poſterior, mandibula. Maxilla inferior mobilis eſt animalibus omnibus, crocodilo excepto. Mox a naſo ſunt labra gemina: caro permobilis. Homines vero labia mollia, carnoſa, quæque ſeparari facile poſſunt, acceperunt: non tantum ob tutelam dentium, ſed etiam ut melius illis eſſet. Inſerviunt ſiquidem ad

προσθιον & διαστημάτιον, a doctis pridem eſt notatum, & aliquot Heſychii exemplis hic confirmari poſſet, ſi otium ad hæc talia nobis nunc ſupereſſet. *Trillerus.*

3. Ἔτι σιαγόνες. lib. I. H. A. c. II.

4. Τὸ πρόσθιον. Sic quoque legitur apud Philoſophum, forte tamen legend. τὸ μὲ πρόσθιον.

5. Κροκοδείλυ. Antigonus Caryſtius Hiſt. Mirab. c. 171. p. 65. Πάντα τὰ ζῶα κινεῖν τὴν κάτω σιαγόνα, πλὴν τοῦ ποταμίου κροκοδείλου· τοῦτον δὲ μόνον, τὴν ἄνω. Addunt nonnulli Pſittacum & Phœnicopterum.

6. Οἱ δὲ. lib. II. de P. A.

χρῆσθαι τῷ λόγῳ, καὶ ταῦτα. Τῶν γὰρ χειλῶν ὑγρῶν μὴ ὄντων, [1] οὐκ ἂν ἦν φθέγγεσθαι τὰ πλεῖστα τῶν γραμμάτων. Τὰ μὲν γὰρ τῆς γλώττης εἰσὶ περιβολαί· τὰ δὲ συμβολαὶ τῶν χειλῶν. [2] Τὸ δὲ στόμα ἐντὸς σιαγόνων καὶ χειλῶν. Τούτῳ γὰρ μέρη, τὸ μὲν [3] ὑπερῷον, τὸ δὲ φάρυγξ. Τὸ δ' αἰσθητικὸν χυμοῦ, γλῶττα. Ταύτης τι μέρος, ἐπιγλωττίς. Καὶ τὸ μὲν διφυὲς τοῦ στόματος, παρίσθμιον· τὸ δὲ πολυφυὲς, οὖλον. Σάρκινα δὲ ταῦτα: Ἐντὸς δ' ὀδόντες ὀστεΐνοι. Ἔσω δ' ἄλλο μόριον [4] σταφυλοφόρον. [5] Ἡ μὲν πρώτη τῆς τροφῆς λειτουργία τοῖς ζώοις διὰ τοῦ στόματός ἐστι, καὶ τῶν ἐν τούτῳ μορίων· ὅσων ἡ τροφὴ δεῖται διαιρεσέων. Ἀλλ' [6] αὐτὴ μὲν οὐδεμιᾶς αἰτία πέψεως· ἀλλ' εὐπεψίας μᾶλλον. Ἡ γὰρ ἐς μικρὰ διαίρεσις τῆς τροφῆς, [7] ῥᾴω ποιεῖ τῷ θερμῷ τὴν ἐργασίαν. Ἐστὶν

A. c. 16.

1. Οὐκ ἂν ἦν φθέγγεσθαι. Malim paulo elegantius hic legere οὐκ ἂν οἷον, id eſt, δυνατὸν, ut notum ex Heſychio, Euſtathio, Suida & aliis Lexicographis; qua voce ſæpius inprimis uſus eſt Hippocrates, ut alios taceam. Vid. Lambert. Bos, Animadverſ. Crit. cap. XXVII. pag. 115. *Trillerus.*

2. Τὸ δὲ στόμα. lib. I. H. A. c. II.

3. Ὑπερῷον. Nonus c. 22. p. 25. Ὅταν πληρωθῇ ἡ κεφαλὴ ὑγροῦ, καὶ πέμψῃ εἰς τὸ ὑπερῷον, λέγεται καταῤῥοῦς. vertit Martius: *Cum caput humore fuerit plenum, eumque ad extimam cutem propulerit, catarrhus Græcis, Latinis deſtillatio dicitur.* cur ὑπερῷον per extimam cutem vertat, exputare nequeo.

4. Σταφυλοφόρον. Hunc locum innuit Rufus Epheſius lib. I. p. 28. Κίων δὲ καὶ γαρ-

ad loquelæ quoque uſum eadem. Nam niſi humida fuerint labra, non poterit major literarum pars pronunciari: quarum aliquæ beneficio linguæ, aliquæ labiorum exprimuntur. Os ſitum eſt intra labia ac dentes: oriſque partes palatum, & fauces. Lingua eſt, quæ ſaporem ſentit: cujus pars quædam eſt Epiglottis. Bifida oris compago, tonſillæ: multifida gingivæ adpellantur. Conſtant hæc carne. Dentes intus hærent oſſei. Eſt & alia particula intus columella vocata. Prima cibi adminiſtratio, expeditur ore, partibuſque hoc contentis: idque in animalibus omnibus, quorum cibus deſiderat ſectionem. Hæc tamen maſticatio nullius coctionis cauſa: ſed ſaltem facilitatem præſtat concoquendi. Illa enim alimentorum in fruſtula diſciſſio, faciliorem efficit caloris in concoquendo

γαργαρεὼν ἢ ἐκ τῆς ὑπερῴας πρόσφυσις. Ἀριστοτέλης δὲ σταφυλοφόρον αὐτὸ καλεῖ, ὅτι φλεγμήναντος σταφυλῇ τι ὅμοιον ἐξ αὐτοῦ κρεμάννυται· σταφυλὴν γὰρ οὐ τὸ μόριον, ἀλλὰ τὸ πάθημα χρὴ ὀνομάζειν. Nonus cap. 122. p. 132. Δεῖ εἰδέναι ὅτι τετραχῶς λέγεται τὸ μόριον τοῦτο. Γαργαρεὼν μὲν γὰρ ὅτι κατὰ φύσιν ἔχει· σταφυλὴ δὲ, ὅταν φλεγμήνῃ αὐτοῦ τὸ ἄκρον, καὶ ὁμοιωθῇ ῥόγα (leg. ῥωγὶ vel ῥαγὶ) σταφυλῆς· καὶ ὅταν νεκρωθῇ, τέμνωμεν (leg. τέμνομεν) τοῦτο, ἢ καίομεν. Κιονὶς δὲ ὅταν ὅλον φλεγμαίνῃ καὶ παχυνθῇ ὥσπερ κίων, ἱμὰς δὲ ὅταν λεπτυνθῇ ὥσπερ λωρίον. conf. Galenus Comment. in II. Epidem. Hippocr. p. 98. ed. Sozomeni.

5. Ἡ μὲν. lib. II. de P. A. c. 3. ἡ μὲν γὰρ πρώτη φανερὰ τοῖς ζώοις λειτουργία κ. τ. λ.

6. Αὐτὴ. Ariſtot. αὕτη.

7. Ῥάω. Ita edidi ex Ariſtotele, edit. Morſii male ῥάα.

στὶν οὖν τὸ στόμα τῆς ἀκατεργάστου τροφῆς πόρος, καὶ τὸ προσεχὲς αὐτῷ μόριον, ὃ καλοῦσιν οἰσοφάγον· [1] Ἔχει οὖν τὴν τοῦ στόματος φύσιν τὰ ζῶα, τούτων τε ἔργων ἕνεκεν, καὶ ἔτι τῆς ἀναπνοῆς καὶ [2] τοῦ λόγου.

ΚΕΦ. ΝΖʹ.

[3] Ἐν δὲ ταῖς σιαγόσιν ἐστὶ τὸ τῶν ὀδόντων γένος ὀστοῦν· τῇ μὲν ἄτρητον, τῇ δὲ τρητὸν, καὶ [4] ἀδύνατον γλύφεσθαι τῶν ὀστῶν μόνον· [5] Εἰσὶ δὲ οἱ ὀδόντες κατὰ τὴν τῶν ὀστῶν φύσιν· Διόπερ [6] τῶν αἰθιόπων οἱ μὲν ὀδόντες λευκοὶ, καὶ τὰ ὀστᾶ· [7] Συμβαίνει δὲ μὴ τὴν αὐτὴν ἔχειν φύσιν τοῖς ἄλλοις ὀστοῖς τοὺς ὀδόντας· Τὰ μὲν γὰρ ἐν τῇ πρώτῃ συστά-

1. Ἔχει οὖν. lib. III. de P. A. c. 1.

2. Καὶ τοῦ λόγου. Hæc addidit noſter quia de homine ipſi ſermo.

3. Ἐν δὲ ταῖς. lib. III. H. A. c. 7.

4. Ἀδύνατον γλύφεσθαι. Vide huc Thom. Bartholini ſæpius laudati Hiſtor. Anat. Cent. II. Hiſt. 24. p. 211. Ceterum neſcio, an humani dentes ſculpi ob duritiem nequeant, Cervini certe, æque duri, elegantiſſime ſculpi poſſunt, ita ut ornatus gratia, in annulis, torquibus & inauribus, geſtari a molliore & comtiore ſexu poſſint, quod ſæpiſſime vidimus, & quotidie videmus. Sed nunc abſint, quod precamur, dentes maligni a noſtris his obſervationibus ſubitaneis & extemporalibus, quas ſcribere juſſit amor potius ac aliis inſerviendi promtitudo, quam vana gloriola aut bracteata ventoſæ eruditionis oſtenta-

do operationem. Igitur os animalis cibi nondum confecti meatus eſt: uti & connexa illi particula, quam ſtomachum vocant. Conceſſa igitur eſt animalibus oris natura, tum earum, quas recenſui, operationum gratia, tum etiam propter reſpirationem & loquelam.

Caput LVII.

Maxillis dentium genus inhæret oſſeum: partim perforatum; partim ſolidum; quodque ſolum inter oſſa ob duritiem ſculpi nequit. Non longe ab oſſium natura abeunt dentes. Quapropter æthiopum & dentes & oſſa candent. Neque tamen plane eadem eſt oſſium atque dentium indoles. Oſſa enim omnia generan-

tatio. *Trillerus.*

4. Ἀδαμάντων γλυφεῖον. Falſum hoc eſſe teſtantur Artifices; ſed plura de dentibus tradunt veteres, quæ non ex omni parte vera ſunt. ſic eos igne non conſumi memorat Plinius H. N. lib. VII. c. 16. *Dentes autem tantum invicti ſunt ignibus, nec cremantur cum reliquo corpore.* & Dio Chryſoſt. Orat IV. p. 64. Καθάπερ οἶμαι τῶν κατακαιομένων νεκρῶν τοὺς ὀδόντας φασὶ διαμένειν τοῦ ἄλλου σώματος δαπανηθέντος ὑπὸ τοῦ πυρός. Conſtant quidem ſubſtantia duriore, quam eſt ea reliquorum oſſium, comburi tamen ac calcinari omnino poſſunt.

5. Εἰσὶ δὲ. lib. III. H. A. c. 9.

6. Τῶν αἰθιόπων. Ariſtot. τῶν μελάνων ἀνθρώπων ὥσπερ αἰθιόπων.

7. Συμβαίνει. lib. II. de G. A. c. 6.

στάσει γίνεται πάντα, καὶ οὐθὲν ὕστερον. Οἱ δὲ ὀδόντες ὕστερον. Διὸ καὶ πάλιν δύνανται φύεσθαι ἐκπεσόντες. [1] Ἄνθρωπος μὲν βάλλει τοὺς ὀδόντας. Βάλλει δὲ τοὺς προσθίους. Τοὺς δὲ γομφίους οὐδὲν βάλλει τῶν ζώων. Λεκτέον [2] διότι οἱ μὲν πρόσθιοι τῶν ὀδόντων γίνονται πρότερον, οἱ δὲ γόμφιοι ὕστερον, καὶ οὗτοι μὲν οὐκ ἐκπίπτουσιν, ἐκεῖνοι δὲ ἐκπίπτουσι, καὶ φύονται πάλιν. Γίνονται δὲ πρότερον [3] ἐκεῖνοι τῶν πλατέων. Πρῶτον μὲν ὅτι καὶ τὸ ἔργον [4] ἐκείνων πρότερον. Πρότερον γὰρ ἐπὶ τοῦ λεᾶναι τὸ διελεῖν. Εἰσὶ δὲ [5] οὗτοι μὲν, ἐπὶ τῷ λεαίνειν, [6] ἐκεῖνοι δ', ἐπὶ τῷ διαιρεῖν. Ἔπειτα ὅτι τὸ ἔλαττον, [7] κἂν ὁρμηθείη, θᾶττον πέφυκε γίνεσθαι τοῦ μείζονος. Τὸ δὲ θηλάζειν αὐτὸ μὲν οὐδὲν συμβάλλεται. Ἡ δὲ τοῦ γάλακτος θερμότης ποιεῖ βλαστάνειν τούτους τοὺς ὀδόντας. Ἐκπίπτουσι δὲ γενόμενοι, τοῦ μὲν βελτίονος χάριν. Ὅτι ταχὺ ἀμβλύνεται τὸ ὀξύ. Δεῖ οὖν ἑτέρους διαδέχεσθαι πρὸς τὸ ἔργον. Τῶν δὲ πλατέων οὐκ ἔστιν ἀμβλύτερον· ἀλλὰ τῷ χρόνῳ τριβόμενοι λεαίνονται μόνον. Ἐξ ἀνάγκης [8] δὲ ἐκπίπτουσιν, ὅτι τῶν μὲν ἐν πλατείᾳ τῇ σιαγόνι καὶ ἰσχυρῷ ὀστῷ αἱ ῥίζαι εἰσὶ, τῶν δὲ προσθίων, ἐν λεπτῷ. Διὸ ἀσθενεῖς, καὶ εὐκίνητοι. Φύονται δὲ πάλιν, ὅτι ἐν φυομένῳ τῷ ὀστῷ

ἡ

1. Ἄνθρωπος. lib. II. H. A. c. 1.

2. Διότι αἱ μὲν. lib. V. de G. A. c. 8. poſt Λεκτέον autem videtur excidiſſe

3. Ἐκεῖνοι. Ariſt. οὗτοι.

4. Ἐκείνων. Ariſtot. τούτων.

5. Οὗτοι. Ariſtot. ἐκεῖνοι.

6. Ἐκεῖνοι. Ariſtot. οὗτοι.

7.

rantur in prima partium conformatione: neque ullum poſtidea: at dentes poſt naſcuntur: unde & renaſci poſſunt ſi excidant. Excidunt enim homini dentes: & quidem primores. Maxillares nullum animal mutat. Sed explicanda eſt ratio cur primores dentes primo, poſt maxillares gignantur. Tum cur hi non excidant: illi vero maxime: in quorum locum iterum ſurgant alii. Igitur illi priores ſunt ortu quam ſi lati: Principio, quia officium eorum prius eſt quam horum: prius enim ſecatur cibus, quam molitur: ſunt autem illi molendi muneri deſtinati: hi ſecandi: Deinde, quia res minor, quamvis ſimul inchoetur, citius tamen quam major abſolvi ſolet. Suctio lactis calidi facit ut citius emergant dentes. Decidunt, qui primi prodierunt, melioris notæ gratia. Scilicet quia citius, quod acutum hebeſcit: Ergo alios ſuccedere oportet in officium. Lati hebetes non fiunt: ſed tempore ſolum attriti, lævigantur. Decidunt etiam neceſſitate quadam: quia maxillarium radices maxillæ latæ innituntur, valido nimirum oſſi: at iſtorum (primorum) in tenui. Hinc eſt, quod infirmi ſint & mobiles. Gignuntur autem denuo, quoniam gignuntur in oſſe adhuc naſcente. Soli

7. Κἂν ὀρμηθείη. Ariſtot. κἂν ἅμα ὁρμηθείη. Laurembergius in verſione ἅμα agnoſcit, forte typothetarum incuria omiſſum.

8. Δὶ. Ariſtot. δ᾽.

ἡ ἐκβολὴ γίνεται. [1] Αὐξάνονται δὲ διὰ βίου μόνοι τῶν ἄλλων ὀστῶν. Αἴτιον δὲ τῆς αὐξήσεως, ὡς μὲν ἕνεκα τοῦ, διὰ τὸ ἔργον. Ταχὺ γὰρ ἂν κατετρίβοντο μὴ γενομένης τινὸς ἐπιρρύσεως. [2] Φύονται δ' οἱ τελευταῖοι τοῖς ἀνθρώποις [3] γόμφιοι περὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη. Ἤδη δέ τισι γυναιξὶ καὶ ὀγδοήκοντα ἐτῶν οὔσαις, ἔφυσαν γόμφιοι ἐν τοῖς ἐσχάτοις, πόνον παρέχοντες ἐν τῇ ἀνατολῇ. Καὶ ἀνδράσιν ὡσαύτως. [4] Τὰ δὲ παιδία ἑβδόμῳ μηνὶ ἄρχονται ὀδοντοφυεῖν. Φύουσι δὲ πρῶτον τοὺς ἐμπροσθίους. Καὶ τὰ μὲν, τοὺς ἄνωθεν πρότερον· τὰ δὲ, τοὺς κάτωθεν. Πάντα δὲ θᾶττον φύουσιν ὅσων αἱ τίτθαι θερμότερον ἔχουσι τὸ γάλα. [5] Ἔχουσι δὲ πλείους οἱ ἄρρενες τῶν θηλειῶν ὀδόντας. Ὅσοι δὲ πλείους ἔχουσι, μακροβιώτεροι ὡς ἐπιτοπολύ εἰσιν· οἱ δ' ἐλάττους καὶ ἀραιόδοντες, ὡς ἐπιτοπολὺ, βραχυβιώτεροι. [6] Οἱ δὲ ὀδόντες, ἰσχυρότεροι τῶν σαρκῶν ὄντες, ὅμως ψυχροῦ αἰσθάνονται μᾶλλον, ὅτι ἐπὶ τοὺς πόρους προσπεφύκασιν, ἐν οἷς νευροί τινες. [7] Ὁ δὲ ἄνθρωπος, πρός τε τὴν κοινὴν χρῆσιν, καλῶς ἔχει πεφυκότας τοὺς ὀδόντας. Τοὺς μὲν προσθίους ὀξεῖς, ἵνα διαιρῶσι· τοὺς δὲ γομφίους πλατεῖς, ἵνα [8] λεαίνωσιν. Ὁρίζουσι [9] δὲ ἑκατέρους οἱ κυνό-

1. Αὐξάνονται). lib. II. de G. A. c. 6.

2. Φύονται). lib. II. H. A. c. 4.

3. Γόμφιοι: Ariſtot. γόμφιοι δὲ καλοῦσι κραντῆρες, quæ verba abeſſe nequeunt, neque ſtudio omiſſa eſſe ab autore arbitror, ſed potius librariorum oſcitantia; *genuinos* hos dentes vocat Plinius H. N. lib. XI. c. 37.

4. Τὰ δὲ. lib. VII. H. A. c. 10.

5.

li ex oſſibus dentes per totam vitam accreſcunt. Accretionis cauſa eſt finis & officium, quo perfungi debent. Exiguo enim tempore attererentur, niſi repararentur ſubinde. Poſtremi maxillares oriuntur homini, circa annum ætatis XX: Quanquam fœminis etiam quibusdam, anno LXXX maxillares noviſſimi non ſine dolore prodierint: itemque viris nonnullis. Pueri menſe ſeptimo dentire incipiunt: primoque protrudunt primores: alii quidem ſuperiores prius: alii inferiores. Denique omnes eo maturius dentiunt, quo nutrices lac habuerint calidius. Etiam mares plures, quam fœminæ, dentes habent. Quique plures, hi ut plurimum longioris ſunt ævi: qui rariores & pauciores, hi plerumque brevioris. Dentes quamvis longe ſolidiores quam caro, frigus tamen acutius ipſa ſentiunt carne: quia cavitatibus inhærent, ad quas nervi pertingunt. Homo ad communem uſum probe factos obtinet dentes. Anteriores acutos, ut ſecent: Maxillares latos, ut molant. Diſcriminant eos utroſque illi, qui canini vocan-

5. Ἔχουσι. lib. II. H. A. c. 3. Idem ex Ariſtotele refert Antigonus Caryſtius Hiſt. Mirab. c. 74. p. 65. Τὸ δ᾽ ἄρρεν τοῦ θήλεος πλείους ἔχειν ὀδόντας, καὶ ἐν ἀνθρώποις, καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις.

6. Οἱ δὲ. Problem. Sect. XXXIV. Probl. 2.

7. Ὁ δὲ ἄνθρωπος. lib. III de P. A. c. I.

8. Λειαίνουσιν. Ariſt. Λειαίνουσι.

9. Δὲ. Ariſtoteles τε,

κυνόδοντες, μέσοι τὴν φύσιν ἑκατέρων ὄντες. Οἱ δὲ κυνόδοντες τῇ μὲν ὀξεῖς, τῇ δὲ πλατεῖς εἰσίν. Μάλιστα δὲ [1] καὶ τοιούτους, καὶ τοσούτους πρὸς διάλεκτον. Πολλὰ γὰρ πρὸς τὴν γένεσιν τῶν γραμμάτων οἱ πρόσθιοι τῶν ὀδόντων συμβάλλονται.

ΚΕΦ. ΝΗ'.

[2] Ὑπὸ δὲ τῷ [3] οὐρανὸν ἐν τῷ στόματι ἡ γλῶττα τοῖς ζώοις ἐστί. Ὁ μὲν οὖν ἄνθρωπος ἀπολελυμένην τε, καὶ μαλακωτάτην ἔχει μάλιστα τὴν γλῶτταν, καὶ πλατεῖαν, ὅπως πρὸς ἑκατέρας ᾖ τὰς ἐργασίας χρήσιμος, πρός τε τὴν τῶν γραμμάτων διάρθρωσιν. Συστέλλειν γὰρ, καὶ προβάλλειν παντοδαπὰ, τοιαύτη οὖσα, μάλιστα ἂν δύναιτο. Καὶ πρὸς τὴν τῶν χυμῶν αἴσθησιν. Ὁ γὰρ ἄνθρωπος εὐαισθητότατος τῶν ἄλλων ζώων. καὶ ἡ μαλακὴ γλῶττα. Ἁπτικωτάτη γάρ. Ἡ δὲ γεῦσις ἁφή τίς ἐστι. [4] Τὸ οὖν αἰσθητικὸν χυμοῦ, γλῶττα. Ἡ δ' αἴσθησις ἐν τῷ ἄκρῳ. Ἐὰν δ' ἐπὶ τῷ πλατεῖ ἐπιτεθῇ, ἧττον.

ΚΕΦ.

1. Καὶ τοιούτους. Ariſtot. καὶ τοὺς τοιούτους.

2. Ὑπὸ δέ. lib. II. de P. A. c. 17.

3. Οὐρανόν. Reddenda hæc vox Rufo Epheſio lib. II. p. 56. ἐπὶ τῷ ἐπιγλωσσίδος ἄνωθεν ἐκκρεμὴς ἐπίκειται ἡ κιονὶς, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν ἄνθρωπον μερῶν ἐμπεφυκυῖα (lege ἐκπεφυκυῖα). & p. 57. ἐντεῦθεν δὲ ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν ἄνθρωπον μερῶν καὶ τῆς γλώττης ἐκφύονται εἰς βάθος δύο πόροι. Lindenius Med. Phyſiol. c. VI. Art. XXI. p. 251. pro τὸν ἄνθρωπον corrigit τὰς ἀντιάδας, peſſime. legendum κατὰ τὸν οὐρανόν. & ſic le-

cantur, media inter eos natura conditi. Canini partim acuti ſunt, partim lati. Imprimis vero & tales, & tot numero dentes homo accepit, gratia ſermonis. Ad literas enim exprimendas quamplurimum conferunt dentes primores.

CAPUT LVIII.

Sub palato in ore lingua hæret animalibus. Homo abſolutiſſimam, molliſſimamque accepit linguam: & latam: ut apta ſit ad utrumque munus: iſtud eſt: Tum ad literarum expreſſionem: quippe quæ contrahi, produci, dilatari ſic commodiſſime poſſit: tum ad percipiendos ſapores. Eſt enim inter omnia animalia homo ſenſu facilis: Et lingua mollis, vim tangendi obtinet præcipue: Eſt enim guſtus tactus quidam. Saporis igitur ſenſorium lingua eſt. Senſatio ipſa in cuſpide linguæ expeditur perfectius: Quod mediæ linguæ ſuperimponitur, guſtatur minus.

Ca-

legit interpres. Ortus autem hic error, quod imperitus librarius non intelligeret τὸ οὐρανὸν, norat autem in Cod. MSS. ἀνον ſcribi pro ἄνθρωπον, unde non dubitavit textum ſic refingere. Pari modo erratum apud Actuarium lib. II. de Dignot. Morb. c. 35. νυκτὶ ἐρῶ μὲν καὶ μάλα γε πεπιστευμένοι τοῖς τῶν συμπαθειῶν λόγοις τῶν ἀνθρωπίνων τούτων συμπάτων. ita habet MS. L. B. ſed uterque Vetus recte legit τῶν οὐρανίων.

4. Τὸ δὲ ἔν. lib. I. H. A. c. II.

ΚΕΦ. ΝΘ'.

Περὶ μὲν οὖν τῆς κοιλίας, καὶ θώρακος, καὶ κεφαλῆς εἴρηται· Νῦν δὲ θεωρητέον περὶ τῶν κώλων· [1] Κῶλα δὲ τὸ μὲν διφυὲς, βραχίων· Βραχίονος δὲ ὦμος, [2] ἄγκων, ὠλέκρανον, πῆχυς, χείρ· Χειρὸς δὲ, [3] θέναρ, δάκτυλοι πέντε· Δακτύλου δὲ τὸ μὲν καμπτικὸν, κόνδυλος· Τὸ δ' ἄκαμπτον, φάλαγξ· Δάκτυλος δ' ὁ μὲν μέγας, μονοκόνδυλος· Οἱ δ' ἄλλοι δικόνδυλοι· Ἡ δὲ κάμψις καὶ τῷ βραχίονι καὶ τῷ δακτύλῳ ἐντὸς πᾶσι· χειρὸς δὲ τὸ μὲν ἐντὸς, θέναρ, σαρκῶδες, καὶ διηρθρωμένον ἄρθροις· Τὸ δ' ἔξω τῆς χειρὸς, νευρῶδες· [4] Ἡ δὲ χεὶρ ἔοικεν εἶναι

1. Κῶλα. lib. I. H. A. c. 15.

2. Ἄγκων. Hoffmannus legit ἄγκων ἢ ὠλέκρανον, quod probat Lindenius Med. Phyſiol. c. XIV. Art. X. p. 622. quem vide. Noſter tamen nihil mutat, nec forte neceſſarium aliquid mutare.

3. Θέναρ. Autor noſter cum Ariſtotele ſic vocat volam manus: ſtrictiore ſenſu alii accipiunt. Rufus Epheſius lib. I. p. 30. Θέναρ δὲ τὸ μέταξυ διάστημα τοῦ λιχανοῦ καὶ τοῦ μεγάλου δακτύλου σαρκῶδες, ὑφ' ᾧ τὸ κοῖλον τῆς χειρός. ὑποθέναρ δὲ τὸ ὑπὸ τοῖς τέτρασι δακτύλοις· δοκεῖ δέ μοι Ἱπποκράτης πᾶν τὸ πλατὺ τῆς χειρὸς θέναρ ὀνομάζειν. conf. Pollux lib. II. c. IV. Segm. 144. & Heſychius. Homerus Iliad. E. ψ. 339. quem locum videtur innuere Pollux. loc. cit.

- - - - - εἶθαρ δὲ δόρυ χροὸς ἀντετόρησεν
Ἀμβροσίου διὰ πέπλου, ὅν οἱ Χάριτες κάμον αὐταί,
Πρυμνὸν ὑπὲρ θέναρος.

Ubi vid. Schol. Gloſſ. Philox: θέναρ χειρός. *Vola*, *Ir.* Unde autem ſic dicatur, docet Galenus Comment.

CAPUT LIX.

Hactenus de Ventre, Thorace, Capite diximus. Tempus eſt ut Artus contemplemur. Membri ſuperioris bipartitam compactionem, brachium vocamus. Brachii partes, Lacertus, Agilis, Giber, Cubitus, manus. Manus partes palma, & digiti quini. Digiti partes, quæ inflectuntur, dicuntur Articuli: quæ flecti nequeunt, intermedia. Maximus digitus ſeu pollex uno inflectitur modo: cæteri binis. Inflexus tam brachii totius, quam ſingulorum digitorum, agitur verſus interiora: Quod intra manus cavitatem eſt, vola dicitur, carnea quidem illa, & fiſſuris diſcriminata: Quod vero exterius manum ambit: nervoſum eſt. Vix tamen videtur manus unicum eſſe organum, ſed potius

ment. in Hipp. de fracturis p. 531. ed. Baſil. τὰ ἐξέχοντα τῶν χειρῶν ὀνομάζουσι θέναρα, παρὰ τὸ θένειν, ὡς ἔνιοι βούλονται τῶν χαιρόντων ἐτυμολογίαις. τούτοις γὰρ τοῖς ἐξέχουσι παιόμεθα, ὅσα περ ἂν παίωμεν. ἔνιοι δὲ οὐ πάντα τὰ ἐξέχοντα τῆς χειρὸς οὕτως καλεῖσθαί φασιν, ἀλλὰ μόνα τὰ ὑπὸ τοῖς μεγάλοις δακτύλοις. Et hinc metaphorice dixit βωμοῖο θέναρ Pindarus Pyth. Ode IV. ℣. 42.

Φοίνισσα δὲ Θρηικίων ἀγέλα
Ταύρων ὑπάρχειν, καὶ θεό-
κτιστον λίθινον βωμοῖο θέναρ.

Ubi Schol. μεταφορικῶς δὲ λέγει βωμοῖο θέναρ, τὸ πλάτος αὐτοῦ· τῶν γὰρ χειρῶν θέναρ καλοῦσι τὸ πλάτος, ἤτοι τὸ πλατύ. τοῦτο δὲ ἀπὸ τοῦ θεῖναι πεποίηται τὸ ὄνομα, ἢ ἀπὸ τοῦ θείνειν ἐν αὐτῷ.

4. Ἡ δὲ χεὶρ. lib. IV. de P. A. c. 10.

εἶναι οὐχ ἓν ὄργανον· ἀλλὰ πολλά· Ἐστὶ γὰρ ὡσπερεὶ ὄργανον πρὸ ὀργάνων· Τὰ μὲν ζῶα ἄλλα μίαν ἔχουσι βοήθειαν· Τῷ δ' ἀνθρώπῳ ¹ τὰς δὲ βοηθείας πολλὰς ἔχειν, καὶ ταύτας ἀεὶ ἔξεστι μεταβάλλειν· Ἡ γὰρ χεὶρ, καὶ ὄνυξ, καὶ χηλὴ καὶ κέρας γίνεται, διὰ τὸ πάντα δύνασθαι λαμβάνειν· Εὖ δὲ μεμηχάνηται καὶ τὸ εἶδος, καὶ ἡ φύσιν τῆς χειρός· Διαιρετὴ γὰρ, καὶ πολυσχιδής· Καὶ αἱ μὲν χαμπαὶ τῶν δακτύλων καλῶς ἔχουσι πρὸς τὰς λήψεις καὶ ἐκπιέσεις. Εὖ δὲ καὶ τὸ τῶν ὀνύχων μεμηχάνηται· Ἔχει γὰρ ὁ ἄνθρωπος αὐτοὺς, καὶ πρὸς χρῆσιν, καὶ ἐπικαλυπτήριον· Σκέπασμα γὰρ τῶν ἀκρωτηρίων εἰσίν· Ἡ δὲ χεὶρ ἐκ νεύρων, καὶ ὀστῶν, καὶ μυῶν σύγκειται.

ΚΕΦ. Ξ'.

² Κώλου δὲ διμερὲς ἄλλο, σκέλος· Σκέλους δὲ τὸ μὲν ἀμφικέφαλον, μηρός· Τὸ δὲ ³ πλανησίεδρον, μύλη. Τὸ δὲ διόστεον, κνήμη· Καὶ ταύτης τὸ μὲν πρόσθιον, ἀντικνήμιον· Τὸ δ' ὀπίσθιον γαστροκνημία· σὰρξ νευρώδης· Τὸ δὲ ἔσχατον ἀντικνημίου, σφυρὸν, διφυὲς ἐν ἑκατέρῳ τῷ σκέλει· Τὸ δὲ πολυόστεον τοῦ σκέλους, πούς· Τούτου δὲ τὸ μὲν ὀπίσθιον μέ-

1. Τὰς δε. Ariſtoteles τάς τι, quæ procul dubio vera eſt lectio.

2. Κώλου. lib. 1. H.A. c.15.

3. Πλανησίεδρον. Laurembergius *plana*. Videtur autem

tius multa. Eſt enim, ſi ita liceat vocare, Inſtrumentum Inſtrumentorum. Relliqua animalia, unas habent ſuppetias: At homini multas habere datum eſt: easque per vices immutare. Namque tum manus, tum unguis, ungula, cornu, data ſunt, ut omnia poſſint adpræhendere. Et ſane prudenter natura fabreſecit formam indolemque manuum. Diſtinctam enim fecit & multifidam. Ipſique digitorum articuli optime ſe habent, tum ad capiendum, tum ad premendum. Denique etiam unguium naturam rectisſime adornavit: quos homini conceſſit & uſus & operimenti gratia. Tegunt enim extremos digitos. Cæterum manus e nervis conſtat, itemque oſſibus & muſculis.

CAPUT LX.

Altera membri compages bipartita crus dicitur. Cruris pars biceps, eſt femur: at plana eſt mola. Quæ gemino oſſe conſtat, tibia: Tibiæ pars anterior, crea: poſterior, ſura dicitur: caro ſcilicet nervoſa: Poſtremum vero cruris eſt malleolus: qui geminus utrique cruri: Id vero quod pluſculis conſtat oſſibus, pes eſt. Pedis

tem eam ſic vocare Laurembergius, ut *planum* dicimus hominem errabundum ac vagantem. ſi aliter intellexit, male omnino vertit.conf.Scaliger ad h.l.

μέρος, πτέρνα· Τὸ δ' ἐμπρόσθιον τοῦ ποδὸς, τὸ μὲν ἐσχισμένον, δάκτυλοι πέντε· Δακτύλου δὲ τὸ μὲν, ὄνυξ, τὸ δὲ, καμπή· [1] Τῶν δὲ ποδῶν, τὸ βεβηκέναι ἀσφαλῶς ἔργον.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἐν τοῖς ἀνθρώποις μορίων, εἴρηται.

1. Τῶν δὲ. lib. IV. de P. A. c. 10.

ΤΕΛΟΣ.

Digitized by Google

dis poſterior pars, calx: anteriorem, quæ diſcriminata eſt, conſtituunt quinque digiti. Digiti extima pars, eſt unguis: relliqua flexura. Officium pedum eſt, firmiter conſiſtere.

De partibus humani corporis, ſatis ſic hactenus.

FINIS.

Digitized by Google

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΟΥ

ΥΠΑΤΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ
ΜΕΡΩΝ.

HYPATUS

DE

CORPORIS PARTIBUS
ET MENSURIS.

Digitized by Google

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΟΥ

ΥΠΑΤΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ [1] ΜΕΡΩΝ.

[2] Βρέγμα, τὸ λεγόμενον [3] ἁπαλόν.

Ἰνίον δὲ, ὁ [4] ὀπισθόλακκος.

[5] Κρόταφος, αἱ μήνιγγες.

Ἐγκέφαλος, ὁ [6] μυελὸς τῆς κεφαλῆς.

Βλέφαρα, τὰ [7] ὀμματόφυλλα.

[8] Ἐπιβλεφαρίδες, αἱ τρίχες τῶν ὀμματοφύλλων.

[1] Μέ-

1. Μερῶν. Addit Celeb. le Moyne in verſione & *menſuris*, ſed nihil in toto libello, quod ad menſuras ſpectet: neque aliter titulus concipitur in Catalogo MS. Codicis Antonii Eparchi, quem edidit Celeb. Jo. Albert. Fabricius Biblioth. Græc. vol. x. p. 484.

2. Βρέγμα. Rufus Epheſ. lib. I. p. 23. τοῦ δὲ τετριχωμένου τὸ μὲν ἔμπροσθεν, βρέγμα· τὸ δὲ ὄπισθεν, ἰνίον. conf. Autor Iſagog. p. 375., & Anonymus c. 45. Heſychius: βρέγμα, τὸ μέσον τῆς κεφαλῆς· βρέγμα, τὸ βρέγμον. leg. βρέγμον, τὸ βρέγμα. conf. Suidas, & Pollux lib. II. c. 4. Segm. 39. adde Foeſii Oecon. Hippocr. & Gorræi Defin. Med.

3.

HYPATUS

DE

CORPORIS PARTIBUS ET MENSURIS.

Sinciput, quod molle dicitur & tenerum.

Occiput veró ſeu foſſa poſterior colli.

Tempora, meninges ſeu membranæ.

Cerebrum, medulla capitis.

Palpebræ, oculorum folia,

Cilia, palpebrarum capilli.

Ma-

3. Ἁπαλόν. Vid. Figuræ Anatomicæ, quas ad calcem libri edidi; Tab. III. lit. A. Galenus lib. de oſſib. c. 1. p. m. 26. τὰ μὲν τοῦ βρέγματος χαυνότατά τε καὶ ἀσθενέστατα τετύχηκεν ὄντα.

4. Ὀπισθόλακκος. Hypatus infra Σφαγὴ, ὁ λάκκος τοῦ τραχήλου.

5. Κρόταφος. Jo. Tzetzes ad Heſiodi Oper. & Dies ℣. 181. αἱ μήνιγγες δὲ, λέγονται καὶ κρόταφοι ἀπὸ τῶν κερατοφόρων ζώων, μεταφορικῶς· ἐκεῖθεν γὰρ τοῖς κερατοφόροις τὰ κέρατα ἐκφύονται, κερατόφυοί τινες καὶ κρόταφοι.

6. Μυελὸς. Vid. Anonymus c. 50.

7. Ὀμματόδυλλα. Vid. du Cange Gloſſarium.

8. Ἐπιβλεφαρίδες. Vid. du Cange in Gloſſario.

T

[1] Μέγας κανθὸς, ἡ κοιλότης τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἡ πλησίον δηλονότι τῆς ῥινός.

Μικρὸς δὲ κανθὸς, ἡ πλησίον τοῦ κροτάφου κοιλότης τοῦ ὀφθαλμοῦ.

[2] Τὸ δὲ ὅλον τοῦ ὀφθαλμοῦ κοῖλον, λέγεται Τάρσος.

[3] Ὑπώπια, τὰ μῆλα τῆς μαγύλων, δηλονότι τὰ ὑποκάτω τοῦ ὠπός.

Σιαγόνες καὶ παρειαὶ, τὰ [4] μάγυλα.

Ῥάθωνες καὶ μυκτῆρες, τὰ [5] ῥωθώνια.

Γένυες, τὰ χείλη.

[6] Λωβὸς, τὸ ἄκρον τοῦ ὠτός.

Τῶν

1. Μέγας κανθὸς. Autor Iſagog. p. 375. τὰ δὲ ἐντὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ πέρατα, καθ' ἃ αἱ συμφύσεις τῶν βλεφάρων, κανθοὶ καλοῦνται, ὁ μὲν πρὸς τῇ ῥινὶ ὁ μέγας, μικρὸς δὲ, ὁ πρὸς τὸ οὖς. conf. Rufus Eph. lib. 1. p. 24. Gloſſæ Jatricæ MSS. κάνθεον, ἡ θρὶξ τοῦ βλεφάρου. conf. Figura III. lit. G. & H.

2. Τὸ δὲ Videtur noſter Tarſum vocare quod alii κοῖλον ſive κύλον, ut apud Pollucem legitur, unde κοιλοειδιᾶν. Rufus Eph. lib. 1. p. 24. τοῦ δὲ ἄνω βλεφάρου τὸ ἐπιπολῆς κοῖλον· τὸ δὲ ἀνάλογον τούτῳ τὸ κάτω, ὑπόκοιλον. unde ſuſpicaretur fortaſſe quis apud noſtrum pro ὀφθαλμοῦ eſſe legendum ὀμματοφύλακος, ſed nihil mutandum. Autor Iſagog. p. 376. ἑκατέρωθεν δὲ τῆς ῥινὸς, τὰ μὲν κοῖλα ἰδίως, τὰ ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς, κοῖλα καλεῖται, ἐξ ὧν λέγονταί τινες κοῖλοι. Tarſum autem vocant Medici marginem palpebrarum. vid. Gorræi Defin. Med. Rufus Eph. vero lib. 1. p. 24. cilia quoque ταρσοὺς vocari notat.

3. Ὑπώπια. Moſchopulus περὶ σχεδ. p. 139. ὑπώπια τὰ ἀνεστηκότα ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τοῦ ω μεγάλου καὶ τοῦ ι. Rufus Eph. lib. 1. p. 25. Τὰ δ' ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπανεστηκότα ὀνομάζεται ὑποφθάλμια, οἱ δὲ

Magnus oculi angulus ſeu cavitas oculi, naſo proxima.

Angulus minor ſeu oculi cavitas, vicina tempori.

Tota vero oculi cavitas, quæ palpebris circumdatur, dicitur Tarſus.

Subcilia ſunt malarum ſeu genarum extrema; quod ſint ſub oculo.

Malæ vero ſunt magula ſeu genæ.

Naſus, Nares quibus mucor emungitur.

Locus ubi barba eſſloreſcit, Labia.

Lobus, extremitas auris.

Den-

δὲ ὑπώπια καλοῦσιν. Jul. Pollux lib. II. c. 4. Segm. 53. καὶ ὑπώπια, τὰ ὑπὸ τοὺς ὦπας τῶν πληγῶν ἴχνη· καλεῖται δὲ καὶ οὗτω, τὰ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὀστᾶ, ἐφ' ὧν καὶ τὰ ῥίνη. Varie hæc ultima verba explicare aut emendare conantur Viri Docti; forte leg. ἐφ' ὧν κεῖται ἡ ῥίς. Eſt præterea ὑπώπιον ſugillatio ſub oculo. Nonus c. 73. ὑπώπιά ἐστι τὰ πελιδνώματα ὑπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὅταν μελαίνεται τὸ κάτω βλέφαρον. leg. ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς. Gloſſæ Jatr. MSS. οἰδίματα. φυσήματα· λέγονται δὲ καὶ ὑπόποια. leg. οἰδήματα, φυσήματα, & pro ὑπόποια, quæ eſt forte vitioſa ſcriptura, quam tangit Moſchopulus, l. c. ὑπώπια. Ceterum apud Hypatum pro ὦπὸς, du Cange in Gloſſ. v. μάγουλον p. 848. edidit τῆς ὤπης.

4. Μάγουλα. Autor de nævis Corp. p. m. III. Ἐὰν εἰς τὸ μάγουλον τοῦ ἀνδρὸς, πλούσιος γίνεται. conf. Meurſius & du Cange.

5. Ῥωθώνια. f. leg. ῥωθώνια. Dicebant enim ῥωθώνια & ῥυθώνια vid. Meurſii Gloſſarium Græcobarb,

6. Λωβὸς. leg. λοβός. vid. Anonymus. c. LIV.

Τῶν ὀδόντων οἱ μὲν πρόσθιοι, [1] γόμφοι, οἱ δὲ μεταξὺ τῶν προσθίων καὶ τῶν ὀπισθίων οἱ τέσσαρες ὀξεῖς, κυνόδοντες, οἱ δὲ ὀπίσθιοι ἀλήθοντες.

Ὁ οὐρανίσκος, ὑπερῷα.

[2] Σφαγὴ, ὁ λάκκος τοῦ τραχήλου.

[3] Ὄλμος, τὸ ἀπὸ τοῦ τραχήλου μέχρι τῶν κώλων, τὸ αὐτὸ καὶ Θώραξ.

Στέρνα, τὰ στήθη.

[4] Μασθὸς ὁ ἐπὶ ἀνδρὸς, ὁ μὴ ἐσθιόμενος· δηλαδή·

1. Γόμφοι. leg. γόμφιοι. Vertit autem Celeb. le Moyne *alii molares*, unde patet Virum Doct. addidiſſe οἱ δὲ, aut ſimile quid.

2. Σφαγή. Rufus Epheſius lib. I. p. 28. τὸ δὲ πρὸς ταῖς κλεισὶ κοῖλον, Ὅμηρος μὲν καλεῖ λαυκανίην, οἱ δὲ ἰατροὶ σφαγήν. Homerus Iliad. X. ℣. 424.

> Φαίνετο δ' ᾗ κληῗδες ἀπ' ὤμων αὐχέν' ἔχουσι
> Λαυκανίης, ἵνα τε ψυχῆς ὤκιστος ὄλεθρος.

Vid. Schol. Gloſſ. Philox. *Jugulus & Jugulum*, κατακλεὶς, σφαγή. conf. Fig. I. lit. H.

3. Ὄλμος. Jul. Pollux lib. II. c. IV. Segm. 162. ἀπό γε μὴν αὐχένος, τὸ μὲν σύμπαν ἕως ἰσχίων, θώραξ, καὶ ὄλμος. Jo. Tzetzes ad Heſiodi Op. & D. ℣. 423. ὄλμος λέγεται μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ὃ καὶ θώραξ καλεῖται. Thoracem vocabant antiquiſſimi Medici non illam tantum corporis partem, quam hodie ſic vocamus, ſed abdomen ei accenſebant. Ariſtoteles H. A. lib. I. c. 7. τὸ ἀπὸ αὐχένος μέχρι αἰδοίων κύτος, ὃ καλεῖται θώραξ. & lib. IV. de P. A. c. 10. ὅσον δ' ἐστὶν ὁ καλούμενος θώραξ, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῆς ἐξόδου τοῦ περιττώματος. Rufus Epheſius lib. I. p. 23. Θώρακα

Dentes alii ſunt anteriores, alii molares; qui ſunt inter anteriores & poſteriores, ſunt quatuor acuti nimirum canini, deinde poſteriores, qui ſunt molares.

Palatum ſeu pars oris ſuperior.

Jugulus, ſeu pars concava colli vel pectoris.

Corporis truncus, tota iſta moles, quæ eſt inter cervicem & coxas ſeu nates. Dicitur & Thorax.

Sternon ſive pectus.

Mamma in homine dicitur, quod ſcilicet non ſuga-

γὰρ οὐ μόνον τὰ ἀπὸ τῶν κλειδῶν μέχρι τῶν ὑποχονδρίων καλοῦμεν, ἀλλὰ καὶ τὸ σύμπαν ἀπὸ κλειδῶν μέχρι τῶν αἰδοίων. Hinc Ariſtoteles lib. I. H. A. c. 13. Τὸ τοῦ ἄῤῥενος αἰδοῖον, ἔξωθεν ἐπὶ τέλει τοῦ θώρακος, διμερές. Quæ verba Anonymus noſter ſua fecit capite XXVIII. ſui quaſi oblitus. tam late enim non patet ſignificatio hujus vocis apud ipſum, ac quidem apud Philoſophum. vid. c. XXXI. p. 56. Neutiquam proinde ignorantiæ inſimulandus Hippocrates, quaſi jecoris ſitum neſciviſſet, cum dicit lib. de Arte p. m. 6. ed. Foeſii ὅ, τι γὰρ θώρηξ καλεόμενος, ἐν ᾧ τὸ ἧπαρ στεγάζει), ut viſum eſt Cl. Goelicke Hiſt. Med. Univ. p. 526.

4. Μασθὸς. Diſtinguunt Grammatici inter μαζὸς, μαστὸς & μασθὸς. Ammonius Μαστὸς, Μαζοῦ διαφέρει. Μαστὸς μὲν γάρ ἐστιν ὁ γυναικεῖος κυρίως· διὰ τὸ οἷον μεστὸς εἶναι γάλακτος. Μαζὸς δὲ ὁ ἀνδρεῖος. ita lego cum Erud. Valckenario, cujus emendationem firmat Suidas in V. Μασθὸς. Gloſſ. Philox. μαζὸς ὁ τοῦ ἄῤῥενος *Uber*, *Papilla*, *Mamma*. Conveniunt inter ſe μαζὸν de viro tantum dici, Ammonius, Suid. V. μαζὸς. Phavorinus & Thom. M. Eandem quoque differentiam ſtatuunt

δή· μαςὸς ἐπὶ γυναικὸς ὡς μαστὸς τοῦ βρέφους.

[1] Ἐπιχοίνιον, ἡ τοῦ μετώπου ῥυτὶς, ἤγουν ἡ [2] σοῦφρα.

[3] Κύςις, τὸ ὑπογάςειον.

[4] Μεταφρενα, ἡ ῥάχις.

[5] Ἰξὺς καὶ ὀσφὺς, [6] ἡ ζώνη, οὐ μόνον ἡ πλευρά, ἀλ-

tuunt inter μαθὸς & μαςὸς quam noſter, variant autem in originatione. Μαθὸς deducunt, ut noſter, Thom. M. V. μαςὸς; Phavorinus V. μαςοὶ, & Tzetzes ad Lycophr. ℣. 1327. Suidas vero ἀπὸ τοῦ θῶ τὸ θηλάζω. In Originatione τοῦ μαςὸς cum noſtro Thom. M. aliter Ammonius, Suidas & Tzetzes loc. cit. Schol. Apollonii Rh. ad Argon. lib. 1. ℣. 1353. ἀπὸ τοῦ μαςεύειν Vanam autem eſſe hanc Grammaticorum diſtinctionem, eamque a Scriptoribus non obſervari, plurimis exemplis probare poſſem, niſi hoc occupaſſet facere Erud. J. F. Reitſius ad Lucianum Tom. III. p. 312.

1. Ἐπιχοίνιον. Sic edidit Cel. Le Moyne, du Cange in Gloſſ. ἐπικοίνιον, ac ſic procul dubio legendum. Nihil autem frequentius, quam quod κ & χ a librariis, haud dubie a prava pronunciatione, permutentur. Actuarius lib. 1. de affect. Spir. Animal. c. 6. p. 20. ὡς μὴ ἐλλειπόν τι τῷ λόγῳ ὑποχάζειν τὴν ὑπόθεσιν ἐμποιῇ. leg. ὑποσκάζειν, quod firmat MS. L. B. Idem error occurrit c. 14. p. 57. καὶ καθ' ἃς ἂν ἰδῇ χορδὰς τὸ μέλος ὑποχάζον ἢ ἀνισάζον. lege ut habet MS. L. B. ὑποσκάζον. Præterea ει & υ hic eſſe permutatum non miror, cum ſatis ſciam, quam facile librarii vocales inter ſe ſummutare ſoleant. Abunde hoc didici nuper cum Vir Celeb. Jac. Philipp. D'Orville pro ſingulari ſua humanitate ac ſtudio, quo literas elegantiores juvare cu-

gatur & corrodatur, in fœmina vero quod ſugatur & ab ore infantis teratur & mandatur.

Pars frontis ſuperior, rugis criſpata & ſulcata.

Imus venter, ſive hypogaſter.

Spina dorſi & ſpondillorum concatenata ſeries inter renes.

Lumbi pars quæ cingitur, non tantum coſta ſed

cupit, Gloſſas Jatricas ineditas, (de quibus vide quæ notat in Præf. ad Gloſſarium in N. F. Celeberrimus Alberti) mecum communicaret, ex quibus plura afferre poſſem exempla; unum tantum aut alterum hic adponam. Ἥριος ἐλλέρηκις, κάλαμος χρίνη. lege Ἴρεως ἰλλυρικῆς. Ζηζάνια, ἡ ἔρα, leg. ζιζάνια, ἡ αἶρα. Heſychius tamen Ἔῤῥα, ζιζάνια. Ὑλίσας, συρώσας. leg. σιρώσας. eſt autem σιρῶν *colare*, *percolare*. Hinc quoque factum ut voces diverſas confunderent. Eædem Gloſſ. ὕσωπον. ἡ βοτάνη καὶ ἡ ῥύπος τῶν ἐρίων τῶν προβάτων. lege Ὕσσωπον ἡ β. καὶ ὁ ῥύπος τ. ἐ. τ. π. confunduntur hic ὕσσωπον & οἴσυπος. Similiter apud Nonum cap. 208. pag. 240. ter male legitur οἰσύπου pro ὑσσώπου, ut recte editum apud Paulum Æginet. lib. III. c. 54. cui integrum hoc caput ſurripuit Nonus.

2. Σύφεος. Vid. du Cange Gloſſ. p. 1414.

3. Κύστις. Proprie vocatur veſica; pro imo ventre etiam poni videtur in Tab. Anat. I. lit. Γ.

4. Μεζάφρενα. Rufus Epheſ. lib. I. p. 30. μεζάφρενον δὲ τὸ μεταξὺ τῶν νώτου καὶ ὀσφύος, κατὰ τὴν τῶν νεφρῶν πρόσφυσιν. pro νεφρῶν leg. φρενῶν. vid. Phavorinus. V. μεζάφρενον.

5. Ἰξύς. Hæc ſic diſtinguenda: Ἰξὺς καὶ ὀσφὺς, ἡ ζώνη. Οὐ μόνον ἡ πλευρὰ, ἀλλὰ κ. τ. π. duæ Gloſſæ in unam coaluerunt. Erotianus ἰξύϊ, ὀσφύϊ. confer. Foeſii Oecon. Hipp.

6. Ζώνη. Erotianus, ζώνη,

ἀλλὰ καὶ τὸ πλευρόν.

[1] Ψοαὶ καὶ Ψυαὶ, αἱ σάρκες αἱ ἐπικείμεναι τοῖς νέφροις, τὰ λεγόμενα [2] ἀπάκια.

Λαγόνες, αἱ λαπάραι.

[3] Γλουτὰ, αἱ σφαιροειδεῖς σάρκες καὶ ἐπικείμεναι τοῖς κώλοις.

[4] Κῶλον καὶ ἱερὸν ὀστοῦν, τὸ ἀπὸ τῶν γλουτῶν μέχει τοῦ γόνατος ὀστοῦν.

[5] Γόμφος, ὁ ὑποκάτω τοῦ λαγόνος συνδεσμός.

[6] Πόσθη, τὸ σπερμογόνον μόριον.

Ῥά-

νη, ὁ τόπος εἰς ὃν ζωννύμεθα· ἔνιοι δὲ τὴν ὀσφὺν ἐνόμιζον. conf. Heſychius & Pollux lib. 11. c. 4. Segm. 183. Hoc ſenſu occurrit apud Homerum Iliad. Β. ℣. 477.

- - - - μέτα δὲ κρείων Ἀγαμέμνων,
Ὄμματα καὶ κεφαλὴν ἴκελος Διὶ τερπικεραύνῳ,
Ἄρεϊ δὲ ζώνην, στέρνον δὲ Ποσειδάωνι.

Ubi Schol. ζώνην, τῷ Ἄρει ἤτοι τὸ κατὰ ζῶσμα μέρος· ἢ τὴν ὅπλισιν, ἀπὸ μέρους· Artemidorus Oneirocrit. lib. 11. c. 42. p. m. 78. ed. Ald. de Venere: ἀεὶ δὲ ἀγαθὴ νενόμισται ἡ μέχει ζώνης τὰ κάτω ἐπεσπασμένα ἔχουσα. Etiam ὑπόζωμα hæc pars dicitur. vide quæ notamus ad Anonymum pag. 30.

1. Ψοαί. Rufus Eph. lib. 1. p. 40. οἱ δὲ μύες οἱ ἔνδοθεν τῆς ὀσφύος, ψοαί. conf. Suidas. Phrynichus autem p. 132. proſcribit has voces. Ceterum pro ἐπικείμεναι τοῖς νέφροις du Cange edidit ἀπὸ ἐπικείμεναι τῶν νέφρων.

2. Ἀπάκια. Theophilus de Corp. Hum. Fabrica lib. v. c. 5. p. 886. ed. Fabricii: τούτους τοὺς ῥαχίτας μύας ὀνομάζει ἡ κοινὴ συνήθεια, ἀπάκια. conf. du Cange.

3. Γλουτά. Malim γλουτοί. ſic enim dicebant recentiores. vid. du Cange Gloſſ. & pro καὶ ἐπικείμεναι malim αἱ ἐπικείμεναι ut dixerat

ſed Latus.

Pſoæ vel Pſœæ, muſculi & carnes renibus adjacentes, quæ dicuntur & apacia.

Ilia, ſeu cavitas inter coſtas & femur.

Clunes & carnes orbiculares, natibus adhærentes.

Colum & os ſacrum, ſpatium quod exſtat inter clunes & os genu.

Gomphi ſeu nexus ſub iliis, ubi fit inſertio & compaginatio.

Veretrum ſeu pars ſeminalis.

Ba-

rat in ψοαῖ. Antiqui γλουτοὺς vocabant. Rufus Epheſ. lib. I. p. 32. πυγαὶ δὲ τὰ μετὰ τὴν ὀσφὺν σαρκώδη καὶ ἐφέδρανα, ἐφ᾽ ὧν καθίζομεν. ἄλλοι δὲ γλουτοὺς καλοῦσι. Quæ verba laudat Phavorinus V. ἰσχίον, qui pro ἐφ᾽ ὧν legit τὰ ἐφ᾽ ὧν & pro καθίζομεν, καθεζόμεθα.

4. Κῶλον καὶ ἱερὸν ὀστοῦν. Sic vocat noſter os femoris. Pollux lib. II. c. IV. Segm. 193. notat κῶλον, dici partem pedis, quæ conſtat ex femore & tibia. τὸ δὲ ἐκ μηροῦ καὶ κνήμης, κῶλον, καὶ κώλυμα. pro κώλυμα, quod haud dubie, vitioſum, leg. cum Doct. Jungermanno κώληπα vel κωλίαν quam ultimam vocem habent Phavorinus & Heſychius, quamvis & illa ſuſpecta ſit Sopingio. Moſchopulus περὶ σχεδ. p. 63. Κῶλα, οἱ πόδες.

5. Γόμφος. Ita vocari videtur faſcia lata, quæ ſub integumentis communibus muſculos femoris ambit, de qua vide quæ Anatomicorum facile princeps Albinus in Hiſt. Muſcul. lib. III. c. 138. p. 517. docte ac eleganter, ut ſolet, diſſerit. Faſciam vero hanc intelligi patet ex tabula Anatomica I. quam ex Cod. MS. deſcriptam, ad calcem libri exhibeo lit. Δ.

6. Πόσθη. Hic pro veretro accipit noſter, alias

V præ-

Βάλαιος, τὸ ἄκρον τῆς πόσθης.

Ἀκροποσθία, τὸ δέρμα τὸ καλύπτον τὴν βάλανον.

Σφυρὰ, τὰ ἀπὸ τοῦ γόνατος μέχρι τῶν ἀστραγάλων.

Κνήμη, τὸ ἔμπροσθεν τοῦ σφυροῦ.

Ἀντικνήμιον, [1] ἡ Ἄντζα.

Ἰγνύη, τὸ ὑποκάτω τοῦ γόνατος.

[2] Τέλμα, τὸ ὑποκάτω τοῦ ποδός.

Ταρσὸς, τὸ ἐπάνω.

Βραχίονες, τὰ ἀπὸ τῶν ὤμων μέχρι τοῦ [3] ἀγκῶνος.

Ὠλέκρανον, τὸ ἐκτὸς τοῦ [4] ἀγκῶνος.

Ὠλένη, τὸ ἐντός.

Πῆχυς, τὸ ἀπὸ τοῦ [5] ἀγκῶνος μέχρι τοῦ καρποῦ.

Καρ-

præputium denotat. Phavorinus πόσθη, τὸ μόριον τοῦ ἀνδρός. Heſychius πόσθων, πόσθην τὸ ἀνδρεῖον αἰδοῖον λέγουσι. Plerumque autem ſic vocatur præputium Pollux lib. II. c. IV. Segm. 171. πόσθη δὲ, τὸ ἐπ' αὐτῇ δέρμα. Heſychius πόσθη, τοῦ αἰδοίου τὸ δέρμα. Rufus Epheſius lib. I. p. p. 31. τὸ δὲ πέρας τοῦ καυλοῦ, βάλανος, καὶ τὸ δέρμα τὸ περὶ αὐτῇ, πόσθη. Cæterum τὸ σπερμογόνον neutiquam mihi placet, neque tamen quicquam mutari velim.

1. Ἡ Ἄντζα. Dicebant ἄντζα & ἄντζι. vid. Meurſii Gloſſarium Græcobarbarum.

2. Τέλμα. Ælianus Hiſt. Animal. lib. XIV. c. 3. εἶτα αὐτοὺς περιστάντες βαδίζειν, καὶ πα-

Balanus, extremitas veretri.

Præputium, epiderma ſeu pellis balanum involvens & occultans.

Sphura ſeu ſura, a genu ad talos.

Tibia, pars anterior malleoli.

Anticnemium, pars ſuperior tibiæ: quæ & Antſa dicitur.

Poples, pars poſterior genu.

Planta, pars inferior pedis.

Tarſus, pars ſuperior.

Brachia, extenduntur ab humeris ad cubitos.

Gibber, ſeu exterius protuberans & acuta pars cubiti.

Ulna, dicitur cava pars cubiti.

Cubitus extenditur a curvatura & flexu brachii ad carpum usque.

Car-

πατεῖν τὴν ψάμμον, ὡς ὅτι μάλιστα ἐπερείδοντας τὸ τέλμα ἰσχυρῶς. Melampus περὶ παλμῶν p. 110. Τέλμα δεξιὸν ἐὰν ἅλληται, ὁδὸν πορευθῆναι δηλοῖ. Polemonis Phyſiogn. p.92. ultimum caput inſcribitur περὶ τελμάτων. quod vertit Nicolaus Petreius *de Palluſtribus*, quam recte ipſe viderit.

3. Ἀσχῶνος. leg. ἀσκῶνος. Literas has ſæpius permutari oſtendimus jam ſupra. Gloſſæ Jatricæ, ineditæ. Ἰλεοὺς, στρόφους ἐντέρων, τοὺς χορδαψούς. lege χορδαψούς. Nonus c. 171. p. 194. Ἰλεός ἐστιν, ὅταν δι' ἔμφραξιν τῶν ἐντέρων μηκέτι κάτωθεν ἐκκρίνουσι τὴν κόπρον, ἀλλ' ἐκκρίνουσιν αὐτὴν ἄνωθεν, καλοῦσι δ' αὐτὸ οἱ ἰδιῶται χορδαψόν.

4. Ἀσχῶνος. leg. ἀσκῶνος.

5. Ἀσχῶνος. leg. ἀσκῶνος.

Καρπός τὸ ἀπὸ τοῦ [1] πάχεως μέχρι τοῦ σχίσματος τοῦ μεγάλου δακτύλου.

Μετακάρπιον, τὸ ἀπὸ τοῦ σχίσματος τοῦ μεγάλου δακτύλου, μέχρι τῶν ἄκρων δακτύλων.

[2] Τὸ συνάμφυτ ὁ καρπὸς καὶ τὸ μετακάρπιον, Ταρσός.

[3] Πρωκτὸς ὁ κῶλος, καὶ [4] κοτύλη τὸ κοῖλον τῆς παλάμας.

1. Πάχεως. leg. πήχεως.

2. Τὸ συνάμφυτ. Erud. le Moyne vertit *ſunt ſibi invicem inſerta & inſita*, male, legendum autem τὸ συναμφότερον. utrumque Carpus & Metacarpus, Tarſus dicitur. Verum interpres, locum, quem reſtituere nequivit, vertit, ut potuit. Similiter lepide vertit Charterius locum Palladii de Febribus. c. XVIII. λήμας ἔχοντες, βλέφαρα παραπλησίως τῶν μυσταζόντων. vertit Charterius *palpebræ ſimiles ſacrificantibus*. ſed leg. νυσταζόντων. Galenus lib. I. de Differ. Febr. p. 327. ed. Baſil. habet τοῖς νυστάζουσι. Ex Galeno autem Palladium ſapere recte obſervavit Barchuſen de ortu & progr. Med. Diſſert. XVII. x. p. 290. ſed Doct. le Moyne id præcipue fraudi videtur fuiſſe, quod terminatio vocis vel penitus omiſſa, vel per abbrevia-

Carpus ſeu palma ab extremitate cubiti ad magni digiti diviſionem.

Metacarpium incipit a diviſione digiti maximi & deſinit in extremitate digitorum.

Sunt vero ſibi invicem inſerta & inſita carpus, metacarpium & Tarſus.

Anus, Podex, Cotyla, vola eſt palmæ & manus cavitas.

tionem fuerit ſcripta, quæ res procul dubio etiam obſcurum ac mutilum reddidit locum Theophylacti Simocat. Quæſt. Phyſic. Quæſt. IV. p. 6. Τοὺς θαλαττουργοὺς ἔφασκεν, εἴποτε νάρκη τῷ κύρτῳ ἁλῷ τὼ χεῖρε πάσχειν εὐθὺς τοῖς κάλοις ἀφελκόμενον τὸν κύρτον. vertit Kimedoncius. *Marinos ajunt piſcatores, ſi quando torpedo reti capta ſit, manus affici, niſi ſtatim rete devinciant a pertica.* legit autem, τὼ χεῖρε πάσχειν, εἰ μὴ τοῖς κάλοις vel εἰ μὴ εὐθὺς τοῖς κάλοις ἀφελκόμενοι τὸν κύρτον. lego τὼ χεῖρε πάσχειν εὐθὺς τοῖς κάλοις ἐφελκομένους τὸν κύρτον. Totum autem locum ſic verto. *Marinos ajebat piſcatores, ſi quando torpedo naſſa capta ſit manus affici ſtatim ac funibus naſſam attraberent.*

3. Πρωκτὸς. Suidas πρωκτὸς, ὁ κῶλος.

4. Κοτύλη. Moſchopulus περὶ σχεδ. p. 62. κοτύλη, τὸ κοῖλον τῆς χειρός.

FINIS.

EXPLICATIO.

Tab. I.

A. Κεφαλή.
B. Κορυφή, τρίχες.
C. Βρέγμα.
D. Μέτωπον.
a. Βόστρυχοι.
b. Μῆνιγξ.
c. Ὀφρύς.
d. Ὀφθαλμός.
e. Ὦτα.
f. Ῥῖνες.
g. Μύσταξ.
h. Χεῖλος.
i. Στόμα.
k. Χεῖλος.
l. Γένειον.
m. Γενειάς.
F. Ὑπήνη.
G. Τράχηλος.
H. Σφαγή.
I. Κατακλείς.
K. Θώραξ.
L. Στῆθος.
M. Μαστός.
N. Στέρνον.
O. Θηλή.
P. Πνεύμων.
Q. Πλευραί.
R. Στόμαχος.
S. Χόνδρος.
T. Ἧπαρ.
V. Ὑποχόνδριον.
W. Λαγών.
X. Σπλήν.
n. Γαστήρ.
o. Κοιλία μικρά.
Z. Κτενών.
A. Ζώνη.
B. Ἦτρον.
Γ. Κύστις.
p. Αἰδοῖον.
q. Καυλός.
r. Ὄρχεις.
s. Πόσθη.
t. Οὐρήθρα.
Δ. Γόμφος.
E. Μηρός.
Z. Γόνυ.
H. Κνήμη.
a. Ἀστράγαλοι καὶ Πούς καὶ Σφυρά.
b. Πτέρνα.
c. Ταρσός.
d. Στήθη.
e. Ὄνυχες.
f. Ῥιζωνύχια.
Θ. Βραχίων καὶ τὰ ἕτερα.
Π. Ὠλένη.
P. Πῆχυς.
g. Καρπός.
b. Στήθη.
i. Θέναρ.
M. Δάκτυλοι.
1. Ἀντίχειρ.
2. Λιχανός.
3. Μέσος.
4. Παράμεσος.
5. Μικρός.

EXPLICATIO.

TAB. II.

A. Τεῖχος.
B. Κορυφὴ.
C. Ἰνίον.
D. Ἐγκέφαλος.
E. Τένων.
F. Σπόνδυλοι.
G. Ὦμος.
H. Μετάφρενον.
I. Ὠμοπλάται.
K. Νῶτα.
L. Ὀλέκρανον.
M. Ἄγκων.
N. Πῆχυς.
O. Ἀντίθεναρ.
P. Ῥάχις.
Q. Ὀσφὺς.
R. Ἱερὸν ὀστοῦν.
S. Γλουτοὶ, οἱ αὐτοὶ καὶ ἑφέδρανα.
T. Πρωκτὸς.
V. Μηρὸς.
W. Ἰγνὺς.
X. Γαστροκνήμιον.
Z. Πτέρνα.

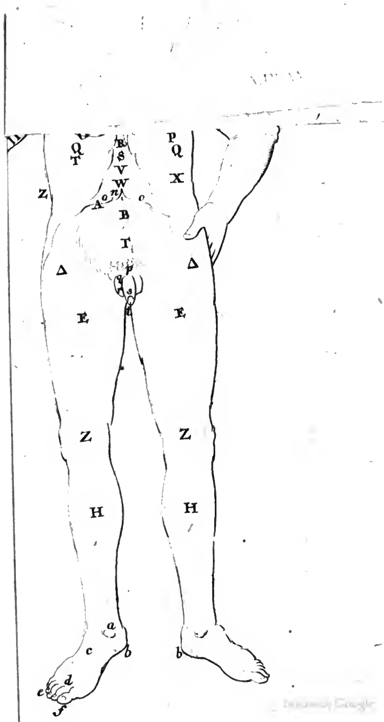
X EX-

EXPLICATIO.

Tab. III.

A. Κορυφὴ, Βρέγμα ϗ Ἁπαλόν.
B. Μέτωπον.
C. Μήνιγξ.
D. Ὀφρὺς.
E. Κρόταφος.
F. Βλέφαρον ϗ Βλεφαρίδες.
G. Κανθὸς μέγας.
H. Κανθὸς μικρὸς.
I. Κορὴ.
K. Ἴρις.
L. Χόνδρος.
M. Παρειαὶ ϗ Μῆλα ϗ Γνάθη ϗ Κόῤῥαι.
N. Μυκτῆρες ϗ Ὑποχόνδειον.
O. Μύσταξ.
P. Χείλη.
Q. Γένειον.
R. Ὑπήνη ϗ Γένειον.
S. Τράχηλος ϗ Σφαγὴ ϗ Λαιμὸς ϗ Αὐχὴν.
T. Γενειὰς ϗ Σιαγὼν.

IN-

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX
CAPITUM.

	Caput
Partium generalis diviſio.	I.
Ventris diſtributio in partes.	II.
Cuticula.	III.
Cutis.	IV.
Pinguedo.	V.
Panniculus carnoſus.	VI.
Muſculi ventris.	VII.
Peritonæum.	VIII.
Enumeratio partium contentarum in ventre.	IX.
Omentum.	X.
Inteſtina.	XI.
Lactes.	XII.
Pancreas.	XIII.
Renes.	XIV.
Vaſa urinaria.	XV.
Veſica.	XVI.
Lien.	XVII.
Jecur.	XVIII.
Venæ duæ Porta & Cava.	XIX.
Veſicula bilis.	XX.
Ventriculus.	XXI.
Enumeratio partium genitalium.	XXII.
Vaſa deferentia.	XXIII.

	Caput
Paraſtatæ.	XXIV.
Teſtes.	XXV.
Vaſa præparantia.	XXVI.
Proſtatæ.	XXVII.
Membrum virile.	XXVIII.
Uterus.	XXIX.
Membrum muliebre.	XXX.
Thoracis diſtributio.	XXXI.
Pectus.	XXXII.
Mammæ.	XXXIII.
Muſculi Thoracis.	XXXIV.
De oſſibus in genere, & ſigillatim de oſſibus Thoracis.	XXXV.
Diaphragma.	XXXVI.
Pleura.	XXXVII.
Thymus.	XXXVIII.
Cor.	XXXIX.
Arteriæ.	XL.
Pulmones.	XLI.
Collum.	XLII.
Aſpera arteria.	XLIII.
Gula.	XLIV.
Caput.	XLV.
Pili.	XLVI.
Pericranium.	XLVII.
Oſſa capitis.	XLVIII.
Membranæ Cerebrum involventes.	XLIX.

C A P I T U M.

	Caput
Cerebrum.	L.
Spinalis medulla & nervi,	LI.
Facies.	LII.
Oculi.	LIII.
Aures.	LIV.
Naſus.	LV.
Os.	LVI.
Dentes.	LVII.
Lingua.	LVIII.
Manus.	LIX.
Pedes.	LX.

Digitized by Google

INDEX AUCTORUM,

QUI IN NOTIS EMENDANTUR.

	PAGINA
Actuarius.	5. 86. 135. 150
Adamantius.	4
Alciphron.	20. 84. 85
Alexander Trallianus.	5
Ammonius.	18
Anonymus.	ſæpius
Anonymus de erroribus Ulixis.	19
Ariſtænetus.	5. 19. 21. 31. 32
Ariſtoteles.	24. 29. 30. 33. 84. 108
Bernardus Sylveſter MS.	73
Conon.	39
Gloſſæ Jatricæ MSS.	147. 151. 155
Heſychius.	44. 101
Hypatus.	non ſemel
Julianus.	4
Nemeſius.	7. 122
Nonus.	5. 147. 151
Oribaſius.	86
Palladius.	156
Phile.	19
Plato apud Longinum.	70. 82
Plutarchus	84
Polemo.	4. 33
Pollux.	16. 17. 56. 69. 104. 107. 147
Pſellus.	41
Rhazes.	42
Rufus Epheſius.	16. 17. 19. 105. 134. 151
Scholiaſtes Homeri.	70
Simeon Sethi.	20
Themiſtius.	59
Theodorus Prodromus.	19
Theophraſtus.	21
Theophylactus Simocatus.	157

IN-

INDEX
VERBORUM.

A.

Ἀγγεῖα σπερματοδιαστικά. 42
Ἀγκών. 136
Ἀδελφός. 52
Ἀκροποσθία. 48
Ἀμφιβληστροειδὴς. 118
Ἀμφικέφαλον. 138
Ἀναπνοή. 82. 84
Ἀντικνήμιον. 138
Ἀραχνοειδὴς. 118
Ἀρτηρίαι. 76
Ἀρτηρία μεγάλη. ibid.
Ἀρχός. 18
Αὐχήν. 84

B.

Βάλανος. 48
Βλέφαρα. 116
Βλεφαρίδες. ibid.
Βραχίων. 136
Βρέγμα. 92

Γ.

Γαστήρ. 2
Γαστροκνημία. 138
Γένειον. 124
Γένυς ibid.
Γεῦσις. 134
Γῆρας. 10
Γλουτός. 4
Γλῶττα. 126
Γόμφιοι. 132
Γραῦς. 6

Δ.

Δάκτυλος. 136
Δαρτόν. 46
Δελφὺς 52
Δέρμα. 8
Διάζωμα. 4. 34. 40. 68
Διάφραγμα. 122
Δίδυμοι. 44
Δικόνδυλος. 136
Δωδεκαδάκτυλον. 18

E.

Ἐγκέφαλος. 94. 108. 112.
Εἰλεόν. 18
Ἐκπνοή. 84
Ἐλυτροειδὴς. 46
Ἔντερα. 14. 16
Ἐπιδερμὶς 6
Ἐπιδιδυμίδες. 42
Ἐπιγλωττὶς. 88. 125
Ἐπιπεφυκός. 118
Ἐπίπλοον. 14
Ἐπίσιον. 4
Ἐπωμίς. 86
Εὐθυέντερον. 18

H.

Ἠθμοειδής. 104

Ἧπαρ.

Ἧπαρ. 24. 32. 34. 68
Ἦτρον. 4

Θ.

Θέναρ. 136
Θηλὴ 60
Θύμος. 70
Θώραξ. 2. 56

I.

Ἰνίον. 92
Ἰσχίον. 26

K.

Καμπὴ. 140
Κανθοὶ. 116
Καρδία. 34. 68. 70
ἡ Κάτω κοιλία. 32
Καυλὸς. 42. 52
Κενὸν. 122
Κέρας. 38
Κερατοειδὴς. 118
Κεφαλὴ. 2. 90
Κλεὶς. 66
Κλειτορὶς. 56
Κνήμη. 138
Κοίλη φλὲψ. 36
Κοιλία. 40
Κοιλίαι. 108
Κόνδυλος. 136
Κορυφὴ. 92
Κοτυληδὼν. 54
Κρανίον. 92. 94. 104
Κρημνὸς. 56
Κρόταφος. 94
Κρυσταλλοειδὴς. 118
Κτεὶς. 56
Κυνόδοντες. 134
Κύστις. 28
Κύστις οὐροδόχος. 14
- - - χοληδόχος. 14. 38
Κῶλα. 2
Κῶλον. 18

Λ.

Λαγὼν. 4
Λάρυγξ. 86
Λαικὸν. 118
Λοβὸς. 120

M.

Μαστοὶ. 58
Μέλαν. 118
Μέρη συνέχοντα. 6
- - - ἰσχόμενα. ibid.
Μεσεντέριον. 20
Μέτωπον. 116
Μήνιγγες. 94. 106
Μηρὸς. 138
Μήτρα. 52
Μονοκόνδυλος. 136
Μόρια ἀνομοιομερῆ. 2
- - - - ἀσύνθετα. ibid.
- - - - ὁμοιομερῆ. ibid.
- - - - σύνθετα. ibid.
Μυελὸς νωτιαῖος. 112
- - - - - ῥαχίτης. 118
Μυκτὴρ. 122
Μύλη. 138

N.

N.

Νάρκη. 112
Νεῦρον. ibid.
Νεφρὸς. 22. 68
Νῆστις. 18
Νύμφαι. 56
Νῶτον. 66

O.

Ὀδόντες. 128
- - - - - - - ὀξεῖς. 130
- - - - - - - πλατεῖς. ibid.
Οἰσοφάγος. 90. 128
Ὀμφαλὸς. 4
Ὄνυξ. 138
Ὀῤῥοπύγια. 64
Ὄρχεις. 42. 44
Ὀσφὺς. 4. 64
Ὄσχεα. 44
Ὄσχεον. 46
Οὖλον. 126
Οὐρανὸς. 134
Οὐρήθρα. 54
Οὐρητῆρες. 14
Οὖς. 118
Ὀφθαλμὸς. 116. 118
Ὀφρὺς. 116

Π.

Πάγκρεας. 22
Παραστάται. 42. 44
Παρεγκεφαλὶς. 108
Παρίσθμιον. 126
Περικράνιον. 94. 102
Περιτόναιον. 14
Πῆχυς. 135
Πιμελὴ. 10
Πλευρά. 70
Πλευραὶ. 66
Πνεύμων. 68. 78. 80
Πόροι σπερματικοὶ. 42
Πους. 138
Προστάται. 42. 48
Πρόσωπον. 92. 114
Πτέρνα. 140
Πτερυγώματα. 56
Πύλη. 32. 36

P.

Ῥαγοειδὴς. 118
Ῥαφαὶ. 104
Ῥάχις. 64. 66
Ῥὶς. 122

Σ.

Σιαγόνες. 104
Σκέλος. 138
Σπλὴν. 30. 34. 68
Σταφυλοφόρον. 126
Στέαρ. 10
Στέρνον. 66
Στῆθος. 58. 66
Στόμαχος. 86. 88
Σφηνοειδὴς. 104
Σφόνδυλος. 64
Σφυρὸν. 138
Σχίσμα. 56

Y. T.

Τ.

Τὰ τῆς ἥβης ὀστᾶ. 64
Τραχεῖα ἀρτηρία. 78. 86
Τείχεις. 8. 94. 96. 98. 100
Τειχίας. 60

Υ.

Υαλοειδὲς. 118
Ὑδατοειδὲς. ibid.
Ὑμὴν σαρκώδης. 12
Ὑπερῷον. 126
Ὑποσπόνδυλον. 64
Ὑποχόνδριον. 4
Ὑστέρα. 42. 52

Φ.

Φάλαγξ. 136
Φάρυγξ. 126
Φρένες. 68

Χ.

Χείλη. 124
Χείρ. 136
Χηλή. 138
Χολή. 38
Χόνδρος. 122
Χόριον. 54

Ω.

Ὠλέκρανον. 136
Ὠμοπλάται. 66
Ὦμος. 136
Ὦτα. 94. 122

INDEX
RERUM MEMORABILIUM.

A.

Abdomen. 5
Acetabula. 53
Adnata. 119
Æthiopum dentes cur candidi. 129
Agilis. 137
Alæ. 57
Album oculi. 119
Angulus oculi. 117
Animalia quædam plures habent ventriculos. 41
Aorta. 43
Aqualiculus. 5
Arteria aſpera. 79. 81. 87
- - - - magna. 77
Arteriæ. 75. 77
Articuli. 137
Artus. 3
Auris. 95. 119

B.

Bilis exerementum. 39
Brachium. 137

C.

Calx. 141
Caput. 3. 91
- - - - cur carne liberum. 93
- - - - conſtat octo oſſibus. 105
Caſtrati calvi non fiunt. 99
Cerebellum. 109
Cerebrum. 107. 109
- - - - - - tres habet ventriculos. 109
- - - - - - venam nullam in ſe continet. 107
- - - - - - medulla eſt. 109
- - - - - - non eſt excrementum. *ibid.*
- - - - - - frigidum eſt. *ibid.*
- - - - - - bipartitum. *ibid.*
Cerebri uſus. 111
Cervix. 87
Chryſtallinus humor. 119
Cilium. 117
Claviculæ. 67
Clitoris. 57
Clunis. 5
Coccyx. 65
Cœcum inteſtinum. 19
Collum. 85
Colon. 19
Columella. 127
Cor. 62. 71. 73. 75
- - - animalibus primo generatur. 73
- - - & Jecur omnibus animalibus neceſſaria. 23. 35

Cor movetur. 75
- - - ſolum inter viſcera nullum vitium grave patitur. 77
- - - origo arteriarum. 75
Cornea. 119
Coronaria ſutura. 105
Coſtæ. 67
Cranium. 93. 95. 103
Crea. 139
Crocodilo inferior maxilla mobilis non eſt. 125
Crus. 139
Cubitus. 137
Cuneiforme os. 105
Cuticula. 7
Cutis. *ibid.*
- - - - tactus organon. 9
- - - - in capite eſt craſſiſſima. 7
Cutim homo habet tenuisſimam. *ibid.*

D.

Dartum. 47
Dentes. 127
Diaphragma. 69
Digiti. 137
Duodenum. 19

E.

Epiglottis. 89. 127
Eunuchi. 47
Exſpiratio. 85

F.

Facies. 93. 115
Femur. 139
Fluxiones unde oriantur. 111
Fœminæ calvæ non fiunt. 99
- - - - - teſtes habent. 47
Frons. 117

G.

Giber. 137
Gingivæ. 127
Glans. 49
Gula. 85. 91
Guttur. 85

H.

Homo aures habet immobiles. 121
Homines primo circa tempora caneſcunt. 99
Hominum crines cum dolore evelluntur. 97
Humor aqueus. 119
- - - - in nervis. 113
- - - - vitreus. 119

I.

Jecur. 33. 35. 37. 69
- - - - - ejus ſitus. 35
Jejunum. 19
Ileum. *ibid.*

Ilia.

Ilia. 5
Inteſtina. 17
- - - - - cur pluribus gyris convoluta. 21
- - - - - tenuia & craſſa. 19
Inteſtinum unum tantum eſt. *ibid.*

L.

Labia. 125
Lac. 61
- - - calidum ad dentium eruptionem confert. 133
Lacertus. 137
Lacrymæ in oculos decumbunt. 47
Lambdoides ſutura. 105
Lien. 31. 33. 69
Lingua. 95
Lumbi. 5. 65

M.

Malleolus. 139
Malum pilare. 61
Mammæ. 59. 61. 63
Manus. 137
Mares quoque lac gignunt. 61
- - - - plures quam fœminæ dentes habent. 133
Matrix. 53
Maxillæ. 125
Mediaſtinum. 71
Meninges. 95. 107
Meſenterium. 21. 23
Mortuorum pili creſcunt. 101
Mulieres clauſæ. 55
Mulieri pili in mento non erumpunt. 101
Muſculi ſunt motus ſpontanei organa. 15
- - - - - thoracis. 63
- - - - - ventris. 13

N.

Nares. 95
Naſus. 123
Nervi. 113
Nigrum oculi. 119
Nymphæ. 57

O.

Occiput. 93
Oculi. 95. 117
Oculorum tunicæ. 119
- - - - - - humores. *ibid.*
Omentum. 15
Os frontis. 105
- - occipitis. *ibid.*
- - pubis. 65
- - ſyncipitis. 105
- - ſacrum. 65
- - temporum. 105
Oſcitantes minus audiunt. 123

P.

Palma. 137
Palpebræ præciſæ non coaleſcunt. 49
Pancreas. 23
Panniculus carnoſus. 13
Papilla. 61
Paraſtatæ. 43. 45
Partes compoſitæ. 3
- - - - incompoſitæ. *ibid.*
- - - - ſimilares. *ibid.*
- - - - diſſimilares. *ibid.*
- - - - ventris continentes. 7
- - - - contentæ. *ibid.*
Pectus. 59
Penis. 43. 49. 51
Pericranium. 95. 103
Peritonæum. 15
Pes. 139
Pilare malum. 61
Pili 9. 95
Pinguedo. 11
Pingue calidum eſt. 17
Pleura. 71
Podex. 21
Pollex. 137
Pori feminales. 43
Præcinctura. 5
Præputium. 49
Proſtatæ. 43. 49
Pueri calvi non fiunt. 99
- - - - menſe ſeptimo dentire incipiunt. 133
Pulmones. 69. 79. 81. 83
- - - - - - initium ſui motus a thorace accipiunt. 83

R.

Rectum inteſtinum. 19
Renes. 23. 69
- - - - pingue habent. 25
- - - - tepore opus habent. 27
- - - - nulla neceſſitate habentur. 23
- - - - inter omnia viſcera peſſime olent. 25
Renum cavitas. *ibid.*
Ren dexter ſiniſtro altius hæret. *ibid.*

S.

Sagittalis ſutura. 105
Sanguis omnis in venis continetur. 37
- - - - - ſanus dulcis. 39
Scapula. 67
Scrotum. 45. 47
Septum tranſverſum. 69
Spina. 65
Spinalis medulla. 113
Spiratio. 85
Spongioſum Os. 105
Sternutatio quid. 123
Stomachus. 89
- - - - - - - unde ſic dicatur. 89
Supercilia. 117
Sura. 139
Suturæ. 105
Syncipue. 93

T.

T.

Tempora. 45
Teſticuli. 43. 45. 47
Thorax. 3. 57
Thymus. 71
Tonſillæ. 127

V.

Vaginale. 47
Vaſa præparantia. 43. 49
Vena cava. 43
- - - - portæ. 37
Venter. 3. 5
Ventriculus. 41
Vertex. 93
Veſica. 23. 29
- - - - piſces carent. 29
- - - - hominis amplior, quam aliorum animalium. 31
Veſicula fellea. 39
Vitreus humor. 110
Umbilicus. 5
Vola. 137
Ureteres. 27
Urina in veſicam colligitur. 47
Uterus. 43. 53
Uvea. 119

IN-

Digitized by Google

INDEX VOCABULORUM,

QUÆ AB HYPATO EXPONUNTUR.

Ἀκροποσθία. 154
Ἄντζα. ibid.
Ἀντικνήμιον. ibid.
Ἀπάκια. 152
Ἁπαλὸν. 144
Βάλανος. 154
Βλέφαρα. 144
Βραχίονες. 154
Βρέγμα. 144
Γένυες. 146
Γλουτὰ. 152
Γόμφος. ibid.
Ἐγκέφαλος. 144
Ἐπιβλεφαρίδες. ibid.
Ἐπισκύνιον. 150
Ζώνη. ibid.
Θώραξ 148
Ἰγνύη 154
Ἱερὸν ὀστοῦν. 152
Ἰνίον. 144
Ἰξὺς. 150
Κανθὸς. 146
Καρπὸς. 156
Κνήμη. 154
Κοτύλη. 156
Κρόταφος. 144
Κύστις. 150
Κῶλον. 152
Κῶλος. 156
Λαγόνες. 152
Λάκκος. 148
Λαπάραι. 152
Λοβὸς. 146
Μάγουλα. ibid.
Μασθὸς. 148
Μαστὸς. 150
Μεσοκάρπιον. 146
Μεσόφρυα. 150
Μῆλα. 146
Μήνιγγες. 144
Μυκτῆρες. 146
Ὀδόντες ἀλήθοντες. 148
- - - - γόμφιοι. ibid.
- - - - κυνόδοντες. ibid.
Ὅλμος. ibid.
Ὀμματόφυλλα. 144
Ὀπισθόλακκος. ibid.
Ὀσφὺς. 150
Οὐρανίσκος. 148
Παρειαὶ. 146
Πῆχυς. 154
Πλευραὶ. 150
Πλευρὸν. 152
Πόσθη. ibid.

Πρω-

Πρωκτὸς. 156
Ῥάχις. 150
Ῥώθωνες. 146
Ῥωθώνια. ibid.
Σιαγόνες. ibid.
Σύφρα. 150
Στέρνα. 148
Στήθη. ibid.
Σφαγὴ. ibid.
Σφυρὸ. 154
Ταρσὸς. ibid.
Τέλμα. ibid.
Ὑπερῷα. 148
Ὑπογάστριον. 150
Ὑπώπια. 146
Χείλη. ibid.
Ψοιαὶ. 152
Ψοαὶ. ibid.
Ὠλένη. 154
Ὠλέκρανον. ibid.

Dum Anonymus hic typis deſcriberetur & innumeræ mendæ eſſent tollendæ, Vir Egregius ac Eruditiſſimus Jo. Jacob. Reiske *hunc laborem mecum partiri ac mendis illis eluendis, pro ſingulari ſua humanitate ac familiaritate, quæ inter nos intercedit, invigilare voluit. Rogavi autem ipſum, ut, ſi quid conjecturarum ipſi ſubnaſceretur, id mecum communicaret, eum nempe in finem ut Lectoris judicio ejus conjecturæ hic ſubjicerentur.*

Pag. 6. lin. pen. Αἰσθητὸν] Si audiremus Cl. Dundaſs ad Oribaſ. p. 28. ẏ. 11. in Addendis, legeremus hic αἰσθητικὸν, pariterque p. Noſtri 134. 14. pro διαισθητότατον, διαισθητικώτατον. Sed non opus. Nollemque ab ipſo inauditam & ignotam Græciæ vocem, quam omnis analogia reſpuit, ἀναισθητικὸν fuiſſe fabrefactam.

P. 10. 2. Ἀπολείπειν.] Legendum ἐπιλείπειν. Infra p. 72. 23. pro ἀπλείπει pariter ἐπιλ. corrigendum. Sæpius ἀπὸ, ἐπὶ & ὑπὸ confuſa. Quod notum. Non poſſum tamen quin inſigne hujus rei exemplum addam. In Demetrii Pepagomeni cap. ult. p. 96. legitur: οὐκ εἰς μακρὰν ἀποτάξει). Manifeſtum eſt ἐπιτάξει) legendum eſſe. Idque indicaveram Cl. Editori, qui pro benigno ſuo de me ſtudiisque meis judicio, ſi quæ haberem in illum animadverſa, rogaverat ut ſibi impertirem, plane, ut nunc fecit cum Anonymo hoc. Sed neſcio quo caſu, forte librariorum incuria, tunc omiſſum fuit. Locum ergo hic inveniet non incongruum. Vim verbi doceat unum illud Ariſtophaneum.

Καὶ πῶς ἡμᾶς τοὺς πρεσβύτας, ἢν ταῖς αἰσχραῖσι ξυνῶμεν,
Οὐκ ἐπιλείψει τὸ πέος πρότερον, πρὶν ἐκεῖσ', οἷ φὴς, ἀφικέσθαι;

P. 1.

P. 14. 1. Ἔτι.] Leg. ἐπεί.

Ib. 5. Scriptor diligentior τοῖς τῆς τροφῆς ἀγγείοις dixiſſet.

Ib. 10. Ἕλκει.] Aptum verbum. Notat ulcus ciere, ſuppurationem conficere, aſſugere quaſi peccantem materiam; non quod trahantur partes ulceroſæ aut vulneratæ,

> Οὐ γὰρ, ἀλλ' ἡ σὰρξ βία
> Ἕλκει πρὸς αὐτὴν τὴν ἰκμάδα τοῦ φλεγμονῆς.

Conf. Cl. Abreſch Add. ad Obſerv. in Æſchyl. p. 666.

Ib. 16. Τὸ μέρος.] Non eſt accuſativus, ſed nominat. *pars adjacens* (ventriculo, eique ex parte ſuperincumbens) ſc. *hepar*, *in reliquis* (ventriculi, ubi omentum nullum eſt) *adjuvat coctionem.*

P. 20. 6. 7. Ἡ δ' ἀθύτης.] Puto hic aliquid abeſſe & ſic ſuppleo atque diſtinguo totum locum: Ταῦτα δὲ πάντα μεμηχάνηται τῇ φύσει πρὸς τὰς ἁρμοζούσας ἐργασίας περὶ τὴν τροφήν. Καὶ τοῦ γινομένου περιττώματος ἡ τῶν εὐρυχωρία (*amplum ſpatium quod inveniunt excrementa, quo ſecedere, & quod occupare poſſint*) ποιεῖ πλήθους ἐπιθυμίαν. ἡ δ' ἀθύτης ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ ταχυτῆτα ἐπιθυμίας.

P. 26. 4. Adjuvandus locus diſtinctione: alias objicit lectori tenebras, ut objecit interpreti: τὸ γὰρ λεπτόμερον αἷμα, εὔπεπτον ὄν· (τέλος δὲ εὐπεψίας αἱματικῆς πιμελή ἐστι,) ἐν αὐτοῖς μὴ οὐ γίνει (πιμελὴ ſcil.) τοῖς νεφροῖς. *Reliquus enim ſanguis, cum ſit bene coctus, (finis autem & productum bonæ ſanguinis coctionis eſt pinguedo) in ipſis quidem renibus non fit pinguedo.*

P. 32. 3. Verba mutila eſſe ſtatim patet. Sic autem arbitror autorem aut ſcripſiſſe, aut debuiſſe ſcribere: ὡς δ' ἀναγκαία μὲν πως γίγνεται ἡ τοῦ σπληνὸς φύσις, μὴ λίαν δὲ, δῆλον διότι οὐκ ἔστι πᾶσι τοῖς ζώοις. *Quod vero neceſſe fuerit ſplenem fieri, gigni ſeu creſcere, non tamen admodum neceſſe, patet ex eo, quod omnia animalia ſplenem non habeant.*

P. 32. 8. Notanda ſignificatio rarior verbi ἐπαμφο-

φοτερίζειν, *jacere in utraque parte.* Senſus eſt: *Conſtante naturæ lege in animalibus ſplenem habentibus hepar ab una parte, ſplenem ab oppoſita jacere. Inſpicienti hoc patere.* In ſequentibus ad duplex ὡς mente debet repeti φαίνειν.

Ib. 13. Διὰ δὲ τοῦ σπληνὸς.] Auctor unus eſt ex illis qui ramum ſplenicum & venam portarum, unum continuumque a ſplene ad hepar canalem ſtatuerunt & communi nomine *Portam* appellarunt; cum nos hodie venam portarum appellemus truncum a concurſu lienaris & meſaraicæ venarum factum usque ad hepar pertingentem. Poteſt ergo ſatis excuſari & explicari.

P. 38. 6. Συνιςᾷ.] Si rectum eſt debet eſſe, *cogat, colligat, quaſi alibi vagantem ad ſe domum revocet.*

P. 40. pen. Ἡ.] Leg. ἢ, & locus erit integer.

P. 44. 15. Ταχύτερα.] Miror ſi Græcorum quis ſic unquam dixerit pro ὀξύτερα, καθαριώτερα.

P. 46. 8. Μικρᾶς ἀρχῆς.] Mirum mihi viſum fuit loquendi genus. Putabam primum μικρὸν. Sed conſequentia refellunt. Opponit *magnis principiis, cordi & cerebro.*

P. 48. 11. 12. Ἐπὶ τέλει τοῦ θώρακος.] Stat. Theb. XI. 552.

> *Qua male jam plumis*
> *imus tegit inguina*
> *thorax.*

Ib. 15. Ἶσον ὃ καλεῖται βάλανος.] Si quid video, Auctor hoc voluit dicere, quod Atticus ſcriptor extuliſſet ἶσον (ſino potius ὅμοιον) ἢ καλεῖται βαλάνῳ. *Eſt ſimile illi, cujus nomen gerit*; ſc. *glandi.* Sed an Græca ſit phraſis, merito dubitatur.

P. 50. 11. Ἀεὶ γὰρ ὁμοίως &c.] Id ſi foret vix pedem proferre liceret, quin puella aut muliercula occurreret, rogitans, demonſtrans. Τί δ' ἐςί σοι τοδί; μῶν σκυτάλη Λακωνική; & noſtri πρέσβεις ἕλκοντες ὑπήνας

> Χωρεῖν, ὥσπερ χοιροκομεῖον περὶ τοῖσι μηροῖσιν
> ἔχοντες,
> Ὥσπερ παλαιςαὶ ἄνδρες ἀπὸ

Digitized by Google

A D D E N D A.

πρὸ τῆς γαστέρων
θοιμάτι' ἀποστέλλοντες.
Ariſtoph. *Lyſ.*

P. 52. ult. Τόποι.] Putabam κόλποι. Sed perperam. Vidi enim mox Noſtro τόπος idem eſſe quod *ſinus*, *receſſus*, *cavitas*. Sic p. 72. 6. στηθικὸς τόπος. & p. 92. τελῶν τόπων ὄντων, κεφαλῆς καὶ θώρακος, καὶ τῆς κάτω κοιλίας. Neque animus eſt neque vacat examinare num τόπος & τύπος, item κύπος (unde κύπελλα) ab eadem prima notione cavitatis & conjunctæ convexitatis, veniant.

P. 56. 1. Δίοδος.] Leg. Ἀ-διοδος.

Ib. 13. Ἀκολούθως τοῖς εἰρημένοις.] Hæc verba ſunt ex politiſſimis Græciæ phraſibus. Sed Laurembergius non intellexit, & male vertit. Debuerat ſenſum hunc dare: *Hactenus dicta* (rerum ordo) *nos ducunt ad thoracem.* Quod ſi ergo apud Ariſtotelem non exſtant: (id quod neſcio, cum ad manus ille non ſit:) invictum exhibent pro innocentia Laurembergii teſtimonium & argumentum, eumque ab omni crimine impoſturæ abſolvunt. Qui enim poſſet aliquis elegantem aliquam phraſin effingere aut uſurpare, a cujus mente toto cœlo aberrat. Cæterum multa eſt in hoc libro barbaries, ſcabritudo, infantia; & vix pagina aut caput in quo Latinum hominem non ſubolfacias. Agedum proferamus pauca de multis, quæ a linguæ Græcæ genio abhorrent. Obſervavi ſæpius eos, qui hodie Græce ſcribunt, adjectivum nomini ſubſtantivo ſine articulo repetito poſtponere. Sic in editione Brunswigenſi Theophraſti Characterum legi Θεοφράστου τῶν Χαρακτήρων ἠθικῶν ἐξήγησις. Sic plane Noſter, & conſtanter & fere ubique. v. c. p. 46. τῶν μορίων ἀρχηγῶν. p. 76. τοῦ πνεύματος ζωτικοῦ· alibi τὰ ζῶα ἄλλα. Scilicet dicitur, *partes principales*, *ſpiritus vitalis*, *animalia reliqua*. p. 18. τῆς κοιλίας ἄνω. p. 20. πάντα δὲ ἔντερα. Noverat Auctor εο contrahi in ου. Dedit ergo nobis jure ſuo, ſed non Græco, εἰσπνοῦντες, p.

82. *Viſa fuit* bene Latine dicitur. Ergo & Græce ὠμμθὴν ἐςὶν (pro ὤφθη) p. 104. Egregie, ſcilicet. Noverat ἀλλήλοι ſingulare non habere: dedit ergo τὸ μέρος ἑκάτερον ἀπ' ἀλλήλων ἔχισαι. Æque bene dictum ac Latine: *ab invicem utraque pars ſeparata eſt*. Fuit quoque diligens & ſollicitus Grammaticus. Ut genera diſtingueret ταύτων dedit p. 36. 11. Curavit quoque pomœria Græciæ, quantum in ſe foret, proferri. Hinc ἐκπνοῶν legas p. 104. ſcilicet ut a τιμὴ, τιμάω, ſic ab ἐκπνοὴ, ἐκπνοάω formatur, aut, ſi malis, ἐκπνοέω. Auxit quoque vocum & verborum munia novis dignitatibus. Τροφὴ, quod *nutrimentum* & *educationem* notat, impoſterum illo auctore, *nutritionem*, functionem animalem notabit. p. 22. πρὸς τροφὴν, id eſt πρὸς θρέψιν. ἑλικὴ, quod hucusque ſalicem & urſam majorem notabat, Noſtro p. 120. & 122. notat *ambitum*, *anfractum*. Hoc moneo ne quis ἀνηθέστερος interpres, ut Petrejus ad Polemonem, & Charterius ad Palladium (conf. not. p. 155. 156.) ſic ad noſtrum accedat & vertat. *Aurium urſa majores habent pellem &c.* Quid ſi lateret hic barbarus Anatomicus, qui ex *Helix* fecit *belica*, *belicæ*; ut boni illi fecerunt ex *phalanx*, *phalanga*, *phalangæ*. Hem quam miſere Græculi Grammaticaſtri Anatomicorum tyrannorum in ſe impotentiam & ſævitiam gemunt! Nihil jam dicam de Anatomia ibi loci. Ego certe quid helicibus auris cum membrana tympani commune ſit, ignoro. Pergamus. Calluit quoque Doricam dialectum. Nam p. 96. 16. ὀκόθεν exſtat, pro ὁπόθεν. Novit etiam in concurſu vocalium duarum vocum prioris ultimam poſſe abjici. Et illud auſus eſt in πάντ' ἔχει, pro πάντα ἔχει. Noverat Infinitivum cum nominativo interdum jungi. Sumſit ergo ſibi ut diceret. p. 62. 10. ὥστε λαβεῖν ὄγκον οἱ μαστοὶ. (pro τοὺς μαστοὺς.) Noverat ſcriptores hypallage interdum eaque audacio-

ciore uti, ut præſertim illi quorum Scripta roſos ungues ſapiunt, v. g. Ariſtides, Libanius, alii. Quid Noſter? p. 78. 5. ἔοικε γὰρ --- ἀχίτωνι. Ab alio exigerem ἔοικεν ἀχιτώνῳ. Sed jugabo Noſtrum cum lorario Ariſtophanis in Theſmoph. & par erit bene compoſitum. Fieri enim nequit quin cives ſint. Noverat elegans illud ἐπιπρεπεῖν. Ergo & ſibi permiſit ſeparare & mutare ἐ πρέπειν. p. 38. Alius ſaltim dixiſſet οὐχ ὑπάρχει, δὲ *autem* notare noverat. Recte ergo dici credebat ὁ δὲ, *non autem*. Alius dixiſſet ἀλλ' ὅτι --- ὅτι, vel ἀλλ' οὐδὲ --- οὐδὲ. Particulam μὲν cur adeo amarit & habuerit in deliciis non exputo. Adeo liberaliter illam effundit, ut abeſſe ſæpe illam malim. ut p. 42. 4. Sæpe μὲν exponit ſpectandum, at ejus ſororem δὲ occultat, ut p. 32. 6. Egregie me deluſit p. 116. 8. & reliquit amplum quid hiantem. *Omnia quidem animalia palpebras habent*, ait, *ut incidentia noxia excludant*. Circumſpiciebam ubi eſſet *homo vero habet palpebras præ cæteris animalibus ad hunc vel illum uſum*. Τὸ δὲ φρᾶδον οὐχὶ). Locat illam quoque particulam nove. Cum hactenus omnes dixerant ἡ τῇ μὲν εἰπόδα. Noſter pag. 88. ἡ μὲν τῇ εἰπόδα. Plura inveniet barbara, ſolœca, mira, inaudita, incognita, luxata, manca, in Noſtro, qui attentius & tardiore greſſu, quam ego, illum emetiatur. Suis quoque locis adhuc nonnulla hujus farinæ excutiam. Neque tamen litem meam facio de auctore. Fieri poteſt ut a Laurembergio, a Morſio, a neſcio quo ipſi obtruſa ſint, de quibus ne ſomniavit. Redeo ad penſum meum.

P. 60. pen. Ἡ αὐτομάτη ἐξέλθῃ θλιβομένη.] Ante θλιβομ. inſerenda ἡ particula, neglecta ob præcedentem literam.

P. 62. pen. Vix putem Ariſtotelis eſſe hanc loquendi infantiam: ἡ φύσις τῶν ὀστῶν σκληρὰ τὴν φύσιν οὖσα.

P. 64. 10. Καὶ μὴ συνεχὲς ὄν.] Delendum καὶ. Erroris originem tetigit Cl.

Cl. Editor p. 21. & amplius expoſuit Celeb. Jo. Alberti in Addend. ad Gloſſ. G. N. T. ubi feliciſſimam & certiſſimam corrupto Pauli loco medicinam affert. Quod didiceram a Magno Viro, multis in lectione mea exemplis ſtabilitum deprehendi, quæ alibi magis oportune depromam.

Ib. 18. Ἔχων.] Ἔχουσα.

P. 82. Nihil equidem conſtitueram in notas Cl. & Doctiſſimi Editoris notare; ſive ſubſcribam ejus ſententiæ & approbem ejus emendationes: (approbo autem plurimas) ſive in alia diſcedam; ut fit interdum: (ſcio autem judicium hominis meæ ſortis ſecundum ſit an adverſum non multum intereſſe, & in neutram partem momentum afferre:) temperare tamen mihi non poſſum quin verbo exponam, quum Platonis melliciſſima quædam ῥῆσις ventilatur, quid de ea cenſeam. Legendum ego puto οἷον ἄγαλμα (vel ἴνδαλμα) μαλακόν. *velut pupulam ceream mollem.* vel etiam ἄσμα (id eſt κάτασμα, μήρυμα, σπάσμα ἐρίου.) Quia vero jam Notas attigi, moneo ſimul obiter in loco Ariſtæneti correcto p. 5. me legere ὦ σωφρόνη. (ſæpius η & ει confuſa.)

P. 84. 6. Locus corruptus varie, nec difficili opera poteſt reſtitui. μὴ διωαρθρῶν τῶν ζώων, vel μὴ διωαρθροῦ τοῦ ζώου, vel μὴ διωαρθρῶν τῷ ζώῳ. Sed συμβαίνειν retinendum. ἐστὶ συμβαίνειν, *eſt, fit, ut accidat.* Apparet quidem tautologia. Probum tamen ſtatuo.

P. 96. pen. Εὐθύτριχα & οὐλότριχα] Subintell. ζῶα.

P. 92. 12. Γίνεται.] Vix puto Noſtrum tam variare in breviſſimo ſpatio, ut nunc γίνεται (ſc. δασύτης) dicat, nunc γίνονται ſc. αἱ τρίχες. Arbitror igitur & hic γίνονται ſcribendum eſſe.

P. 104. 5. Οὐδεμίαν ἔχουσα ῥαφήν.] Conf. Jo. Fantoni Obſerv. Anatom. & Medic. VI. p. m. 136.

Ib. 17. Τείνουσιν ὀστᾶ.] Ὀστᾶ rejiciendum in præcedentem lineam ſic: περὶ τὰ λοιπὰ ὀστᾶ. ἀπὸ δὲ τῆς κεφαλῆς αἱ σιαγόνες τείνουσιν.

P. 106. 5. Οἶδε καὶ οἱ περὶ

καρδίαν.] Sic ergo pia mater robuſtior erit & durior pleurâ, peritonæo, faſciâ latâ, &c. Et quænam eſt altera cordis tunica? Ego certe nonniſi unicam hactenus novi, pericardium. Pleura enim pulmones inveſtiens, mediaſtinum vulgo, ſed imaginarium, ad cor non pertinet. Legendum ſine dubio eſt ὅδε καὶ ὁ περὶ τ. κ. in ſingulari, id eſt *dura mater, & pericardium.*

Ib. 13. Πρὸς δὲ τὸ &c.] Ineptum ratiocinium. Nam quis non novit canales parvos ſed tanto numeroſiores, ad canales paucos ſed tanto majores in ratione æqualitatis eſſe. Sed multa Noſtri, id eſt antiquorum, anatomica & omnia fere phyſiologica vero ſunt ἀρχαῖα καὶ ἴωλα. Verum ſi quis ea explodere & confutare vellet, quantum ille laboris in tantillo inveniret, Ἄπολλον ἀλεξίκακε!

P. 108. 16. Πᾶς.] Leg. τὰς.

P. 110. 4. Δεῖ δὲ λαβεῖν.] Locus ſalebroſus. Quorſum enim ille dativus παρεικάζοντι. Ad μεγάλῳ nemo ſanus retulerit. Dein quæ balbuties, δεῖ λαβεῖν συμβαίνειν, pro *oportet ſcire accidere.* Jurares noſtrum huc data opera λαβεῖν intruſiſſe, ut oſtenderet ſe non ignorare quod λαβεῖν idem ſit ac μαθεῖν vel εἰδέναι. Senſum quidem video, qui talis eſt: Δεῖ δὲ εἰδέναι τὴν τῶν ῥευμάτων χύσιν ὁμοίως τῇ τῶν ὑετῶν συμβαίνειν, εἰ ἕξεσι (vel δεῖ, vel προσήκει &c.) μεγάλῳ παρεικάζειν μικρόν τι. Verba non placent. Quidquid ſit, ſi vel omnia ſalva maneant & intacta (& maneant per me licet) tamen nullo modo παρεικάζοντι tolerarari poteſt, ſed legi debet παρεικάζειν τι. Quid ſi pro λαβεῖν leg. ὑπολαβεῖν. Sic certe ſtatuo.

P. 112. Ante οὐδὲ νάρκη videtur vox ἄλγος e. c. aut ſimilis excidiſſe.

P. 126. 3. Τὰ μὲν τῆς γλώττης.] Nunc non vacat excutere hunc locum, dignum licet qui bene intelligatur. Conf. interim p. 134. 11.

Ib. 6. Γάρ.] L. δὲ. Sæpius hæc confunduntur. item δὲ & δὴ apud Noſtrum p. 82. 9. p. 84. 3. & alibi.

Ib. 16. Μᾶλλον.] L. μόνον. Et hoc frequens.

P. 134. 14. Καὶ ἡ μαλακὴ γλῶσσα· ἀπληκτάτη γδ.] Leg. καὶ ἡ γλῶσσα ἀπληκτάτη. μαλακὴ γδ. Exempla transpoſitionum proſtant in auctoribus copioſa. unum vel alterum lubet hic exhibere in ſpecimen. Sic in Muſæi poemate *de Amor. Her. & Leandr.* circa verſum 210. talis error loci, ut cum medicis loquar, irrepſit ſenſum & conſtructionem turbans. Totum locum, ut una ſerie legendus eſt, ſine ulteriore mora apponam.

Μοῦνον ἐμοὶ ἕνα λύχνον ἀπ' ἠλιβάτου σέο πύργου
Ἐκ περάτης ἀνάφαινε κατὰ κνέφας· ὄφρα νοήσας
Πατρίδος ἀντιπόροιο ποτὶ γλυκὺν ὅρμον ἱκοίμην.
Ἔσσομαι ὁλκὰς ἔρωτος &c.
Καί μιν &c.
Οὐ θρασὺν &c.
Ἀλλὰ φίλη &c.

Majoris autem præ hoc momenti, quod nunc afferam. Aureolus eſt libellus, ſed, quod dolendum, & fœdis erroribus, & vaſtis lacunis horridus atque turpis, Theophraſti characteres puta. In eo magni viri, & maximus præcipue Caſaubonus, ſtrenue deſudarunt, ſed expurgare & reſtituere omnia non valuerunt. Uni ſcilicet omnia deprehendere & ſcire datum non eſt. Non obſervarunt ergo duobus in locis magnas particulas ex uno capite in alterum fuiſſe trajectas & characteres confuſos. Omnia iſta verba cap. XI. *de impuritate:* Καὶ ἐπὶ θέαν ἡνίκα ἂν δέῃ πορδαλίσαι, ἀπιὼν ΚΑΛΕΙΝ τοὺς ἱέας (ſic lego) usque ad finem capitis μὴ λάβωσιν, nullo interjecto ſpatio jungenda ſunt ultimis verbis cap. præcedentis X. *de ſordida parſimonia.* ἵνα μὴ ῥυπαίνηται) ταχύ. E contrario ultima verba c. XX. pertinent ad finem c. XXI. hoc modo. ὡς καθ' ὑπερβολὴν δυσημερεῖ· καὶ ὅτι ψυχρὸν ὕδωρ ἐστὶ παρ' αὐτῷ λακκαῖον. &c. (Scribendum adhuc in fine τὸν ἐπὶ τοῦ ποτηρίου, *pincernam, pocillatorem.*) Inſpiciant & judicent iſtos locos omnes boni. Si auctorum vel autographa vel antiquos codices haberemus, forte ori-

originem erroris detegere poſſemus. Alia alias.

Ad Hypatum cum probari video in notis p. 151. quod ῑ & ῡ interdum confundantur, temperare mihi non poſſum, quin ſaltem unum, ſed illuſtrem & dignum cura, licet hactenus neglectum, locum adferam. Poſtulant id a me manes divini hominis, quem Muſæ ſuis ipſæ manibus formarunt. Herodotus eſt apud quem lib. VIII. c. 96. oraculum hoc legitur:

Κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἐρετμοῖσι φρίξουσι.

& vertitur.

Coliades multo trepidabunt remige matres.

Relinquamus ſcribis & interpreti ſuas nugas, legamusque φρύξουσι. *Coliades matres remis edulia ſua coquent*, remis ſcil. Perſicarum navium ejectarum in littus Atticum. Emendandi hujus loci ordo ad me non perveniſſet, niſi Mediceus Apollo, in minutis ceteroquin ſat vocalis, hic tacuiſſet.

P. 154. In omnibus locis ubi τίλμα pro *planta pedis* occurrit, ſcribendum eſſe πίλμα pronuncio.

Hæc deproperabam, forte plura daturus, ſi otium majus fuiſſet; forte pauciora, ſi Ariſtotelem habuiſſem. Fieri enim potuit facillime, (factumque vereor) ut, quando Xanthiam petii, Bacchum ceciderim; id eſt, ea reprehenderim, quaſi Anonymi eſſent, quæ Ariſtotelis auctoritate ſe tuebuntur.

Pag. 12. c. v. πῖον ἐστι κατὰ σάρκα. Vertit Laurembergius *obeſum per carnem aut opimum.* malim *in carne* vel *inter carnem.* Patet autem clare, quid hac locutione intelligat Ariſtoteles, ex lib. VII. H. A. c. 17. ubi ſic diſtinguit καὶ πάντα δὲ τὰ ζῷα, τὰ μὲν κατὰ σάρκα ἐστὶ πίονα· τὰ δὲ ἀφορισμένως.

P. 16. c. XI. Δι' ἣν αἰτίαν. lege ut apud Ariſtotelem Δι' ἣν δὲ αἰτίαν.

Ibid. Ἐκπιμψαι. Lege ἐκπέμψαι.

P. 24. c. VIII. Πάντα δέ. Hæc poſtea animadverti exſtare apud Ariſtotelem lib. III. de P. A. c. II.

P. 26. c. XV. Αἱ δὲ φλέβες. In notis ad h. l. ſuſpicor Philoſophum vaſa ſpermatica deſcribere. Plurimum autem negotii hoc caput mihi exhibuiſſe lubens fateor. conſulueram idcirco Virum harum literarum peritiſſimum D. W. Trillerum, qui pro innata ac ſolemni ipſi humanitate ſic mihi reſpondit. En verba ejus: *Venio nunc ad bina illa Auctoris tui loca, in quorum explicatione aquam Tibi hærere ingenue fateris. Primus eorum occurrit cap. XV. vaſorumque ſpermaticorum deſcriptionem, etſi nonnihil obſcuram, continere Tibi videtur: neque ego hic multum repugnavero; ſi nempe verba illa:* καὶ ἄλλοι (πόροι) ἐκ τῆς ἀορτῆς ἰσχυροί· Αἱ δὲ φλέβες κοῖλαι, κ. τ. λ. *ad iſtam tuam hypotheſin pertraxeris. Antecedentia autem:* ἐκ δὲ τῆς κοίλης τῶν νεφρῶν φέρουσι πόροι ἄναιμοι εἰς τὴν κύστιν δύο κ. τ. λ. *de ſolis ureteribus intelligi debere, palam liquet, nec a Te ſpero, negabitur. conf. ſi placet, quæ dixi in Specim. Hippocr. pag.* 23.

P. 30. c. XVI. Οὐρητῆρος. Notandum Ariſtotelem hic ureterem vocare urethram. Damnat hoc Rufus Epheſ. lib. I. pag. 31. καὶ τὸ κοίλωμα, δι' οὗ τὸ σπέρμα καὶ τὸ οὖρον ἀποκρίνεται, οὐρήθρα καὶ πόρος οὐρητικός· οὐρητῆρα δὲ οὐ χρὴ καλεῖν· εἰσὶ γὰρ οὐρητῆρες ἄλλοι, δι' ὧν τὸ οὖρον ἀπὸ νεφρῶν εἰς κύστιν ῥεῖ. Sed hac ſignificatione etiam hanc vocem uſurpavit Hippocrates, ut in Oecon. notat Foeſius in Coac.

Præ-

Digitized by Google

Prænot. p. 192. οἱ λιθιῶντες, ὥστε τὸν λίθον μὴ περιπλεῖν περὶ τὸν οὐρητῆρα.

P. 30. in not. *Scaliger idcirco ſcribit* ἀπὸ. adde. Aliter τὸ ὑπὲρ & duplici quidem ratione explicare nititurLindeniusMed. Phyſiol. cap. v. Art. I. p. 62. quem vide.

P. 32. πόλλα. Leg. πολλὰ.

Ibid. c. XVII. Διὰ δὲ τοῦ σπληνὸς. Ex Ariſtotele in notis διὰ δὲ τοῦ ἥπατος reponere volui, ſed præſtat nihil mutare, uti etiam cenſet Cel. Trillerus, qui in literis ad me datis, docte quædam ad h. l. notat, quæ tibi invidere nolo. *Alter nunc locus, qui Tibi parum liquidus videtur, exſtat* cap. XVII. *extremo, bis quidem verbis*: διὰ δὲ τοῦ σπληνὸς διέχει ἡ ἀπὸ τῆς μεγάλης φλεβὸς φλὲψ, ἡ καλουμένη πύλη κ. τ. λ. *In quibus tamen verbis pauca, quæ me offendant aut morentur, deprehendo, quod pace Tua dictum ſit. Ramum enim ſplenicum a Vena portæ oriri & transverſim ad Lienem ipſum propagari, Tibi - - - - - ignotum eſſe nequit: porro Venam portæ cum Vena Cava, quam hic Noſter cum Hippocrate & Galeno appellat* μεγάλην, *connexam eſſe & per varias multasque anaſtomoſes, & per tubum quendam venoſum* Bauhinianum *a ſuo inventore quondam dictum, pariter notiſſimum eſt, de quo obiter quoque nonnihil dixi in modo citato Specimine Hippocr. pag.* 18. & 19. Hæc etſi egregia & recte a Viro erudito dicantur, tamen mihi locum adhuc ſuſpectum eſſe meque caligare fateri debeo. Nullus tamen dubito, quin auctor noſter ſic ſcripſerit. Non admodum enim & in omnibus æque peritus Anatomes videtur fuiſſe. Cap. XL'X. p. 106. Οἶδε καὶ οἱ περὶ τὴν καρδίαν. Erud. Reiske in notis ſuis corrigit οἶδε καὶ ὁ κ. τ. κ. & ſic omnino debuiſſet dicere auctor, ſi veritati litare voluiſſet aut eam ſubolfeciſſet. Verum exinde evincitur eum aliquando cæcutire in Anatome & absque judicio Ariſtotelem deſcripſiſſe, apud quem lib. III. de P. A. c. II. recte ſic legitur: οἵ τε περὶ τὴν καρδίαν καὶ πι-

περὶ τὸ ἰσχίφαλον· ἀλόγως. Quod omnino emendandum erat, cum alio ordine verba Ariſtotelis proferret.

P. 52. c. XXIX. Ὁ κυλλός. Ita quoque Ariſtoteles, Lindenio autem in Med. Phyſiol. cap. VII. p. 314. legendum videtur αὐλός.

P. 55. ad not. 3. *adde* confer. J. Rutgerſius Var. Lect. lib. III. c. 18.

P. 62. Λάβειν. leg. λαβεῖν.

P. 76. c. XL. Κατασκιάζονται. Ita quoque apud Ariſtotelem legitur, non male tamen ſcriberetur κατασκιδάζονται.

P. 80. Εἰσω δὲ. leg. εἴσω δὲ.

P. 84. in not. Οὐκ ἀψυχήσας περὶ. leg. οὐκ ἀψυχήσας δὲ περὶ.

P. 92. Ὠτῶν. leg. ὤτων.

P. 98. Γίνονται δὲ. Ariſtoteles, l. c. γίνονται τι.

P. 104. Ἤδη δὲ. Ariſt. ἤδη δὲ.

P. 101. ad not. 5. *adde*, ubi legitur: ἄναιμος δὲ ὁ ἰσχίφαλος.

P. 116. Ac *Vultus* Latinis. *adde.* Cicero Lib. I. de Legg. Sect. IX. *Is, qui appellatur vultus, qui nullo in animante eſſe, præter hominem, poteſt, indicat mores: cujus vim Græci norunt, nomen omnino non habent.* Ad quæ legi omnino meretur bene longa, ſed docta ſimul obſervatio Adr. Turnebi Vol. IX. pag. 3307. Opp. Cicer. Editionis Verburgianæ. Inſignem hunc locum Celeb. *Trillerus* mihi poſtea, cum Anonymus jam prelum deſeruerat, in epiſtola ad me data indicavit, quam ob rem eum hic adjicere debui.

P. 122. not. 3. Temere me Nemeſii locum ſollicitaſſe poſtea vidi, qua propter notam illam deleri velim.

Reliqui errores, qui forte occurrent, levioris erunt momenti & vix lectorem morabuntur.

Digitized by Google

Digitized by Google